

Berkwine powesezi ja dolno-lužyske kerbske wožady.

Januar.

Wožadnik pschichada luždy mjašež a plašchi pla rošdzelowarow na zeke lěto jan 60 pń. S postom domoj 1 mf. — Stasašch jen šebe dejšch pla šwojogo kněša farara, huzabnika abo agenta.

1912.

R nowemu lětu.

Lej, nět saš pschestupujomy
Se starego t nowem lětu;
Togdla t Bogu stupišch zomy,
Zefežit jogo gnadu šwětu,
S kotarejuž jo naš wjadł
A nam klěb na blido kladł.

Styknijšcho šche waškej ruže,
A nēbju waškej wozy šwińšcho,
S modlitwu ku Bogu duže
Tež wašch žet nēt nēšabynišcho:
Žetuišcho še sa šchytno,
Dokulž Bog tak šmilny jo.

Saš nēt ryj a kop a woraj,
Zyń to šwojo we wšchom žele,
Žať ten peńešch, nērošporaj,
Lež wašch mačo abo wele;
Šchytno druge pschiruz ty
Božej huškej dobrošchi.

Won saš dalej šnowetki
Šse ja tebe starasch bužo;
Něžli šmy še našali,
Togo pomož tam jo južo.
Dajšcho nam nēt špěšchne hysch,
Ješus dej našch wēdnik byšch.

F. Roča.

Kraloju Wilhelmu II.

t jogo narodnemu dñu 27. januara 1912.

Wilhelm našch kral, wošchz pschuškeg kraja,
Nimškeje moźnar, wojwod, gdyž staja
Winiť še štošne pschěšchivo naš;
S Božej radu, šwěteju gnadu
Hužhwasch mēra nēt kwišchězy zaš,
Chwalbu šchi, chwalbu štotowšynt ras!

Tšchi a pēšchžapet lēt šy žinš stary,
Šobrazit Bog jo šchi huške dary,

Zely še šwēt tog požiwujo.
Wołamy t Bogu, ab tvojnu nogu
Šdžaržal a wjadł, žož tuli žo;
Chwalbu šchi, chwalbu lud pschivolajo!

Hušoki ryšchar, t narodnem dñoju
Hušchoby našche pschinašcz šchar zoju
Lubošcz saš nowu a šwěnošcz tež šchi;
Žo žedne ludy na šwěšche tudy
Talego ivercha maju ať my?
Chwalbu šchi, chwalbu šajuškamy!

Godny nēj žeden, chtož nēzujto;
(Nēplet, chtož hyschězi hopazne žo!)
Won sa naš šchych — my šche sa ňog;
Ruže še ja to dajmy šche na to!
Bog ga jo šnim a hoplema jog,
Chwalbu šchi, chwalbu dawa našch Bog!

Bratšchi, špiwajšcho chwalbu jom' nēto,
Žyžczjo jom' gluťu na nowe lěto:
Žyweńe dñiše Bog jomu daj!
Tak šchytne zomy, tak šchytne bžomy
Krala pošwignusch a wošchzny kraj,
Chwalbu, jo chwalbu jom' šaspimaj!

f. Roča.

„Žož Bog da!“

We našchych starych pobožnych poznykach lažy wele žognowanā. A Bog daj, aby našche kerbske wožady je hobchowali a jich še nēšromali. Šak rēdne, gaž we špotnem zašu po jšy a pschēs luti a pola še rošlegaju šuti šjarližow, tak jo še nam w Borkowach špodobało, až našche šwony nam to nowe lěto nozy hokoło 12 šu šašej šapowēdali a na jutšchnizu te žoweža kaž nēga štorma dołoj šu špiwali a šjich šjarližami namšcharow až lēbda domoj šu pschewožili! Šak pschistožny, pobožny našog, gaž pschi pschēbijańu tej ruže štyknošch, lēz na droše šy abo na dwoře, lēz we išchpe abo na šagońe; tak šwēty našog, gaž pschi Ješusšowego mēna miza še šejmējo a glowa še pochyljo. Taki rēdny bogabošasny našog jo teke to, gaž pschi

wšchynym, zož bebe předtwesmjosch, to słowko gronišch: „Zož Bog da!“ Daži tež stojalo nad tym nowym lěšche, nad šchynym twojim sachopenim a želanim!

Sw. Jakub pišcho na końzu 4. staweńa: „Togodla něto, kenž wy gronišcho: žinša abo witsche zomy hysch do togo abo wonego města a tam lěto wostajch a pschepowasch a dobywasch; kenž wy nēwěščo, zo witsche bužo; pscheto zo jo wašcho žyweńe? Dym šchaf wono jo, kenž na malu chylu še pokazo, potom pak sažo. Sa to wy gronišch dejali: gaž ten Knēs zo a my žywe šmy, ga zomy to abo wono žynišch.“ My nēšmejomy gronišch: „To a wono zu lětoša hugbasch,“ my namžomy rasča gronišch: „Žinša abo witsche zu to a wono žynišch,“ pscheto my nēwěmy, zo witsche bužo. Rašcho žyweńe jo dym, kurjawa, mroka, młogi ras huglěda rědne, ale we blischem hokognušču jo še minulo a pscheweniło. Čhto kšchěl na dym šwoju wjažu twarišch? Togodla nēlizščo na to, zož pschisč dej, wy młode luže niz a wy stare niz! Lěž to witsche k nam pschizjo šchorošču abo še štrawim, š gluku abo š nēgluku, namžomy gronišch. Witsche možo twojo žyweńe ku końzu hysch. Šano Bog wě, zo witsche a šchynne dny nowego lěta bužo. Togodla zomy pscheze gronišch: „Gaž ten Knēs zo a my žywe šmy.“ Zož Bog da. Š tym ponižamy še špod tu šchogomoznu ruku našchogo Boga a pošnajomy: Mimo Božeje wole še niz nēstańo. To dajo troščtne štupańe do nēšnatego laudu. Rašcho žyweńe stoj we Božyma rukoma. Teke na te nēšmensche wěžy glěda ten šchogowizęžy, šchynne našche lošy na glowě šu lizone a gaž teke hynazej huižisč a pschisč dejalo ako my to šebe šmy myšliti, ga wěmy, až tym, kenž jogo lubo maju, šchynne wěžy k lepšchemu šluže.

„Gaž ten Knēs zo.“ Bužomy pscheze wěžesč, zo Bog zo, zo jogo wola jo? Młogi ras nēwě teke kšchesczjan, zo žynišch dej, na kotry boš še chylisč dej. Tam pozakaj, šchynij tej ruze a naš we bjatowanu twoju hutšchobu k nēbju a pschafschaj twojogo Wošchza wo tu pschawu drogu. Won bužo šchi to pschawe wotegrono dasch. To nējo pscheze dēte, až šchynno našcho předtwesjesche ja šobu a nēd huiwěžomy. We tom zakańu lažy žesto wěžej žognowanā ako we tom žynenim. „Zakaj na togo Knēša.“ Wyžčžo ščerpne! Do Božeje ruki ščerpne a ščicha še powdasch, jo lepej, ako še šwojeju ruku šchynno kšchěšch hugbasch.

„Gaž ten Knēs zo!“ Bog zo, aby šchynnomu šwětu še pomogalo, aby šchynne wimožone hordowali. To jo Boža wola, to zo we nowem lěšche teke nade mnu še dopolnišch a nad tymi mojimi. Bog zo, aby ja pscheze bližej k nomu pschisčel a pscheze lepšch bywał a pschiberak na bogabojasnosčzi a pobožnem

žyweńu. To dej byšch mojo předtwesjesche a moja nējwošebnējšča pschošba: Togo Knēša wola dej na mojom šmertnem šchēle še štasch, daži huiđu, daži wostanu, daži še žywim, daži humrom, ta wola, až ja ras šbožny hordujom. A dokulž našch zaš krotki jo a našche lěta hubegaju, ga zu ša to še štarasch, aby žeden žēn nēpschisčel, zož taka Boža wola nade mnu še štasch možo, zu žinša nēd sachopišch, ten štary grēch wotpołożysch, hurumowasch šchynno, zož pscheshiwo Božeje wole jo, tu dobru wojnu lepej wojowasch a zu pschi wšchynnom, zož žynim a gronim, še pschafschasch: Zo Bog to? A dajo-liž won šwojo wotgrono k tomu, ga zu we Božem měnu jo žynišch, ja wēm: Bog jo še mnu! Potom bužo to nowe lěto jadno lěto togo štrawja a teje gnady.

Mojo drogowańe do Jerusalema.

(Zarat Weizke-Deschanski.)

III.

Namšcha na morju.

We duchu šlyšchach šuk domaznych šwonow, wizęch moju wošadu k Božemu domu bēžezu a zujach pschisč, až rowno tak teke tak młogi š mojeje ginejny doma še na šwojogo duchownego pastyra we zupych štronach š hutšchobneju šapšchobu we šwojej modlitwě dopomněł jo. Potom klinascho tež nam ložowy šwonasch k a wabišcho naš, namšchu hysch. Ale juž ta žeka hokłnosč bēšcho ša naš mozne pčatkowanē: Šušchej naš to modre nēbjo, hokłoto naš to mošo bžes końza pčatkujotej nam wot teje pscheliž nēhugronēzeje kšchafnosčzi a šchogomozny togo štworišchela, šposy naš ta kolebajuza lož groni nam, až jano to šłabe delkane dno teje loži naš wot togo dlymofego rowa morja želi. Šchynno to huznijo naš tak malkich we Božem wēlikem šwěšche, až š psalmom 8, 5 huiwolamy: „Knēžo, zo jo ten žlowek, až ty na nogo špominasch a to žlowezne žišche, až ty še jogo gorēj bērošch?“

Welike hochložēne pak napora nam ta namšcha šama, ku kotarejž še šchynne šobu-drogowate šgro-mažili bēchu. Nēšperwej huišpiwachmy š nimškich kjarliž no. 40 „Gott ist gegenwärtig . . .“ a po liturgiji hyschčzi no. 320 „Ist Gott für mich, jo trete gleich alles wider mich . . .“ Potom žarža jaden promšch š špomōšteje nam pčatkowanē, kenž še šchym pschewšcho dēte špodobascho, še šłow 1. Jan. 5, 4: „Našcha wēra jo to dobyšche, kenž ten šwēt jo pschewinulo.“ To bēšcho tenšamy tekst, š kotaregož na tejšamej nēželi še we wēlich zerkwjach tež pčatkowascho. Našcha lož pschēježe rowno tu štronu moča, psches kotaruž šw. pošol šawol tež pschisčel bēšcho, ako do šroma drogowašcho. My špominachmy na togo šwērnego žēlascheta we tej Knēšowej winizy, my špominachmy na šchynne

te kšesčyczijske bratschi a šotschi, kenž we šlědnych štolětach wošchzojſki dom a wošchzojſku ſpušchczi bėchu, aby do zujſch nejnatych ſemjow ſchėgnuli a tym we ſchamnoſczi tatanſkeje pſchivėry bližezym ludam tu wjaſolu poweſcž pſchivnaſli: „Tež wam jo ſe ten Wimožnik narožil, kotaryž jo Kriſtus ten Knėš . . .“ A gaž wony pėdny zaſ ſ tym nėtejſchym pſchicownamy, ga muſymy ſe lubemu Bogu hužėkowaſch, až to žėlo ſwojich bližabnikow žognował jo, až to ſwėtko togo ewangelija juž we wėlich ludach ſemje tu ſchamnoſcž pſchewinulo jo a woni k huſnaſchu teje wėrnoſczi pſchivchli ſu. Ale pſched nami stojachu teke te nelizone mani, kotarež hyſchczi niž wot togo Wimožnika togo ſwėta bližchali nėbėchu a hyſchczi zakachu, aby my k nim pſchivchli a jim pomogli. Šdymy hutſchoby ſmy togo Knėša pſchobyl, aby won pſchawe wėle žėlaſchėrow do tych bogatyh žnów poſlał a jich wojowanu we te duſchje tych tatani to dobyſche nad ſchynnymi winikojſkimi mozami dał, aby wote dnā ku dnū ta mañ tych pſchiberala, kenž poſnaju, až Jeſus Kriſtus ten Knėš jo a kenž, pytajuze ja tym pſchawym domom, gorėj du do tog nėbjafleg Jeruſalema.

To bėſcho kſchafna namſcha, kotaruž zaſ žyweña ſabych nėbudu. (Dalej pſchizo.)

Šwėžen huſwėſchėna Werbañſkeje zerkwė.

Šsobotu, 16. dezembra, bėſcho ja Werbañſku woſadu wėlgin woſebny žėñ, žėñ huſwėſchėna jeje ſtareje, lėtoſa pſchetwaroneje a hobnowjoneje zerkwė. Južor wėzej lėt ſu namſchare hobſymie we tom ſtarem Božem domė ſmy dla lėbda mogali hutraſch, dokulaž wėtſch ſ tymi ryzynami nutfch dujaſcho. Jatyſchy ſu ſe ſlėdny ras we tej ſeſtaranej zerkwi ſgromažili, aby hobſchejt wot nėje wėſeli ſ tymi ſłowami ſw. piſma: „To jo ten žėñ, kotaryž ten Knėš hugotujo, wjaſelmy ſe a bužymy wjaſole na tomſamem.“ Huſchej 8 wjaſezow ſu potom we tej pſched 4 lėtami natwaronej woſazinej wjažy ſwoje namſche mėli. Atle ſobotu pſched 3. adventom ſu ſe mogli k Božej bližbe do teje wotnowjoneje ſwėtnize ſaſej roſchich. — Seger 11 ſaſnėchu ſche jwony teje zerkwė a jwoniachu pſchėš zelu ſchtundu. Hoſolo 3/12 ſeſtupa ten ſwėženſki ſchėg gromadu a žėſcho wot teje woſazineje wjaže k zerkwi, pėſy jaſtupjare tych ſchafich wėjſanſkich towarſtwow ſ jich banatami, ja nimi 15 duchownych ſ tym ſwėtym ſloſchaym a ſlobraym rėdom we rukoma, a ako pėdnej duchownej huſchy promſcht D. Keſler ſ Barliña a promſcht Kuhnert ſ mėſta. Teke ten hoſrejſny landrot fryjknėš von Wackerbarth a ten patron Werbañſkeje zerkwė knėš hauptman von Šhőnfelldt bėſchtej we tom ſchėgu. Š tym ſpivanim: „Jeſu, bėž pėdł naſ“ hobojžėchmy hoſolo zerkwė, a nėto pſchepowda ſe ten

zerkwiny kluz pſched tymi žurami, ako do ſwonize du, ſ ruki togo twaſkego mėjſtata poredu tomu patronoju, tomu huſchemu promſchtoju, tomu mėſcžanſtemu promſchtoju a naſlėdku tomu fararaju teje woſady, far. Kruſchwizoju. Kuždy toſch tych knėšow hugroni jaden rėdny ſchpruch pſchi pſchepowdaſchu a wotwėſeſchu togo kluz. Š tymi ſłowami: „Ja wotworiju te žura teje zerkwė we mėnu Boga Woſchza, Šsyna a ſwėtego Duha,“ wotzyni farar Kruſchwiza te zerkwine žura, a nėto ſchivchcžachcho ſe ta zela mañ tych ſwėženſkich namſcharow do togo Božego domu. Werbañſke ſpivatſke towarſtvo ſpod wėženim kantora Latka ſepiwa ten powitajužy pſalm: „Spivajſcho tomu Knėšoju nowy kjarliž“ a ta woſada huſchchobſy ſebe k ſwėženjoju togo ſwėtego Duha ſ tym kjarližom: „O ſwėty Duch, pſchiz ty nėt k nam.“

Wot hoſtata pėatkowaſcho nėto huſchy promſcht nad tymi ſłowami Luč. 19, 46: „Jeſus zaſcho k nim: Moja wjaža jo wjaža togo modleña.“ — Modleñe, tak won popėatkowa, dej ſe ſtaſch we kuždem domė teje Werbañſkeje woſady, kuždy dom ma byſch wjaža togo modleña, ale nejjwėzej płaſchi to wot togo Božego domu, kotryž žinſa zomy ſaſej wot nowotki huſwėſchich. Wly ſe nad nim wjaſelimy, glėdajužy na tu pſchchocž togo hobydleña, ale žėdnė nozomy hynazej ako ſ bja-tujužej huſchchobu do nogo jaſtupich. Te žiſchi, ako ſe how doñaſu k ſwėtemu ſakramentu tog dupėna, — tak mogli ſe lepej tomu Wimožnikoju pſchepowdaſch, ako ſ modlenim. Te druge, kenž how pſched hoſtatom we hobližu zejeje woſady pſchi tom gorėjbrañu ſ huſtami a ſ huſchchobu k ſwėtej kſcheczijskeje wėre ſe poſnaju, ſnamogu a nėdeje to žyniſch mimo bjatowaña. Te, kenž ſebe tudy tej ruze k mañželſtemu ſwėſtkoju ja zele žyweñe ſawdawaju a ſebe mjaſy ſobu ſwėrnoſcž a luboſcž pſchibegaju, kſchėli toſch nejjpėrweje Boga ſe pſchemodliſch. A te ſaboge, kenž ſe mlogi raš teke pſchėš Božy dom na kjarchob ſaſu, deje byſch tam doñaſone na bjatowañſkeje huſchchobe. A ſchynne te ſchatorate ſtaroczi togo ſchėdnego žyweña, ſ kotrymž te žlonki teje woſady wojuju, deje pſched Bože hobližo byſch ſobu wėſete how do Božego domu, a we tej modlañſkeje wjažy bužo Bog jim ſchynnym to dobyſche hobražiſch. We nėtejſchnem zaſu ſe ſwėdnoczi huſgoñuju, tak mogal žlowek nad ſemju ſe poſwignuſch a huſozko do luſta leſchėſch — a žlowezny roſym jo we tom južor daloko doſtupil. Hyſchczer huſchchej pať možo žlowek ſe ſwignuſch, až k tej huſchchobe togo nėbjaflego Woſchza, gaž won na kſchidlach togo modleña ſe k nėbju ſnaſo. Take pohuſchėne žlowezneje duſche možo ſe ſtaſch teke how we tom Werbañſkem domė, gaž won woſtaño a pſchėze wėzej buwa „wjaža togo modleña.“ (Dalej pſchizo.)

Zerkwine powesejzi i Bizaniskeje wokady w dezembere 1911.

Marozjone: hynk tomu Johann Hendrichke w Uhu, Johann Kaina w Turuju a tomu huzabnikoju Friedrich Brenzke w Turnowe; zowezko tomu Wilhelm Klauw w Drenowe, Friedrich Hanschke a Martin Lehmann w Turuju, Martin Schimke w Pshikufu, Friedrich Gassan w Nowejshy. Luf. 1, 46. 47: „A Maria zascho: moja duscha pohuschyjo togo knesa, a moj duch wjaseli se nad Bogom, mojim humoznikom.“

Werowane: Max Weichert, zelascher w Biznu a Maria Lehmann w Turnowe; Wertyn Kollosche, murar, a Maria Muschwiz w Nowejshy; Paul Müller, zelascher, a Elisabeth Reichmut w Uhu; Wilhelm Bartusch, twarz, a Luisa Glode w Pshikufu; hudojz Friedrich Mehlow w Pshikufu a hudowa Anna Mehlow rozjone Werban w Turuju; Johann Hugler a Anna Kielow w Turnowe; zekny Paul Kilian, zelascher, a Maria Markusch w Turnowe. Luf. 2, 13. 14: A ned bescho tam podla togo jenzela ta mañ togo nebjaskego ryscharstwa, te chwalachu Boga a zachu: Zesch buzi Bogu we tej huschynie, a na semi mer, a tym zlowekam dobre spodobanie.

Samkete: humentar Nito Lehmann w Nowejshy, stary 63 let. I Kor. 13, 8: „Da luboscz nifula nepshetano.“

S Dorkow. Kosgled na leto 1911.

Marozili se bu 123 zischi, 67 golzow a 56 zowezkow (koni 123); gorjebiane 44 golzow a 28 zowezow, nagromadu 72 (koni 84); k swetemu Bozemu blidu bu pshischli 4940 (4721), 2176 mustich a 2764 zeislich; doma bu hwetu wjazeru dostali 148 (94). — Werowanych bu 39 (25). — Humtereli bu 78 (96). Wot nich bu 9 huschej 80 let stare hordowali, ta starscha bescho 92 let; 23 zischi bny pschewozili, wot nich stej dwje se salatej. — Raz i zerkwinych knigow jo k hulasowanu, ga nejbu tak malo ako letoza huscheci zednie humtereli; nejwzej bu 1886 hordowali humterone: 209; 1905: 171.

Na darach jo se we sachadnem letu nasgromazilo: sa tatanje 866 mf., kollekt pla misioniskego hwjezeta k hwetkam 215 mf., sa pohostwo mjasu muhamedanami na misioniskem hwjezetu 128 mf., sa Zergoniske zischi 18,30 mf., sa godowny bom w Barliuu 11,50 mf.; chudym bny mogli how 137 mf. ku godam rosdawasch.

Sa naschu zerkwinu jo humentar se zonu i Prisariskeje gmejny nam ku godam 10 rednych hwjeznikow hobrazit, kotrez neto teke tym zeislim dokozje hwetko dawaju; jaden drugi humentar teke na Prisach jo 100 mf. podaril, 50 mf. sa topenje nascheje zerkwe a 50 mf. sa jeje wenkowne wotnowenje. — Bog zognuj schyknym dawacam take dary, jojo gnada byz jim bogate myto!

We prednych dnach nowego leta bny k slednemu wotpozynku pschewozili polkozaza Joh. Heinrich Arndta, † 30. dezbr., stary 43 let a zelascheta Paul Matika, stary 36 let, † 6. januara.

Zerkwine powesejzi Wrasyniskeje wokady i leta 1911.

Marozili se bu 34 zischi, jaden hynk bescho ned nabogi. Wot nich bu 19 golzy a 15 zowezja, 3 pory dwojniki a 3 zischi niemanzelske. — Gorjebiane bu 31 zischi, 17 bny a 14 zowki. — Werowane bu 6 pory, 4 pory zekne. — Humtereli bu 44 wosoboy, 21 musteze a 23 zeisfize. Wot nich bu 12 we zischezem starstwe samtereli, 8 beschu mjasu 70 a 80 let, 5 mjasu 80 a 90 let stare a jedna starca we Wrasynie bescho swojo zywjenje sporaka na huschej 94 let. — Boze blido bu huzywali 3045 wosobow, na chorej postoli doma 34.

Pschispomnesche. Wrasyniska zeta wokada lizy na 1670 duschow. N. we Wt.

Zerkwine powesejzi i Deschaiskeje wokady.

Rozjone: 1. 11. Lowisa Lehmanojo Z. — 13. 11. Hermann Budichomy Str. — 14. 11. Ana Lowisa Rischfojz Z. — 22. 11. Lejna Palmiz Z. — 25. 11. Richard Duchazomy Z. — 1. 12. Hajno Loukwoy D. — 5. 12. August Wilem Nowakowoy D. — 5. 12. Kristijana Lowisa Bagigojo Z. — 9. 12. Ana Martha Dubnatejz Z. — 9. 12. Albert Zyglatowoy Str. — 24. 12. Paulina Marijana Gragojo Z. — 25. 12. Kristijana Kwofojo D. — 26. 12. Marija Lowisa Rischfojz Z. Luf. 2, 14: Zesch buzi Bogu we tej huschynie a na semi mer a tym zlowekam dobre spodobanie.

Werowane: 12. 11. rolnik zelascher Albert Regel Z. a wjazarska zowka Kristijana Germanojo Z. — 1. 12. 1 1/2 slednikar Fryzo Kwoagke Z. a Ana Markatejz Z. — 3. 12. rolnik zel. Fryzo Kwoack w Rogosnie a gotn. zelascherka Kristijana Knoffeljo Z. — 31. 12. tkacz Fryzo Schulka Z. a gotn. zelascherka Marijana Sashewiz w Z.

1. Tim. 4, 8: Da bogabojajnoscz jo k schyknym wezam huzytna a ma slubeite togo netejshchego a togo pshichodnego zhweita.

Samtereli: 20. 11. humentar Nito Budar Z. 74 l. 11 mj. 4 dn. — 4. 12. humentar Wertyn Hansel Z. 74 l. 9 mj. 2 dn. — 30. 12. hudowa Stopura w D. 85 l. 8 mj. Luf. 2, 29. 30: Knjezo, neto puschejziosch ty twojogo kuzabnika sa twojim slowom we mere, dokulaz mojej wozy twojo strowe wizelej stej.

Gadane.

I.

Pref tebe, sled tebe, pschi tebe zo,
Krotke, ras dlujke se pschenenijo,
Nespuscheci zednie schi, zoj tuli sy,
Smyrtniosch, se mino nenazejuzy,
A nej sa nim sled a nej sa nim pusch,
Kama tez zhvot a namzo niz zusch.

II.

Kos pokne, ras bertyl a hobstawie zo,
Zeke we jadnom se pschenenijo,
Kas mensche, ras wetsche, chto werik by to,
A weto jo kula a wostano jo.

F. Kocha.

Hugadane i Wozadnika no. 12/1911 jo: 1) gody, 2) konz stareg leta.

Psharwe hugadali bu: H. f. em. M. Kocha w Kopyku 1), Oskar Gehla w Gokbine 1), knezna G. Tschinsky i Turuju 1), Wertyn Dahley i Deschna 1), wjazarka Lowisa Mattigowa i Turuju 1).

Ze slubijone knigly dosta knezna Tschinskojo i Turuju. K wjalscham dostano, chtoz na nowe bertyl leta nejwzej pscharwych hugadanoj ma, sasj redne nowe knigly.

Wozadnik huchada sasj na nowe leto 1912 a pfaschi na zeke leto jano 60 pu., i postom do domu, dokulz porto nastano, 1 mf. a ma se ned pschi kfasaju pla swojog knesa huzelowara sapfaschisch. Won pschinascho dalsche hopisane ku farara Wenzke Deschaiskego drogowanu do Jerusalema a jo won tam we hwetej semi kam wizek a najgonik jo. Dalej buzo pschinascz powesejzi zerkwinego zywjenja se stareg a netejshcheg zaku we Szerbach, teke schake podstawki, peshne a bafnizki i ludu. Chtoz take nezjo ma abo we, schel me jo pschipoftasch.

Berkwine powěsći ja dolno-lužyjske kerbske wožady.

Februar.

Wožadnik pschichada luždy njajež a plašchi pla rošdelowarow na zete lěto jan 60 pr. S postom domoj 1 mf. — Stasasch jen beže dejsch pla swojogo kněša sarara, huzabnika abo agenta.

1912.

Mojo drogowaće do Jerusalema.

(Farar Weizle-Deschanjski.)

III.

Nowa styžnojez. — Sa schichym. — Portsaid.

Alle hyšczi welgi styžne gožiny jo nam ta njeza pschianašła. My jězchmy nejperweje pschi grichisem brose dalej a pschizěchmy, ako pla roga Matapan Europe boženje dali běchmy, do bližy kupy Kreta. Čhtož se 27. staweńa pošklich statkow to drogowaće pošla Pawola do Roma snajo, ten wě, kate tšachoty na nogo a jogo towarischow how pschischli su. Hyšczi žinša se te ložowniki woneje strony togodla huboje, a teke my smy jo nasgonili, až tak tam jo. R wjazoru swignu se rasom weliki wětsch, tenž zeto hyšczi pschiberašcho, a zejczejsch ras walascho se žwala ja žwalu psches naschu lož. Za lož se tak nachyli, až nicht wězej po nej hyšch nmožascho, a nicht neshmejascho se j jogo kabiny na lož wen wažyšch, howazej by te žwaly jogo ned do morja šobu ternuli; k tomu běšcho schma, až ruka se psched wozyma wizešch nmožascho. Zo běchu sašej styžne gožiny, ale ten kapitān teje loži naš trošchtowašcho, až jaš lepej hordowasch bužo, gdyž ten šwěznik j kupy Kreta napřed pschizo. A tak tež běšcho. Ako tu kupe Kreta pschizěchmy, běchmy sa schichym a psched tym grosnym wětschom we dobrem šchowje.

Kať tšachnje to jo, gaž ta lož našchog žyweńa take hubojane drogi pschejšch derbi, žož te šchtormy tužyze naš hobbaju a te žwaly fiblije hušchej naš du a ta noz nuse naš pschichywa, a potom to šwětlo nam Bože šlowo pokazo, ten pschawy šchow, we kotaremž my potom psched šchynymy šchtormami wěste smy a j tym šlowom togo psalmysa huwołasch možomy psj. 73, 25. 26: „Kněžo, gaž ja jano tebe mam, ga nerožim ja niz we nēbjo a semu, a rownož mē teke schēlo a dušcha sgińotej, ga by ty pscheto, Bog, pschezej mojeje hutšchobny trošcht a moj žěl.“

Ako na druge žajtscho wotzuschěchmy, běšcho morjo do žysta humelknuło a na tej gorzošche hušnjachmy, až se k šchoplej Afrize pschiblizachmy. Sse wě, až nam lubo nēbšcho, ako ten kapitān nam k wěsći da, až dla teje štomudy, ako psches ten wětsch nastala běšcho, alle

24 šchtundow pošdzej do Jerusalema pschisch dejachmy; glich se wjašelachmy, ako tu lož spuschějšch a we tym městu Portsaid we Egyptojškej nēkotare gožiny na brog stupišch možachmy.

Mozy k 6. aprilu dohenu nascha lož do hustawadla pla Portsaid, tam, žož Suezkanal se sachopijo, a my wizechmy we hokolizy lože se schach zuyšch semjom, tak franzojske, engelske, chinajske a druge. Wosprome naš wotpozhywascho lož, na kotarejž pilne noz a žen počezane bu, dokulž na brose we tom welikem wětschu j drugeju ložu gromadu staržyła a schěžko sbrachona hordowala běšcho. Kať smy se tam Bogu žětowali, tenž naš we schynych tšachotach tak gnadnje hoplewal jo.

Žajtscha we wšchej ranosći pschizěchu wot bēoga wele zolnow, tenž naš wot nascheje loži k městu wotholowachu, žož se psched nami jaden zely nowy šwět rozžyni.

Šwěžen hušwěšchena Werbanjskeje zerkwe.

(Dalejwěženje.)

Pschi tej dalšchej šwěženškej namišch mējascho promišch Ruhnert tu liturgisťu šlužbu na hostatu a farar Krušchwiza nejperweje nimiske a potom krotke kerbske pčatkowaće j pčatkarne nad šlowami šw. psjma Mark. 1, 15: „Ten zaš jo dopolnowy a to kralejštw Bože jo se pschiblizalo; žynišcho pokutu a wějšcho we to ewangeliom“ a knigly wot Kralow 8, 28—30: „Čhyl se pak k tej pschobbe twojogo šlužabnika a k jogo žebteńu, Kněžo, moj Bog, aby ty šlyšchal na to chwalēne a pschobēne, kotarež twoj šlužabnik psched tebu žyni; aby twojej wozy wotwotonej bylej noz a žen nad tym domom, nad tym městom, wot kotaregož ty by gronił: „mojo mē dej tam byšch; šlyšch na tu pschobbu, kotaruž twoj šlužabnik tošch na tom mēšče žyni. A ty kšchēł hušlyšchasch to žebteńe twojogo šlužabnika a twojogo israelskego ludu, kotarež woni tudy budu žynišch, ty kšchēł to hušlyšchasch we tom mēšče twojogo hobydēna na nēbju, ty kšchēł jo hušlyšchasch a gnadny byšch.“

Ten šwěženiski pčatkar farar Krušchwiza hōšpomne we šwojom pčatkowańu, tak ten wotnowjony Božy

dom naš t'nebu pokasujō, niz jano s tym daloto a s'chroto widobnym tormom, ale teke s' teju stareju rēdne hutwaroneju swonizu, we kotarejz jo ta p'riwejs'cha do hu'foka se swigajuza welba, tak pomēnōna s'chizna welba, sa'fej t' z'ejs'zi p'schis'chka. P'schi kamem jo mogla se tam welizka negluka s'tasch. P'scheto rowno ako te z'elasc'ere chopichu ten w'erch po'rezajsch, ga s'ypnu se ta z'ela stara welba we jadnom hokognus'chu do'loj. Knēz't von Schönfeldt, kenž se s'wojim s'ynkom tam s'tojas'cho, a teke te z'elasc'ere buchū jano p'sches' Bože hoplewane p'sched nap'schis'meju s'mer's'chu hōb'warno-wane. Do zerk'we s'tupeze, wizimy p'esch s' tych s'horow naš witajuzych s'chpruchow. Psalm 96, 1: „Spiwojs'cho tomu Knēsoju nowy kjarl'iz“ a psalm 62, 2: „Moja du's'cha jo s'ez'icha t' Bogu“ s'nanitej wot togo, tak d'ere s'chytne wēzy a teke te z'loweki s'u s'achadne, ale p'sches' s'chytne za'p'y až do nimernosc'zi trajuze wosta'no to Bože s'lowo. Hebr. 4, 9: „Wono jo hys'ch'zi wotpoz'nyk s'bytny sa Božy lud“ a Luk. 24, 36: „Mēr byž s'wami“ pokasujō na ten mēr Božy, kotaryž jo hu's'ch'ej z'loweznego ro's'yma we w's'chyt'nych hut's'chobach, kenž po'zedaju sa tym w'erchom togo mēra, sa tym wimo'z'nikom. Dwē drugej s'lowe p'schewo'z'ijotej togo p'ratka'a na to mēsto, s' kotaregož to ewangeliom se s'apowēda, to s'fobodne s'lowo togo reformatora Luthera: „Na's'ch Bog jo wēstny, twardy grob, bro'n' dobra, s'ez'it nejdros'chy“ a to s'lowo togo s'obu-reformatora Melanch'thona wot jōgo lubosc'zi t' Jesu's'koju: „S'chyt'no, zož wērezy t'sch'es'cz'ijan we Božem domē pyta, to mo'žo se jōgo du's'chy s'obuz'el'isch, gaž won jano p'sch'ez'e a sa w's'chyt'no Bogu z'e's'cz' a s'chwalbu dawa, teke sa te w's'chaforake s'chēž'te nas'go'ne'na togo žywe'na.“ „Z'e's'cz' buž'i Bogu sa w's'chyt'no!“ tak jo ras' jaden wōs'ebny p'ratka't, s'mēnim Chry's'tomus, na ko'z'u s'wojōgo žywe'na po d'uk'em s'cherpe'ny gron'ik; tak dejala se teke ta Werba'n's'ta t'sch'es'cz'ijan's'ta wōs'ada s'taw'ne, kaž we dobrem, tak we s'chēž'tem za'p'u hōw we tom Božem domē Bogu kamemu p'schiruz'ys'ch. Wona dej se w'as'el'isch, až po d'uk'em zaka'niu jo se jej ta nažeja na dostojnejs'chu s'wēt'nizu tak t'sch'as'nie dopol'nika; dej wēž'es'ch, až teke we tej wot'nowjonej zerk'wi bu'žo se jej to stare z'yste ewangeliom po starem nalōgu teke we s'erb's'tej rēzy s'apowēdas'ch a dej se z'ek'owas'ch, až nēto mogu s'chyt'ne teke we s'ym's'em za'p'u raž'i t' Božym p'schit'war'kam p'schich'adas'ch do teje hutopjoneje zerk'we, a nēdejal' nič'ten s'ab'ys'ch teke kam p'ratk'owas'ch se s'wojim žy'menim, až jo žywy z'kont' niz jano teje widobneje Werba'n's'teje ale teke teje nē-widobneje duch'neje t'sch'es'cz'ijan's'teje zerk'we.

Ned po p'ratk'owanu s'jawi s'arat' Kru's'chwiza tej gmējne s' p'ratka'ne, tak jo se ta lubosc'z' teje wōs'ady t' Božemu domōju ju'žo we tych darach hōpokasala,

kotarež p'schi go'žbe togo hu's'wēs'chēna s'u tej zerk'wi se p'schepow'dali. Darili s'u: wēliki bur' Kulla na Wercho-s'chojz a jōgo žowka Marijana 1000 mk. Sa to s'tej se kupilej dwē glažanej molowanej hōt'ne s'tyma bildoma s'w. Pawola a s'w. Pē't's'cha a se se s'lotom hup'ys'ch'niej hōt'ar a p'ratka'nia. Drugi wēliki bur' s' Werbna, kenž pak zo nēpomēnōny wōstas'ch, jo 200 mk. s'ložyl. To towar's'two t'sch'es'cz'ijan's'tich z'e'n's'tich jo dalo zarne pok's'ch'ys'che na hōt'ar a na p'ratka'niu se s'lobranym hōbrubkom a s'lobraneju s'chiz'u; dalej bēle pok's'ch'ys'che na hōt'ar s' rēdnymi za'ntami a druge bēle pok's'ch'ys'che, kotrež te wējs'ne žowc'za s'u hu's'ch'ymali. T'sch'es'che bēle pok's'ch'ys'che jo d'ar'one wot w'jaz'tarki Kyrnawineje rož. Kowal'kojz a wot nēje teke hu's'ch'yte. Selene pok's'ch'ys'che, wēlgi rēdne, se s'lo's'chaneju t'sch'as'neju s'chiz'u a t'schewe-latym hōbrubkom jo po'cz'ila Marija, n'ab. s'chōl'ny Nowaka s'lē's'ymostawjona hudowa. Tapto p'sched hōt'atom s'u darili te žowc'za, ako t' s'milnej s'ots'chi do s'gromožiny cho'že, jādno mēn's'che tapto do s'akristaje p'sched ten tamny hōt'ar' Marijana Donatojz rož. s' Werbna, nēto w' Barli'nu, a nēkotare z'e'n's'te s' Werba'n's'teje wōs'ady. S's'lobranu dupnu s'ch'lu s'tej dalej knēni von Dettingerowa a knēs' hauptmann von Schönfeldt. S's'lobrany rēd na hōt'ar' t' Božemu blidu jo dar' knēs' hauptmanna von Bomsdorfa a 10 wōs'as'owe s'wēz'niki na mus'teze t'hory wot knēni von Hülsen rož. von Schönfeldtojz. Dalej s'u s'ložowali to's'lu ku kjarl'izowym z'ys'ram na orgelowy t'hōr to Werba'n's'te s'pimar's'te towar's'two, d'eki po z'e'lem zerk'winem s'lasta'ru wēliki bur' Gniel na Pō's'ch'kojz, t' wērowan's'tima s'toloma p'ne's'ny dar te Kru's'chwiz'e, W'ys'ch'nis'te a Wram's'te z'e'f'ne žowc'za. Hu's'ch'ej togo jo se hys'ch'ez'i n'izi 140 mk. wot drugich nēpomēnōnych dobro's'chelow nadamalo; sa to deje by's'ch w's'chate mēn's'che pot'řebne wēzy hōb's'tarane. S'arat' Kru's'chwiza jo s'wēl'keju prozu kni-glizki n'ap'is'al, kotarychž p'ne's'ny hu's'byd't dej se na to tope'ne nalōž'ys'ch a kotarychž nadp'is'mo jo: „Ge-s'chichte der Kirche zu Werben im Spreewald. Zur Wiedereinweihung der Kirche im Jahre 1911, verfasst von Bernhard Kru'schwitz, Pastor zu Werben. In Kommission der Buchhandlung B. Uttech in Cottbus.“ We tych kniglizkach s'u stare Werba'n's'te t'sch'ojēna n'ap'is'ane s' togo za'pa, ako ta nētejs'cha zerk'wia hys'ch'ez'i jew's'chym nēstojas'cho; dalej hulizuju wot s'aložēna teje zerk'we, wot jeje s'arat'ow, patronow a s'chulat'ow, teke wot zerk'winego žywe'na až do nēta, a na's'lēd'ku wot togo now's'chego p'sch'et'warēna a hup'ys'ch'ne'na togo Božego domu. Na to žēlo jo ten s'p'is'al kam n'izi 100 tolar' nalōž'yl a s'woju wēliku prozu dermo p'sch'ipolōž'yl. Togodla dejali sebe te knigly p'sch'awē wēle wotebera'ow doh'ys'ch, aby to s'ch'is'ch'ez'ane moglo se dos'aplas'ch'is'ch a hys'ch'ez'i radny s'byd't sa to zerk'wine tope'ne s'awōstas'ch. (Dalej p'sch'izo.)

Města a wšy.

Mlogiras se wot taticy polnych měnow tomu tam nastanonemu městu abo tej wšy tosame mě dajo, kaž juž pla Wětoschowu wizeji smy. Tež

Dre wš (n.: Dreikau) jo tosame ato Dtejeze a Drenow, goltka (n.: Gehölz). Jaden herbški šchtuzt se sachopijo: „Do Drenka, do Drenka daloto nej.“

Lukow (n.: Luckau), tosame kaž Pšchilug (Pšchiluk), dokulž pšchi lugu kaž pšchi lukach lažy, tak tež Lukow we lugach abo lukach.

Wot taticy lugow abo lukow, fenž we naschej sejmizy šchuder rosdrosčzone laže, ma Lužyza (n.: Lausitz) swojo mě. Nascha Lužyza jo ta semiza tych lugow a lukow. Druge semize maju pšcheshiwu nejje drugi naglěd, nězjano maju šamu golu abo šame toniščežo abo šame skale, puščinu atd.

Kalaw (n.: Kalau), lepej by bylo gronišch Kalow, kaž tež pla Goltkojz jadnomu poloju se teke groni Kalonže“ (n.: Krautgärten).

Lubosč, pšchawdosč, hobjadnosč.

Jo jo ten merny zlowet rad?
Niz tam, zož togo gnitwa gad
Napohnijo tu hutšchobu
A huzyni ju šurowu.

Tež tam se jomu nelubi,
Zož swada, šchit jo welihi,
Zož ščočaně, zož warzaně
Jo t namatanu hobstawaně,

Mě, zož ten nalog jo tak šty,
Tam nekšchel won byšch humarky,
Dokulž tam jomu brachujo,
Zož jogo dušchy třebne jo.

Wěšch, zo takama pozeda,
Jo jej se t byšchu notne sda?
To, zož nam Jesus pšchitasał
A šam jo šchuder pokasał.

To jo ta lubosč miłošna,
Kenz lubujo tog winika
A š hutšchobu tež wodajo,
Zož šle won niži žynil jo.

Jo dalej pšchawdosč jadnata
Pšcheshiwu kuždeg zloweta,
Lež snajo jog, lež nesnajo,
Šwoj žel kuždemu powdajo.

Zož t tyma pšchizo hobjadnosč,
Kenz wotchyljo šchynu skosč,
Tam jo ten merny zlowet rad,
Dokulž tam nejjo žeden swad.

M. Rocha.

Žiwne humožene.

„Nasch regiment“, hulizowascho jaden podhusch, maršchowascho we franzojskej wojne po polnozy ščičcha š jogo kwartira pšches Schiltigheim po tej drose na Straßburg doprědka. Ato na to město pšchizechmy, zož droga se na bok chylascho, bu „Salt!“ kommandowane. Lebda chawiascho se we jutšchu šwitajsch, ga běšcho winik juž naš hupntał. A ned sachopi se raganě kanunom, až šcho ščerzascho. My pak lažachmy wěšte huchowane a pšchishchschachmy se hyschči twaržeji t semi.

Mě t pšchawizy na drugem boze drogi stojascho šamotna šchpizka. Wona se šdascho nehobydłona. Š rasom deri jedna granata do nejje nutsch. Šo malej chylze hustupi starci š běłymi lošami š wjažynych žuri wen a šchěšcho tak malšno, ať jog jogo stare nogi našej šchěchu, pšches drogu, aby t nam pšchisčel. Won nekšchěšcho šwoj stary dom špuščezijšch, ale nět newosta jomu niz hutšchey. Lebda běšcho won ščez drogi pšchisčel, ga byšascho blifko nogo jedna granata žela. Ten možny powěšch briznu jogo nejšabti t semi.

Ja to wizech. Jo se pšchipodla myšlach, niewěm wězej. Ale tu weliwu šchachotu, we kotarejž ten starci běšcho, hujnach ned. Ja štožych gorěj, dognach t nomu, pšchimech jogo pod raineni a šeschegnuch jogo na drugi bok drogi dołoj: We tomšamem hokognuschu nowe zajšne klastane; moje towarisšche chejkachu, — woni běchu zele se semu hobchytane. To šchynno běšcho se malšnej štało, ato se něcht myšlišch možo. A ato se šašej na nězo myšlišch chopich a rosglědowasch, poglědnuch nejperwěj na to město, zož perwěj lažal běch a zož moj tarnystał a moja bušchka lažasch dejaschtej. Tej běšchtej na bok briznovej, a kradu to město, zož lažal běch, pšches kuš granaty šworany a roškopany. Wele nej brachowalo, ga by byl šabity, neby-li Bog pšches tu šchachotu mojogo blišchego, togo staršego, mě wot mojog města wěšteje šmerišchi wotwołał. Gron, štož zo: „Pšchigoda, jano pšchigoda . . .“ Ja pak šwignuch modlezny mojej wozny gorěj, a moje hujsta šchepotachu šchajžu: „Och, Knežo, ty by se na mío myšlil!“

Schafe powěščji.

Š Turėja. Na 26. januar šwěšchascho wojnarške towarštwu tudy wošebny šwěžen. Jaden jich žlonkow, Raddaš a jogo žona manjška Ana rož. Šjanzarejz, mějšchtej škoschanu

kwajzbu. Wojnańste towaństwo festupa gromadu a pschewozi jeju i gerzmy na mřchu, zož kn. sarat Chryste-Bizaniſki jeju i nowoty hužognowa a jima potom wot kejžora posczonk wot 50 mf. sa swerne manželstwo pschepowda. Zety Turej žejcho na tu nowinu gładat. Wjazor nagotowachu jima hu Mar- katejz žurli pſchny hwežen. Raddaž jo we tych bitwach 1864, 1866 a 1870/71 sa hwojogo krala křchusche hovu wojowal.

Š Biznía. Huschy sarat Homann bužo i 15. aprylu nařcho město spuřchziřch a pojšo do Grünauwy pla Barlińa sa sarata. Tenrař hobhajžjo kněstwo hano Bizaniřku huschu faru a niejo hyschczi niz měite, katego duchownego dořtařch hžomy. Bog daj, aby tež nam Šerbam ře dere špodořat.

Š Borkow. Samřeli řu: Anna Duřchyz, hudowa i kuparřteje gmejny, 55 lět stara, † 17. jan.; Marianna Hen- rietta Šmidt, řamřte gole řchořn Chrif. Šmidta na Prifach, 15 lět stara, † 29. jan. Baruch 4, 23: „Sa řom wam dař huschegnuřch ře řakowanim a pľakanim, Bog pař bužo wař mē řařej dařch i řchachnořču a i wjařelofeřču nińerne.“

Dary a kollekty. Sa Ğořnerřte pořkořstwo jo ře dařo w zerkwi a do domu pschinařone 21,55 mf.; howazej řa pořkořstwo 6,80 mf., we biblifkej gořině (řchtunže) pla Bauera 1,30 mf., wejšy 3,95 mf. Sa topeńe nařcheje zerkwi jo řtarsche řeřizyne towaństwo 1500 mf. dařo; zerkwina rada a zerkwine řastupeńřstwo jo taki dař ře řekom weřeto a wjařeli ře, až tafa lubořej i Wožemu domu we tych hutschobach bydli. Wot katego dara řmejo řeka wořada řognowane. Š zeřego jo něto řa to topeńe nězo huschkej 2000 mf. nutřchpschřchko. We nařchkej řgromožině na 2. řebr. jo ře hobsamřnuřo, až zomy něto po tych domach řa to topeńe dalej řgromožowarřch. Tak budu we blifchych tyž řach muže i zerkwinego řastojara hokořo řojžizřch a pschobřřch, aby řužby řa řwojim pschemoženim a řa řwojeju lubořeřču řwoj dař řa tu zerkwiu dař abo pař řlubit, řaž něto rowno dařch ũamožo. Řak ředńe by byřo, řaby južo ř nowa řchopku namřchu mēli; řak wořebna wēž to jo, řmy něto we tej řhuře nařgonili a řak notna rowno řa Borkowy, to možo mřogoi a mřoga horeřnanifch, kotraž řebe jo řhorofeř holowafa.

Hobsamřnuli řmy teře, až nařch Wožy dom ře wenze wotnowifch dej a to hyschczi lētořa, aby ta řchřoda na tych muřach hyschczi wēřřcha ũchordowafa.

Š potne namřche budu ře řařej na pēř, přednego ũerza, řachopifch. Tak ak řoni zomy tu abo druęu namřchu řařej wjazor mēřch. — We tych biblifřch gořinach něto zomy ře rořgrańařch wot řmērřchi a řyweńa po řmērřchi. Přchelařuj, abo lēpej, přchēřjatuř řebe 1. Řor. 15; 1. Thēř. 4; Řom. 5, 6; Štrach 41; te hutzowanā wot řeřuřowego gořejřtaneńa a te řpřwana wot nińernego řyweńa. Kieře, i.

Zerkwine poweřeři i Břařniřteje wořadu.

Wērowane we řeřche 1911: 20./1. rolnikarř Wilhelm Mřcha a Luifřa Šcheiderořz ře Šřmogorořwa; 8./4. řeřařchēř Christian Burg i Břařny a Anna Šřmogorořz i Ğor; 7./7. muřarř Martin Kettliř a Alara Elifabeth Marřha Řochanořz i Ğor; 30./7. řeřařchēř Auguřt Pauliř ře Štrāřowa a Anna řawerřyz i Břařny; 25./8. wjařkarř Ernřt Heinrich Chrifře a Anna Šteckliniz ře Šřmogorořwa; 1./12. řur Martin Řochan i Ğor a Marřa Chřifřtiana Wřnzareřz i Břařny. — „Jeřuř, řchēř nař wjařeř a nař dere pařeř, wēřořch nař na řařchne droęi, potom mořuj nařche noęi. Po tom řcherpeńu wēř nař i wjařeluf.“

Narody: 25./9. Marřa Marřareřa řehmann we Šřmo- gořowe, 8./11. Friedrich Wilhelm Ğoppa na Ğorach, 10./11. Ğunter řelmut Alřed Šlomke we Břařny, 22./11. řřiz Ğřkar Šchłodder we Břařny, 17./12. Anna Marře Ğorn na Ğorach. — „Jeřuř, pschřž řgan řu mřo řam, až řchi we hutschobe mam, moř neřlubřchy pschřřařchēř, moř neřdrořchy řařřchēř.“

Šumřeli řu: 24. 11. Martin Šřmoger, wjařkarř na Ğorach, řtary 51 lět, 1 mjařez a 7 dńow; 2. 12. Elifabeth Řuba, huńenkarřka we Šřmogorořwe, řtara 71 l. 11 mj. 17 dń.; 4. 12. Anna Marřa Kelller na Ğorach, řtara 7 mj. 2 dń.; 6. 12. Marřa řonas, huńenkarřka we Šřmogorořwe, řtara 71 l. 7 mj. 1 ř.; 6. 12. Friedrich Dommařch we Šřmogorořwe, řtary 1 l. 2. mj. 27 dń. — „Sa řom we řeřuřowych ranach řu pořtolu řeb' řgotowarř; řam řrořch řa mam we řmērřnych řamach a zož řeřch řebe poředař. Moř Bog, řchi pschēřym řřřřta dla, daj až moř řonř ře dere ma.“

Ř. we Bř.

Zerkwine poweřeři i Bizaniřteje wořadu w januare 1912.

Narozone: řynř tomu Mēřtyu Huschmannu w ũřu, Wilhelm řrahnow a Friedrich Štecklina w Břenowe, Wilhelm řehmannu w Přchřřku; řowēřřo tomu Friedrich řeřag w Ğurnowe, řarl Bōřtcher w Ğureju, Matřes řoppenz a Friedrich Mřatke w Přchřřku, Wilhelm Mřettag w Břenowe, Chřřinian Mřchauke w ũřu. „Přchřřuz tomu řnēřořu řwoje droęi a nařej ře na řogo; won bužo řchřřno dere huřnyřch.“

Wērowane: řeřny Marř Šonđt i Biznía a řeřna Marřa řořun i ũřa; Wilhelm řetaz a Marřa Břamke i Přchřřka. „To jo řen řeř, řotaryž řen řnēř jo hugotowarř; wjařelmy ře a buřny wjařoke we řomřamem. Ğch řnēřo, pomořoi, oř řnēřo, daj ře dere řařřch.“

Šamřēte: Paulina řehmann, rořona Šchulř w Ğureju, 67 lět stara; řarl Bēřth na řlě w Přchřřku, 81 lět řtary; Anna řroll, řchřřařnřza w Ğurnowe, 58 lět stara; Elifabeth Šchulř rořona řeř w ũřu, 31 lět stara; Albert řierřř w Noweřřy, 6 mjařezow řtary. „řo řa jo řen řłoweř, až řu, řnēřo, na řogo řpominarřch, a to řłowēřne řřřche, až řu ře joęo gořej řeřořch?“

Ğadańe.

1. Šeřři na řlořchanem řtole, Přřchny ma purpurny řub, Řronu dejmantnu na řole; Šwēřnie řarř řonu. řwoj řlub.
2. Šhuře řeřř na řalu, Řronku ma řgubřomu, Břdli we řelenem řřřřku, Řřaku ma řano řam řchřřřřu.
3. Wjazor ře ũerwi we řortach, Řař dořy, řař řeřřrawa řchō, Řažy, řon niži we řogach, Řonř ma řchō řraleřřřtwo.

Ř. Mořa.

Šugadańe ř nr. 1 jo: 1) řeř. 2) mjařez. Přřchawē hugadali řu: M. Dabley w Deřřne 1 a 2; huńenkař Ğ. Ğjanarř w Ğureju 1 a 2; M. řeř i řuborořa 1 a 2; Marřa řrawzořz i Deřřka 1 a 2; Anna Ğuttfořz i Břenowa 1 a 2; Ğ. řchřřnyřfořz i Ğureja 1 a 2; wjařkarřka Mřattigowa i Ğureja 1 a 2.

Řřřnřza. Huschobny řeř řa řeřodre přchřřořřtane řu Borkow, Břařny, Biznía, Deřřna a Břeř. Tak řeřno akō řum bužo, budu jo pschřřařeř. Ř. Ř.

Zerkwine poweſczi ſa dolno-lużyſke ſerbſke woſady.

Mierz.

Woſadnik pſchichada luźdy mjaſez a plaſchi pla roſdzielomařow na zeſe lęto jan 60 pñ. S poſtom domoj 1 mf. — Staſaſch jen ſebe dejsch pla ſwojogo knęſa ſarařa, huźabnika abo agenta.

1912.

Kat polna kſchmę a ranow.

Kat polna kſchmę a ranow
 Jeſuſa głowa jo,
 R kſmęchoju kronowana,
 Se ſchęćnom hobwita,
 Howař jo nejřędniejscha,
 U teź nejſfromniejscha,
 Nęć pař jo kromoschona,
 Scho mojih gręchow dla.
 Gutſchobnie źęćnuju ſchi,
 O Jeſu, moj lubjschy,
 Sa twoju kſiersch a luboſcz
 U ſa twoju martru.
 Och, daj mę, aź ſarżym ſe
 R twojej węrnej gnaźe,
 U gaź moj koñz how pſchizo,
 Sa kſchęć ty byjsch pſchi mño.

Swężeń huźwęſcheņa Werbańſkeje zerkwie.

(Dalejwęzenie.)

Tym mlodym żowczam teje woſady ſe wſchytnych wſhom dej ſe how teke huźchczi źęć hugroniſch, aź ſu ſa ten ſwężeń ſ wielikim ſchytom węńki a plescheņze, jeſene a bęke a piſkane, nawili, aby zerkwine żura a to nuſchhysche do ſarſkeje a woſadnej wjaźe ſe pſchitojnie huphſchnilo. Teke to huźhyscheņe teje zerkwie po dokoñżowańu twarzojskego źęła jo liźba żowczow ſ wielikeju pilnoſcju na ſe weſeła.

Wiſchi tom huźwęſcheņu teje zerkwie jo ta ſwężeńſta woſada wętschy źęć nimſke ſpowała, ale pſched tym prařkowanim, ato na prařkarni jo ſe ſarżalo, kaź teke po tomſamem ſu teke ſerbſke ſuki ſańęli a teź te nimſke goſczi ſu je ſ radoſcju ſobu ſpawali. Ta namſcha jo męła ſ tym ſwoj koñz, aź ten huźchy promſcht ju wot hoktařa ſ modlitwu hobſamtnu a tu zeļu woſadu huźognowa. Wo namſchy dupjaſcho tenſamy duchowny dwojnikowu, ſynka a żowku budara Męrtyn Nowaka ſ Werbna; a Workojski ſarař Nieſe węrowaſcho zeſnego Christian Wjenta a zeſnu Annu Hańſchtażojz, hobej ſ Bramy. Huźchczer wele namſchatow woſta pſchistym ato poſkuchare a pſchigłędate we tom rędnem Woźem dońe.

Wotpolna hokoło 3 ſgromaźichu ſe te goſczi a zerkwine ſaſtupjate we Węttcherojz goſczeņzu, żoź ſa niſch hobej pſchigotowany bęſcho. We tych ſchaticch gronach, ato pſchipobla ſe ſarżachu wot duchownych, togo patrona a drugich, bu ſpominane na teźżora a na tych, teñź pſchi tom twareņu Woźego domu ſu ſe prozowali a jen tař kſchachny hutwarili, kaź teke na tych, teñź ſu tař wele darow teje luboſczi k tomu ſkoźowali. U teke ten teźżor bęſcho na Werbańatow ſpominak. Won jo dwęma ſ teje woſady ſnarte zeſczi poſcził, kotreź jima pſchi tej goſcziņe bu pſchepowdane a pſchipnięte. Tej zeſczonej knęſa ſtej tej zerkwinej raſchza Friedrich Bramat a Matthes Gniel ſ Werbna.

Wjazor hokoło 6 bęſcho huźchczi raſ namſcha we tom huźwęſchonem a huźwętkonem a hutopjonem Woźem dońe. Ten ſaſtupny generalpromſcht Pfeiffer ſ Sibina prařkowaſcho nad tymi ſłowami ewangelista Jana 16, 27: „Piſcheto won ſam, ten Woſchz, waſ lubujo, dokulaź wy mño ſejo lubowali a węřili, aź ja ſom wot Boga hujschel.“ Woſadny ſarař kn. Kruchwiza hobſamtnu tu wjazornu Woźu ſluźbu ſ modlitwu a wotſpivanim a żognowanim ſ hoktařa we ſerbſkej ręzy.

Seđer 8 ſeźęechu ſe huźchczi te ſbydne goſczi, te huźabniki ſ familiju, to pędſtkojarſtowo teje źęńſzyneje pomozy, nętotare duchowne, te żlonki Werbańſkego ſarſkego domu, te molaře, te ſpowařci ſ togo żowżynego towařtwa, te ſchulſte żowczę, ato do ſary na żaſche chojże a ta ſmilna ſotſcha do teje woſadnej wjaźe, żoź ta mkoźina ſchate godowne arije jeſpowaſcho. Wiſchi roſgronu a jeźi a piſchu — to źęńſzyne towařtwo bęſcho kaſej a maſańz (tykańz) podariło — miuu ſe ten zaſ ſchytnym ſgromaźonym kaź krotke hokognuſche. Tař ſkoñzy ſe ten rędny ſwężeń, kaź ſe ſachopił bęſcho we męnu a kſchwalbe togo knęſa, teñź ſchytnomu jo ſe deke raźiſch dał.

Ato ſe we tych ſłędnych lętach dla wotnowęņa teje zerkwie hobradowaſcho, bęchu nętotare żlonki teje woſady ſa to, aź ta zeļa twař deļała ſe doloj tergaſch a nowy dom natwarisch. To ſe ſtało nęjo, ale togo poteźęņa jo bylo huźchej męry wele. Miź raſka te muce nęjſu ſchytne mogli ſtojezy woſtaſch, ale ſu dejali ſe na poknoźnem boze bliſto pla tormia

ſ grunta nowe natwarifch. Podpolubno jo pſchitwart naſtal, hobſtojezy ſ teje ſakriſtaje a jadneje komory ſa huchowane tych hoktarowych poſchychow a drugich zerkwinych wężow. Hofna a žuta ſu pſchi ſamem ſchynne nowe abo hupoteżone. Stara do hokolize ſe wijuza trepa iwežo ſaſej na torm; ſwony ſu nowy ſeleſny ſtol doſtali a ſwońe ſe něto lažczej. Zerkwia ma zyſto nowe zygłowe ſchychſe. We zerkwi nutſchi wižifch nowe ſchpundowane, nowe ſawki, na tych chodach a na hoktarniſchczu nowe zygłowe ſliſe, ſ nowymi bekami ſapokſchyte. Te nowe ſchchafne orgele maju 23 ſnějuzych głoſow. Szčeny ſu hubelone a khory a iwerch pomolowane ſ rėdnymi woponami, bildami, ſe wſchakorafim ſadom a ſ drugimi plodami, kaž ſe ſtrufkami. Woſebne ſchchafna jo hugotowana ta pratakarna, na kotrejž ſu te ſwėte poſly wotmolowane. Orgeloma khora jo wo 1 mėtat ſchychſcha hutwarona. A zož ſe tym namſchacam ſynie neſlepej ſpodobajſch bužo, jo to topeńe, ſ kotrymž Werbańſta zerkwia jo pſched drugimi hupychhona.

Kuzdy Božy dom poſafuju južor wentowne a widobńe ſe ſwojim tormom k něbju. Daži teke ten Werbańſt stary a něto ſchchafńe wotnowjony Božy dom poſažo kuzdemu, niž jano tym wėtezym a jen lubujuzym namſchacam, ale teke tym, kenž ſe jogo raži hobijaju, kať my tudy na ſemi žeden hobſtawny dom namamy, ale ten ſiwerchny, pſchichodny pytaſch derbimy.

(Kotiz pſchizo.)

Mojo drogowańe do Jeruſalema.

(Zarat Wenizte=Deſchanſki.)

IV.

Koſglėd we Portſaidu.

How ſtarzychmy k přednemu raſu ſ jutſchneju ſemju gromadu. Lebda bechmy na btoğ ſtupili, ga hobſtupi naſ zela kopiza luži, kenž naſ pſches meſto woſnyſch abo nam nězo pſchedaſch ſchėchu. Ale zo to bechu ſa luže: hynakſcha jich rėž, hynakſcha jich draſtwa, hynakſcha ta plež. My pať hobſamknučmy, mimo iwednikow ſebe to meſto hoglėdaſch; pſcheto te bechu jo woſebne na naſchu myſchynu wotglėdali. Kať wele beſcho how ſa naſ k wiženiu. Toſch ježo „Elektriſta“, ale woſol ju ſchegnio a kutſchak kuri pſchi ježeniu ſpokojny ſwoju pachawku; tam jaden drugi pſchirejtujo, pať niž na końu, ale na woſolu, kenž pať tudy maſkńeſſche nogi ma ako pſchi naſ; Žyn wižimy maſch, kenž ſwojo gole naſo, glič niž, kaž pſchi naſ, na pažy abo na rybe (ſchėbjajſche), ale to gole rejtujo ſwojej maſchi na lewem ramėniu, tať ať jadona nožka přeſy a druga ſlėſy dołoj wiſy, ſ rukoma pať ſe žaržy maſchi twardo hokolo głowy; how naſo muž we jadnej ruze 4 kofokhy a pſchityka je ſ negloſnyimi

dreſchim na pſchėdant. Gdyž jadnu pſchėdajo, wot rėžo jej, mē niž tebe niž, głowu pſchėž a chychhjo ju poť žywu na gaſu dołoj, gdyž hudyčńo, ſwignio ju ten kupž a pora ſe ſ něju dalej. Take a druge ſchchojeńa gońe ſe jadro ſa drugim pſchėd naſchyma wozyma mimo.

We tych gaſach pſchi huſtawadku ſu wjaže ſ iwelimi natwarakami a rownaju ſe we tom ſtwareńami we naſchych meſtach, te kupnize pať ſu wele hynakſche; te namaju na gaſu wen daniž žuta, daniž hoknow, ale ta zela kupniza jo na ten boť ku gaſy něhobſazyhona a rowna ſe ſchmojtej jańe, pſcheto ſwėtko možo jano wot gaſe nutſch pſchifch. Tam maju ruznikare ſwoje hužeko a ſ gaſe možoſch jaden na ně glėdaſch, kať nutſchi žekaju: tam ma ſchchamať ſwoje wėzy natkážone, abo won ſeſtajajo je pſchi gaſy abo na gaſu dołoj. Pſchi jadnej pjakatni žėchmy zela: nutſchi we pſchekupnizy bu to ſchėſto nawalowane, ſ kupnize ned do pjaža ſajžane a ſ pjaža ten klėb ſaſej na blido pſchi gaſy na pſchėdant ſežyhńany. Gdyž pať jaden ten zaſchny kuťna tych neſlaſtarowanych gaſach wižifch, kenž pſches ten wėťch ſ puſcziny zeko we jadnom ſe gorėj ſwiga a tež do tych kupnizow nutſch ſe dujo, potom deťe možo jadnomu to ſchėſche na taki klėb abo tež druge wėzy k ježi ſajžifch, a to neiwėzej deťe togodla, gdyž jaden ten zaſchny nerėch wižifch, kenž we pſchėdmėſtu Arabaťow ſe kńėzy, pſcheto ſchychen nerėch je iſchpy hordujo na gaſu chychony, tež koje, wojze, ſwĩńe, kofokhy gańaju po gaſy hokolo. Teke tu přednu karawanu wot 6 kamelow tudy wižechmy, kenž je ſchėžkimi bremeńami hobkážone. ſ puſcziny pſchifchli bechu. Womy a krė ſtoje poť ſmalete a ſu kluſto ſ kutom poſchchye.

Ale to ſchychno namožoſch ſebe jaden ſewſchym ſ mėrom hoglėdaſch, pſcheto pſchi pſchėchojžowańu meſta pſchizo jadnomu telik hobuſe do drogi ako we Mojaſchownych zaſach plogow na zeku Hėgyptojſku. Předna hobuſa ſu pſchokare, to nějſu jano chude abo pobėdne luže, ale lėbda ſchychne, muſte a žėńſke, žiſchi a ſtare, huſtreju jadnomu ruťu napſchėſchimo a pominaju: „Baſchifch, Baſchifch!“ to jo: daj mē nězo. Maľe žiſchi, kenž lėbda atle chojžifch mogu a ſtarke, kenž lėbda wėzej chojžifch mogu, kaťaju gromaje ſ tymi młodymi a ſtrowymi tať tu myſchynu tyč miljonarow, pſcheto ſa to woni kuzdego tam pſchiduzego Europejara žarže, huproſniſch. S tym ſamym wotglėdanim ſchifchczachu ſe tež te pſchekupoware, ic jo ta druga hobuſa, k nam, zož kulī ſeježechmy abo ſtojachmy. Schakorate wėzy woni nam pſchitykaču, aby je jim wotkupili a gdyž jaden ten ſtworty žė wot togo ſaplaſchil ſy, zož pominachu, ga ſy mogal wėſty byſch, ať hychczi pſchėdrogo ſaplaſchil ſy. Že

nam ſhate nenaſwarichu, aby jim nězo wotkupili, pať naſſ pomienichu „kněs baron“, pať ſchěchu naſchu lutoſcziwoſcź ſbuźiſch, gdnź nam hulizowachu, aź maju 2 žeiſze jaſtaraſch. (Senate deťe jo, aź we jutſchnej ſemi muſti wězej ako jadnu žeiſtu ma.) Rať žiwny jaden tať pſchekupowať ſe wot naſſ tětoliſcho, ako jaden wot naſſ na tſchi ſobudrogujuze kněni poľaja a jogo ſ tym kněte humě: „To ſu ſchytne moje žeiſte, kotarež ſežywiſch mam.“ Welika hobuſa.běchu dalej te ſchforňow-zhyſcźate, tenž ſchi zeľo we jadnom te ſchforňe ſwětiſch ſchěze a tež, gdnź we goſczenižu ſejiſch, Ieſu pod blidom hoľolo a pſchimaju ſa tymi ſchforňami, aź ſe žowiſchym dohoboraſch ſamžoſch. Hnyſczi gorſche pať ſu te muchy, togo gadu jo tam tať wele, aź niſcht pſchi naſſ to hoptſchimeſch ſamžo.

Tať ſe to deťe roſmejo, aź ſchytne ſpokojom běchmy, ako jaťej ſnaſheju ložu do morja jeſch možachmy, běchmy ſhat bliſto na toňzu naſheje drogi.
(Dalej piſhjo.)

Zerſwe-huſwěſcheňe we Depſtu 18. dežembra 1911.

Žajtſcha žewěſchich žěchmy wot ſchule, ſa tym ako powitali běchmy kněja konſistorialnego präſidenta Steinhauſena, kněja generalpromſchta D. Reſlera, kněja promſchta Ruhnerta, kněja landrota v. Wackerbarth, tu zerkwi, ſpiwajuze ten nimſki ſjarliž: „Jeſu, geh voran!“ A doľulž ſchafne wedro běſcho, naſſ pſchewoziſchu a na naſſ glědachy a ſpiwachy ſ nami ſobu welika ližba luži. Pſched žurami hordowa kluz pſchepowdany a my žěchmy nutſch do teje po ſerbiſtu ſchafne hupſchňoneje zerkwižki. We hoľognuſchu běſcho ſpoſy a teke na khorě naſchihcžana poľna. Hoľolo hoľara ſežechy te hoptſpomněte kněja a teke ako goſczi te ſarare Nowy ſ Btaſyny, Weňzke ſ Deſčna, Raſmus a Niefe ſ Chofchebuſa a ten podpſhany. Teke wele hužabnikow ſ teje hoľoľnoſczi běchu k tomu ſwěženju ſe ſgromažili.

Depſchaniſti muſti khor nam ſepſiwa rědne: „Großer Gott, wir loben Dich!“ Potom ſpiwachmy gromaže nimſki: „O heilger Geist,kehr' bei uns ein“. A něto huſwěſchi generalpromſcht D. Reſler tu zerkwi ſe wſchynnym jeje rědom. Won pſchepowda tej gměňe jadnu wot naſheje kežžorki podaťonu rědnu bibliju. Na jeje přědnem lobene ſtoj to podpſmo teje huſoťeje kněni a ten wot něje ſa ten žei huſwolony teſt Žef. 35, 4: „Bog pſhjo a hužo wam pomož.“ Rať ſchafny troſcht ſa tu Depſchaniſtu woſadu we tuždem jeje naſtupaňu, we tuždej nuſy! To jej položy teke D. Reſler pſchawe ſjawne k hutſchobe. Nowno ſa taťe žurne zaſy mogu něto ſchytne, ſtare abo mlode, we tej zerkwi, kotaruž něto we ſby maju, žeſto pſched Wožym hoľližom ſe mozowaſch.

Ato D. Reſler doľoňzowať běſcho, ſachopi ſe namſcha ſ nimſkim ſjarližom: „Nun jauchzet all, ihr Frommen“. Po liturgiji ſpiwachmy ſerbiſke „Daj tvoju radu pſchěze nam“. A něto žaržafcho kněs ſarar Niefe ſ Chofchebuſa ſerbiſke přatkowaňe ſ togo teſta Ľuſ. ſjar. ſw. Žara 21, 3. Won nam poľaja, tať te ſtare južor pſched 50 lětami ſu pože-dali, aby ſwoju zerkwiu doma mēli. Něto, tym žiſcham aľe, jo ſe ta wěž ražika. Togodla deje hnyſch Bogu žetowne a pilne namſchate; niž, aby we tej zerkwi ſwoju pſchynu draſtwu pſchepoľajali, ale aby ſwoju hutſchobu ſ Wožego ſľowa hoľložili a ſebe how mēr hoľowali, gaž ſu hubojane ſwojich grěchow dla, troſcht a wjaſolu nažeju, gaž ſu we tužyzy a ſhatej ſemiſtej ſeľgluze a žaloſczi. Niž na tu kapu a lapu deje glědaſch, ale na tu hutſchobu; potom budu ſebe tuždy raſ ſ teje zerkwi ten pſchawny hužyt ſobu wſeſch.

Po ſerbiſtim přatkowaňu ſpiwachmy ten nimſki poſtawť: „O starker Fels, o Lebenshort“ a kněs promſcht Ruhnert žaržafcho nimſke přatkowaňe ſ togo teſta 1 Kor. 13, 13: „Něto pať woſtaňo wěra, nažeja, luboſcź, te tſchi; ale ta luboſcź jo ſa nejwěťſcha mjaſy nimi.“ Won napomina tu woſadu, aby te tſchi ſľupy togo ſchěſcziňaňtwa we nej ſe kněžyli; aby ſchytne, ſtare a mlode, tu mož k tomu we Wožym doňe ſ ponižneju hutſchobu ſebe hoľowali.

Po přatkowaňu ſpiwachy te žowěza tſchigloſne nimſke ſpiwane a potom zeľa woſada ſerbiſke „Do hutſchoby nam chľodňe paň“. A kněs D. Reſler doľoňzowa tu rědnu Wožu ſľužbu ſ hjatowanim, ſ Wožyň-naſom a je žognowanim. Potom ſwoňachy ſchafne te nowe ſwony, a my ſpiwachmy: „Lob, Ehr und Preis sei Gott“.

Po doľoňzowanem huſwěſcheňu zerkwi pſchepowda kněs konſistorialny präſidenta kněju ſararoju Niefe ſname žeſczi „zerwenego hoľara IV. rědu“.

Žeňno ſe we ſchuli ſ luboňie nam podaťonny mi wězami mozowachmy a potom ſebe gronichmy, ſchytne deťe ſpokojom ſ tym, zož ſmy wiželi a ſľyſchali, „Božeme“. Chriſte, Bižaniſti.

Nězo rědneho ſ Dřejž.

Dřejžaniſta zerkwižka jo, kaž juž dygato hoptſpomněte běſcho, niedawno welgi pſchiſtojne pſchenowjona hordowaťa a jo ſcho luſcht nēt tam na mſchu chojiſch. Ale žednych orgelow hnyſczi ſamam, doľulž zerkwina mſchyna teľiſ hnyſczi huſbyťa nějo. Nēt ſe napina nowy ſchulať kn. Dabo a woſada na-gromadu, aby ſebe tež rědne orgele pſchſporali. Gwěſťdu wjažor ſgromažichy ſe ſchytne, ſchulať, ſchulſte žiſchi, towarſtvo ſpiwarow a woſada we Lehmannoňž žurli a ſwěſchachy tam pogromaže rědny wjažor ſ gronom, ſchakimi pſchednoſťami a ſe ſpiwanim. Kn. ſchulať Dabo poweďaſcho wot togo, dľazog ſe pſchi naſſ gody hobražujo a bom ſwěſchi. Potom ſnoſo-

wachu žički jich rednie nahušnōne pšchednoški, podstawli a spiwanka a nagotowachu s tym sčym welike wjaše. Starješčym dybaščo huščhoba, fak jich maske Dzejžanare he napinachu, hwoj pšchednoški rednie a s zezču dofońzowasč. Potom sčlošy spiwarske towarstwo stryžlošne, a ž nemogak-ke jaden doživasč, fak to we tyč 6 tyženach jich hobstasča hu možno naporali. Drugi godowny hwežen spiwachu tež zerkwi. Spiw. tow. ma juž huščej 30 spiwajuznych zlonkow An. ščular D. he huščej, pšchichodnie teke huščejzi muskezy khor se žičhimi nahuzujč a s nim kuždu nejzeli na mšch spiwasč. Bog daj gluku a žognowanie takemu dobremu předkwešču.

Kolekta pščinaje 16,25 mf. Tak mamy něto te předne 100 mf. ja te orgele gromože.

Zerkwine poweščzi s Bizańskeje wožadny w februaru 1912.

Narožone: hynk tomu Matthes Richter a Christian Post w Nowejšy, August Klauw w Drenowe, Georg Borscha w Užu; žowčžo tomu Martin Schwieg a Karl Krüger w Turuju, Martin Hannusch w Turnowe, Wilhelm Bartusch w Pšchikufu. „Take he stano wot togo kněsa Zebaoata; pšcheto joga rada jo žiwna, a won sčylnō hšchajne huwežo.“ Jef. 28, 29.

Samřete: w Turuju Friedrich Huschga, 7 lět a 7 mjažezow stary; Friedrich Miatke, 7 mjažezow stary; Martin Schwieg, humenkar, 70 lět stary; w Nowejšy Albert Richter, 3 dny stary; Maria Derdulla, 3 mjažezow stara; w Užu Emma Reichmuth, 5 mjažezow stara, a humenkar Matthes Simmula, 71 lět stary; w Turnowe humenkar Wilhelm Müller, 70 lět stary, a Christian Reichmuth, 76 lět stary, a humenkarka Marie Schwella, rozona Miatke w Pšchikufu, 62 lět stara. — „Gaž pak něcht tež wojujo, ga wor glich nehordujo kronowan, nejoli pšchawe wojowal.“ 2 Tim. 2, 5. Chr., f.

S Borkow. Samřeli hu we hlědných tyženach: Marija Wilhelmina Duschka, manž. žona kupara Herm. Duschki, 30 lět stara; humenkar Friedrich Rinza hobš. gu. 50 lět stary a togo bratšch Wilhelm Rinza 59 lět stary; Friedrich Albin Hanschlag, pachtar hobš. gu., po dlujšej chorosčzi, stary 55 lět; Friedrich Hermann Rinza, mfoščy hynk kupara Gottlieb Rinzy, stary 1 lět, jo jano 1 žen chory byl; Karl August Groß, stary 74 lět, pris. gu. Georg Friedrich Schmidt, stary 22 lět, hyn kolonista M. Schmidta pris. gu., wimožony wot dlujšego chorenā a sčžkego wojowanā. Herm. Heinrich Paulenz, hynk kobjaza Chr. P. hobš. gu., 1/2 lēta stary; Joh. Gottl. Mašk, 56 lět stary, humenkar kup. gu. na tšchi modtāch; nejzeli wotpekā ja s žoknom s domu jēt, jo k wjazoru he teke sašej roščik, ale domoj nejō pšchisčej, na drugi žen žajšča hu joga salatego namakali. Pš. 69 v. 2 a 3: „Pšchigotuj, moj Bog, ty mē, ga hnersč pšchizo, čto to wē?“ — (Elis. Anna Schmidt, žowčžo kupara Wilh. Schm. 6 lět stara; list na Filemona 15. v.)

Zerkwine poweščzi s Břasnyškeje wožadny.

Narožone: 25. 1. Adolf Georg Dahlig we Břasny, 27. 1. Marianna Röder we Šsmogorowe. — „Jesuz, dušče hochšoenie, moja huščha wjašotosč, ty hu mojo dowereie net a na wšču niwernošč; ja, moj Bog, sčhi huchwaliju, a ž kom tvoj a moj hu ty, Jesu, moj nešlubšejšch.“

Humřeli hu: 21. 1. Martin Stoppa, želāšer we Břasny, stary 43 lět a 3 mjažezow a 28 dnōw; 29. 1. hudowa Maria Pehla na Gorach, stara 61 l. 6 mj. a 10 dn.; 28. 1. Christian Supra, pšchebuwalnik na Gorach, stary 50 l. 6

mj. a 14 dn.; 3. 2. George Behmann, humenkar a veteran we Šsmogorowe, stary 76 l. 3 mj. a 7 dn.; 11. 2. Martin Paul, humenkar a veteran we Šsmogorowe, stary 73 l. 7 mj. a 23 dn.; 25. 2. Christiana Schenker, humenkarka we Břasny, stara 68 l. 10 mj. a 11 dn. — „Niz nejēli mē net wot Boga, niz hnersč a tež niz žwene; ja kladu ruku do jog bota, tam pšchawe twarže žaržym he. Moj Bog, sčhi pšchōšym Krīsta dla, daj, a ž moj konž he deře ma!“
N. we Bř.

Zerkwine poweščzi s Deščanškeje wožadny na lētō 1911.

Narožone 68 žički a to we Žylowe 38, mjaš nimi 3 humarke, we Deščne 19, we Strāžowe 11, nemanželskīch 5. — Wērowanōw bēščo 17, we Deščanškej zerkwi 6, we Žylowe 11; žepnych wērowanōw 11. Sakopowanōw bēščo 40 a to we Deščne 16, we Strāžowe 6, we Žylowe 18. Wot tyč samřetnych bēču 4 huščej 80 lēt stare, mjaš 70 a 80 lēt 9, žički nižej 6 lēt humre 15. Gorējbranyč bu 49 žički a to s Deščna 12, se Strāžowa 7 a se Žylowa 20. A hwešem Božem blidu bēču 4494 a to w Deščne 2225, w Žylowe 2177; doma hopšhajanyč 92. Mjaš nimi bēču 2036 muskīch a 2458 ženškīch.

Mašča wožadna lizy 23 26 duščow.

Na srywolnych darach bu nadawane:

- 1) k naporaiu topeņa we Žylojšekej zerkwi 89,90 mf.
- 2) k hupšchneiu noweje zerkwe we Deščne, kotarāž ja wotgledanim we pšchiduzem lētō natwatona bužo, 225,63 mf.

Beizte, f.

Gadaņe.

1. Esy jo a weto nejšy jo,
Dkon tvojū ma a hobližo,
Nepita niz, nešlyšch niz,
Sse miņo s tvojim woteženim,
Sse rošči s tvojim šohpšchizenim,
Potāžo sčhi, fak huglēdašč,
Niz pak, zo ja huščhobu mašč. F. Roča.
2. Pšchzej jo pēweje tam ako ty,
žednie nej hlešy wostawjony,
Maš menšče ras wētšče, kuždy jo ma,
Glich wižesč jo namžošch pšchēd wožyma.
F. Roča.

Hugadane s Wožadnika no. 2 jo: tšcho krale. 1) woščžny kral, 2) sčžž (Zaunkönig), 3) knēš we kortach (Spielkartenkönig).

Hugadali hu: Ana Guttkojs s Dř. 1 a 2. M. Dahley s Dešč. 1 a 2. Wjaž. Mattigow s T. 1 a 2. Knēni Worchowa s S. 1—3. P. f. M. Roča s R. 1—3 (a s Wožadnika no. 1 hobej dwē.) Marija Krautkojs s D. 2. Knēžna E. Tšhynkojs s T. 1—3.

S Turuja. Kolekty a dary. Sa Bože kralejstwo jo nepomenony w Turuju wotewdal 4 mf.

Dalej jo he darilo s domazneje kolekty ja hlepu Budarfu 2 mf., ja pobēdnege G. Hanschke na Kolze 3 mf. „Dobrošč žynišč a hōbuzelišč nejahynišcho, pšcheto take dary hu Bogu spodobne.“

Štřniza. Sčhynym lubym pšchijajšchēlam, ako hu ja Wožadnik pšchinoski pšchipoškali, gromim tuby huščhobny žēt.

Pšchōšym tež daleje huščhobnie wo pšchinoski s duchnege a zerkwinege žymēna s lubeje Škerbownie. — Hōbšnamēne saplašchonyč Wožadnikow pšchizo we pšchichodnem kopeņe. F. R.

Berkwine powěsći ja dolno-lužyske serbske wožady.

Apryl.

Wožadnik pschichada kuzdy mjašej a pfaschi pla rošdelowarow na zeke leto jan 60 pñ. S postom domoj 1 mf. — Stasasch jen kebe dejsch pla swojogo kněša sarata, huzabnika abo agenta.

1912.

A wjatscham.

Kristus jo stanul
S schamnego roma,
Zart, ten jo padnul,
Nazeja nowa
S nebjom naš swěžo;
Žel buž' schi, Kněžo!
Haleluja!

Sšimersch wěz nezaschy,
Rowy šu žurja
K nebjastej křchašy,
Gdyž wot tog kurja
Želi še dušcha
K Bogu, zož kłuscha.
Haleluja!

Wjatschy še šwěšche
Pla šchogo ludu
Na zelem šwěšche;
Wot grěšneg błudu,
Dušcha, šy licha,
Spiwaj ga sežicha:
Haleluja!

Wjašel še, dušcha,
Wjatschowneg zaša,
Sbožnosć mě hušcha
Bužo a křchaša,
Gdyž k Božem bliđu
Gorej ras pschidu.
Haleluja!

Jan hyschjezi krotke
How dopolnehe,
Potom tam šlodke
Dohuššwěšchehe.
Medaj še nuskasch
Zomy šche juskasch:
Haleluja!

F. Nocha.

Wjatschy.

My šwěšchimy wjatschy, dokulž ten Kněš Jezus wot humarskych jo gorějstanul; my pak pschi tym špominamy teke na jogo šimersch. To humarsche a to gorějstanehe Jezom Kristuša — hobej kłuschtej gromadu. Šches jogo gorějstanehe jo jogo šimersch na křhizy hordowala ta šimersch ja naš, psches to gorějstupene šwojogo šyna jo Bog wotgrono dał: „Šches jogo rany scžo wy hugojte.“ Čtož wě, zo grěch jo, čtož to brěne na šwojej hutschobe jo nošyl, čtož wot tyč křchafow jo byl popajžony, ja togo šu wjatschy ten nejwjašolšchy žel, ako dajo, pscheto wone jomu šapowedaju: „Byž trošchny, moj šyn, moja žowka, tebe šu tvoje grěchy wotdane; mēr buži š tobu! Čhto zo šakuzišch? Kristus jo tudy, kotryž jo humrěl, jo wele wězej, kotryž teke gorej šbužony jo.

Nět nejšmy wězej we našchych grěchach, ale we Kristu Jezusu, togo žywego Kněša.“ Psalm 103 jo na šachopenku togodla pschawy wjatschowny kjarliž.

Wjatschy pak grohe nam hyschjezi nězo drugogo. Wone nam pčatkuj: My bužomy teke gorějstanusch. Wono še šejo šklajuze, wono bužo gorějstanusch nešklajuze. My netrebamy tužne bysch kaž tataně, kenž žedneje nazeje namaju. Našche humarske nejšu šgubjone, ale šbožne šu te humarsliki, kenž we tom Kněšu humtu, woni wotpozrywaju wot jich žela; šgubjone nejšu te žišchetka, kotrež jano mału chylku štatejšcheju how šu šwjašelili, takich jo to kralejštwo Bože, „ten Woščz na nebju južo jich redne šchowasch bužo a dasch jim niher wjašele.“ Šujschli šu wot naš, kenž nam how šu lube byli, ale jano na chylku, niz na pschjezej. Žywimy še, ga žywimy še tomu Kněšu, togodla daschi še žywimy a daschi humtomy, ga šmy my togo Kněša kuzdy zaš. My bužomy še šašej wizesch a togodla togo Kněša bysch kuzdy zaš. Nět netrebamy še bojasch psched našcheju šimerschu. „Ja šom to gorějstawahe a to žywehe, čtož do mño wěri, ten bužo še žywisch, lež rownož won humto.“ Gorka wostahe ta šlědna wojna, ale to hoto wizi južor tu kronu dohyscha, šchěžka jo dēre ta šlědna droga psches ten šchamny dol, ale na kořzu šwěšchi še to šwětko teje nihernosći a šchynna teschniza nešžo dostojna teje křchašnosći, ako tam še šjawisch bužo. „Bogu buži žel, kenž nam to dohysche jo dał psches našchogo Kněša Jezom Kristuša.“

Čscheschemu pokazo nam to gorějstanehe Jezuša we bilže, kate to nowe duchne žywehe bysch dej, we kotremž te do nogo wězeze chojžisch deje. Kristus jo nam předšbildu wostawil, aby my ja nim chojžili: Tak ako jo hordowal křhizowany, tak dejmy my našcho šchelo křhizowasch, huššimerschisch še šwojimi luschami, tak ako jo do rowa byl položony, tak šmy my š nim šakopane, rošmej ten štary žlowek, aby rowno ako won jo gorějšbužony, teke my gorějstanuli a we nowem žywehu chojžili. Tak dajšcho nam wjatschy žaržasch, niz we štarem kwašu, we štarych grěchach, niz we kwašu teje šlošči, teje nešchawdosći, teje nežyštošči, togo šerškego luschta a tak tym grěcham še grohe,

kotrež teke našče wošady a domy škastyu a šaneteršče, ale we zystoszczi a wernoszczi. Tak šwěšchimy rědne wjatschy.

Někotare myšleńka:

Wono dajo gorějštawańe wot humarštych, pscheto wono dajo jadnogo gorějštańonego.

Pschawny kšesčezcijan dej pschezej tak huglědasch, aby rowno s něbja pschischel.

Kuždy žlowek dej še dwojza narožijš, jaden ras do togo šemštego, drugi ras do togo něbjaštego žyweńa.

Šwěžen hušwěščeńa Werbańšteje zerkšwe.

(Kož.)

Raž šmy šlyšchali, jo še ten žen togo hušwěščeńa šchyknym wošadnym a teke šchyknym goszczam deče spodobal. Nězo šu te zuse wošebńe huchwalili, to jo to zyste rědne spiwańe togo spiwańštego towarštwu. Šn. kantor Latko ma tu dchalbu, až pschi kuždem huštupěńu jogo towarštwu tych pošlucharow možńe hochložijo. A kuždy ras še to štańo psches te šerbske spiwny. Tam spiwu ta hušchoba šobu, niz jano ten jěšyt. To jo teke ten kn. generalpromšcht hušnal a pschipošnal. Won jo na Werbańštem šwěženju našgonil, kať welgin třebe našchym šerbskim wošadam to spiwańe a pšatkowańe we mašcherinej šerbskej rězy jo. A won, kenž ma še ša to duchne štroiwe tych wošadow štarasch, jo to hugronil, až žedna šerbska wošada nědejala bysch bžes šerbskego šarara a šerbskego huzabńika. Won jo k wěšczi dať, až bužo togodla šobu pomogasch, aby šerbska rěz na tych pschigotowańškich šchulach šašej wězej k zesczi pschischla, to jo na gymnastiju a na seminaru we Chošchebusu. Won bužo še wo to štarasch, až tam ta huzba we šerbskej rězy še šašej šbuzijo. Na gymnastiju jo taka huzba še šamšetym kn. hušch. šararom Bronišchom šobu šamšela, to jo južor na te 14 lět. Ten generalpromšcht pať jo ned šobu hobšpomněl, až won šam nam ņamožo tych šerbskich šararow a huzabńikow mimo naščeje pomozu hobštarasch. Mišške hušniki něbudu žedńe tať lažko a tať nałoš tu jim zusu šerbsku rěz našuchnušch moz. Tomu šu šerbske šyny rožone, jim jo šerbska rěz pschinarožona; woni šu togodla powołane, še na hušchey šchuli we šwojej mašcherinej rězy hudošpolnišch a pošdzej šerbskim wošadam še šwojimi mozami šlužyšch. Togodla jo kn. generalpromšcht Rešler na naš to napominańe štajil, aby še ša to štarali, až wězej šerbskich hušnikow na gymnastiju a do šeminaru šastupijo. Čhto nědejal tomu našchomu pschijascheloju pschiarwe dasch!

Lube šerbske štarejšche, pomozčžo wy šobu tomu, aby našče šerbske duchne rědowńe mimo paštyřow němostali. Šczěšcho wašchych šynow, gaž deče hobšdarone šu, na šeminar abo na gymnastium do měšta, tam jo to pšedne pschigotowańe ša šerbskich šchularow a šararow. Šyščezjer mamy na 12 šerbskich wošadow we našchom hokrejšu. Š šu južor mimo šerbskego duchownego a pošedaju tať štyšńe ša šerbskim paštyřom. Wy ņamamy něto žednogo kandidata, žednogo šchudanta, ako na šararške še pschigotuju. Čhto bužo nam te huprošńone šerbske šary hobšajžowasch? Šmilijšcho še, kenž wy to duchne štroiwe šerbskich wošadow šobu na hušchobe ņašošcho, a pošczěšcho, čtož to pschemožo, škerej lepej jadnogo wašchych šynow na šchulu s tym wotglědanim, aby kšeli tej nusy wotpomoz, kotraž we našchych šerbskich wošadach južor lěta dlujšo hobštoj a šchym dlej šchym wězej grošy. Wogu pať buži žět, až jo nam tašego hušchego paštyřa, našchogo lubego generalpromšcha, huštawil, kenž rošńešche a hušchobu ša te potrebnoszczi našchych šerbskich wošadow ma.

A. we Bě.

Mojo drogowańe do Jerusalema.

(Šarar Weńžke-Dešchaniški.)

V.

Jaffa.

Štwortk, 7. apryla, běchmy juž we wšchey ranoszczi psched šeger š swěřcha na loži, pscheto našcha lož huštawasch psched Jaffa, tom bibliškem Šoppe, wotžož naš šelešnica do Jerusalema šporasch dejasch. Wołno nabožnoszczi glědachmy psches tu hušku šmugu wody, ako naš hušchczi wot něje želišcho, k tej šwětej šemi, tomu końzku naščeje drogi, psched nami lažasch to měšto, kenž na jadnej 36 m huškošej gorze še do hušoka šwiga a našče myšleńa žěchu šledť do togo zaša, žož how ras Šonas we něwěte šwojomu Wogu hubegnušch kšchěšcho a wot teje welikeje ryby požrěty a šaš žywy na břog šledť šporany bu (Šona 1, 3 atd.); až how bu tež we Šalomonowem zašu s Šibanonškich gorow to žedrome dřevo k twari togo drugogo šempla we zašu Šira pschibezone (2. Čhon. 2, 10. Šira 3,7). — Š našchych myšli ternu naš šrasom dřešche mužow, kenž s welikimi žolnami še k nam pschiblišchachu, aby naš na šwardu šemtu pschewjadli, pscheto ta lož mušy někotare štow šejtarow wot břoga huštasch, dokulž mořo tam milke jo. Šašłowańe s žolnom how nějo pať bžes šchacha a pschi welikem wěšchu něj žowšchym možno, pscheto psched břogom šu we wože škalijny a jano huški pschetwos wěžo psches ně, kenž pať pschi hušokich žwalach wizešch něj, tať až to pscheježene možno něj a te drogowańe šerweš lepsche wědro dozašasch derbe. Nam běšcho Wog jaden kšchachny žen ša našch pschichod hobražil. Wilny našetny wěšchyl

poduwaſcho nam napscheſchivo, wot b'toga roſſſchyráſcho ſe kſhaſna won ſ Daffańſkich ſadownych ſagrodow, zož te poſtoſchane jablužiny (Apfelfinen) kwitu, na morju negnu ſe žwažyžta, tať beſcho huſchichnuło a to blyſchczate gorėduze ſlyńzo da t tatej kſhaſnej bilze hotoło naſ to pſchawe ſwėtko. Wjaſole ſtupichmy do tych zołnow a ſgloſychmy polne žėta pſcheſchivo Boga, kenž naſ tať luboſńe wjadł beſcho, ten žėtomny ſjarliž: „Nėt dajſcho žėł Bogu“ a „Swėtko togo nimerſtwa.“

Storo ſmy gluzńe pſcheiwežone a ſaž na twardej ſemi a stojmy nėto we mėſcze teje Tabeje (poſ. ſtat. 9, 36—43) a pomyſlijomy ſe na to žiwne ſjaweńe, pſcheſ kotarež Bog Bėťſchoju jogo wolu t wėſczi da: „Zož Bog huzyſczil jo, to nėhuzyń ty nėteſchne.“ To žyweńe we mėſcze jo ſtoro nałoſ tate ako we Portſaidu; pſched tymi kaſejowymi wjažami ſejži pſchi a na gaſy na niſtich pleſchonych podſtołtach a ſe gnileze, žėta kopiza murſkich, jich wodnu pachawu tſchumajzy a kaſej pſchijajuze. My poglėdnomy tež mimoduze do tych pſchekupnizow a žėłarnizow tych ruznikatow, chwratamy pſchi žėńſkich žėla, kenž kruſčki abo korby na glowė naſu, aby huſchczzi pſched wotježėnu ſeſeńize to nimſte bydlitwo a te jablužinowe ſagrody ſebe hogleđali. Kſhaſne pať ale ſu te jablužinowe lėſa! Sđraly a polđraly ſad a kwiſcheze galuſki možoſch na tom ſamem bońe ſraſom wižech, welike kopize ſđraleğ ſadu laže pod tymi bomami a horduju na pſchedant pſchigotowane, ſchudy ſmafachmy ſe ſhokařami, kenž je tym zuſnikam pſchitytachu a my hochložichmy ſe raži ſ tym ſłodkim ſadom. (Dalej pſchizjo.)

Berkwine poweſczi ſ Wizańſkeje woſady w mjerzu 1912.

Marožone: Eſyńk tomu Maximilian Wondrač w Pſchiluze, Friedrich Paulenz w Turnowe, Friedrich Vattram w Uſu; žowczko tomu Friedrich Stephan a Reinhold Mėbnuſ w Nowejſhy, Wilhelm Morling w Drenowe. „Wjaſeľſcho ſe we tom knėſu kuždy zaſ, a naſpet žėju ja, wjaſeľſcho ſe!“

Wėrowane: Wilhelm Petak, twarž a Maria Bramke w Pſchilufu; Mertyn Pohl, žėlaſchė, a Elisabeth Glode w Turnow; Wilhelm Bramke, bur w Pſchiluze a Anna Paſora ſe Eſchőnhöhe. „Byž wėrny až do ſmėrſchi, žėjo ten knėſ, ga zu ja tebe tu tronu togo žyweńa daſch.“ Duſ. ſjaw. ſwėt. Jana 2, 10.

Samrėte: Maria Schwella rož. Mjatke, 62 lėt ſtara, w Pſchiluze; w Nowejſhy Maria Derdulla, 3 mjaſ. ſtara; Marijana Gaſſan, 3 mjaſ. ſtara; w Uſu Marijana Richauke, 1 mjaſ. ſtara; w Turėju Friedrich Gańſchke, 1 lėt. a 3 mjaſ. ſtary; Elisabeth Kaina, 6 mjaſ. ſtara; we Turnowe Marijana Klinger, 5 lėt ſtara; Mertyn Hockun, 66 lėt ſtary; Christian Paulick, 72 lėt ſtary. „Ĺa luboſcz huſtoj ſchynno, wona wėri ſchynno, wona nažejo ſe ſchynno, wona pſcheſcherpijo ſchynno. Ĺa luboſcz niſula nėpſcheſtańo!“ 1. Kor. 13, 7. 8.

Berkwine poweſczi ſ Deſchańſkeje woſady.

Marožone: 12/1. Wilhelm Bernit ž. 13/1. Wilhelm

Adam Mėrtyn Wilke D. 13/1. Marija Noack D. 21/1. Wilhelm Lehmann ž. 24/1. Marijana Eſchoradt ž. 26/1. Marijana Lowiſa Paſchke ž. 11/2. Richard Jakobiz ž. 14/2. Paul Buder ž. 3/3. Friedrich Wilhelm Bogaſch Str. 16/3. Albert Noſija ž. 20/3. Marijana Riſchł ž. 20/3. Marta Frieda Krauk ž. 22/3. Johanna Charlotte Etna Stopper ž. 25/3. Wilhelm Christoph ž. 27/3. Friž Richard Schultka ž.

„Na twojo mė ſom ja dupjony,
Bog Woſchz a ſyn a ſwėty duch;
Eſom kſheľſczijanam pſchilizony
U tať jich derbſtowo hobderbnuch;
Do Kriſta ſom nėt ſažony,
E jog dobrym duchom ſwėſany.“

Samrėli: 2/1. Paul Hermann Regel ž. 9 l. — 18/1. Wjažtar Johann Dabow D. 58 l. — 24/1. Poſlėdnikar Mėrtyn Lecher D. 61 l. — 6/2. Ernſt Kſchivan D. 8 mjaſ. — 12/2. Ana Lowiſa Riſchł, žowka ſlėdnikara Christian Riſchł ž. 2 mjaſ. — 23/2. Paul Buder ž. 10 dń. — 1/3. Gudowa Ana Graž Str. 75 l. — 18/3. Gudowa Dieſa Lehmann ž. 79 l. — 20/3. Mėrtyn Wento Str. 25 l.

„Jeſuſ žywi ſe, ja ſnim;
Eſmėrſch, pſchėzza zoſch ty mė teſchniſch?
E Jeſuſom ja ſe žywim,
Wen mė bužo gorėj ſbužyſch,
Gaž ten ſudny žėń bužo,
Moja nažeja to jo.“

W.

S Borkow. We ſtarych zerkwinych knigkach muſy ſarať zecſzejſchych raſ pytaſch a won zyni to rad. Stare narody, kotrychž mėsto wėzej t ſnaſchu nėjo, hulizuju tam we ſchafich gronach, wjaſoklych a tužnych. U lėz wėťſchych žėł jano mėna tam laſujoſch, tych narožonych, tych ſamėtnych, tych ſwėrowanych, a jich hobližo nėjſhy wižek, młogi raſ ſe ſchi ſda, aby pla tebe stojali a ſchi do wozowu glėdali a wot ſwojogo žyweńa a naſgonėna a wot togo ſtarego zaſa a tych nėgajſchych lėt pojėdali. Ĺať budu teke we Woſadniku te ſtare knigky tam a ſaž nėzo ſjawyſch, niž ſa rėdom, ale kaž zaſ a gožba to rowno pſchitnaſo.

Přėdny ſarať Borkowach, ſa tym ako ta woſada wot Wėrbaniſkeje ſe jo wotželita, jo byl Martin Friedrich Stein. Ĺať won do Borkow jo pſchilſchek, to hulizuju na přėdnem boze kniglow ſ tymi mėnami tych dupjonych tať: Wot ſtarego Fryza jo 1749 ſwolone hordowado, až ſu ſe wot Wėrbna mogli wotželiſch. Wone ſu ſebe 1749 jadnu zerkwitzu ſmėli natwarlych a 1750 jo jim hordowako pſchindane, až ſu ſebe mogli ſwojogo ſarařa huſwollych. We tom ſamem leſche ſu tſcho kandidaty „probu“ Borkowach pſatkowali: Johann Broſe ſ Janſchojz, potom ſarať Wėaſynie, Johann Blaſius ſ Gor, rektar Lubnowe a Johann Friedrich Korn. Sa tym ako pſatkowali bėchu, jo ſe nėjjadnoſcz a ſwada ſwignuľa mjaſy Wėrbaniſkimi knėžkami a Borkowatami, teke Borkoiſke luže nėjſhu jadnje myſli byli. Ten ſlėdny kandidat Joh. Fr. Korn jo hochply Borkowach woſtať a we zerkwitzy pſatkowat, ale te luže nėjſhu jogo kſchėli mėſch a tať jo kraloiſki komyſion ſ Kuſtrina do mėſta pſchilſchek — Martin Mėſchł a Johann Eſchreiber ſtej wo to pſchokhylej, — a jo ſe tať roſhužiko: Wot krala ſu tſcho druge ſaraře tej gńeńne hordowali pſchiruzone: Johann Grofer ſ Dubego, rektar Wėtoſchowe, Gottlieb Erdmann Pohl ſ Braſchyna a Martin Friedrich Stein ſ Janſchojz. We juniju 1751 ſu te tſcho pſatkowali a tať piſcho potom Stein na końzu: „da bin dann von Er.

Röniql. Majestät auf eingegebenen Bericht des Röniql. Jagd-Rats Herrn Crügers aus Cottbus mit Bewilligung der Gemeinde ich als der letztere allergnädigst zum ersten Pastore allhier woziert (berufen), vom E. H. Consistorio in Cüstrin ordiniert und den 3. Oktober a. e. (1751) durch den Herrn Inspektor Kampen aus Cottbus introduziert worden.

Der Herr segne Anfang, Mitte und Ende!"

Wot 3. oktobra 1751 ma potalim Borlojiska wošada hwojich faratow. Ten predny jo był s Janšchojz, a ten netajšchy teke. „Ma semi he netašo niz nowe.“ Wě jo ned to pišmo snate he sdačo, ako how we zerkwinych kniglach hom jo wizet a hom he swjatešik, ako hom lasowak, až Stein teke s Janšchojz jo pschischek, tak hom južo lubego snatego how smatak a lež newem, tak hugleđa, ga zo he me pschi mojom faratštem žele mfozi ras sdašch, aby lube hobližo starkego s belymi tošami na mšo by glědačo, me ruka he by dala a milne plowa he me by pojedali: Tak ako ja to želo nad Borlojšeju wošadu hom sachopiš, wěz ty jo dalej s pilnosczu a we poniznosczu, aby te nany a wošczy tych žički-žički ras netašaržyli, až hmy to hweće derbstwo sbrojli; Bog žogunij teke twojo želo nad nascheju wošadu.“

Dary a kolekty. Sa poškostwo: Na bibl. gožinach we jhy 5,50 + 8,35 mk. na prisach pla Schmidta 6,40 mk.; na Barowinkojz kolazyji 14,50 mk.

Zo to sgromažowanje sa nascho topeće jo huňakšo, bužo blišchy wošadnič hulizowasch. Dutschobny žel pak gronimy južor nentol sa te dary, kotarež naš tak daloko hu sporali, až južor lětoša bužomy moz twarišch a snowa schopku zerkwiju smejomy; wjašelmy he teke, až pschese žowczow (a golzow?) hu sa to sgromažowali a nam hyschczjer hwoj žel dach kšče, teke s Wjshchyna hu bogate dary nutsch pschischli.

Rězniza. Wot nascheje lubeje a rědneje herbsteje rězy he zeschjeshchy ras wot luži, kenž herbstu rěz netašaju abo kradu netašaju, groni, až jo chuda na plowach abo tež, až njejo tak wizelna ako druge rězy a njejo godna, ju dalej hutwarišch. Tafe hobwěščenje jo mēške. Aněš h. f. M. Rocha we Rōpniku hopošažo we pschiduzem, až nascha herbsta rěz tež hyschczji nēt došč wizelna jo a he na wsche boki hutwarišch dajo; won jo pschi jogo pišmarštwu zely rěd nowych plow hyschczji, kenž lubym zytarām wošadnika tudy pschiruzyju:

Schwēznischo = Kronleuchter. Zakadko = Warteraum. Posczuwaz = Antreiber, Aufbeher. Složt = Wogen. Strot = Abkürzung. Stampil = Ladestock. Grejniza = Treib- oder Wärmehaus. Maršlik = Fröstler (lep. Smaršlina, Smaršinka F. R.). Veschat = Flieger (lep. Letar F. R.). Sasnamk, šasnaniēne = Notiz, Vermerk, Verzeichnis. Hofoknik = Rundschreiben. Szarnisch = schwarz werden, Smodrišch = blau werden. Szerdenisch, jezokšesch atd. Bydlistwo = Aufenthalt, Wohnort. Bydlo = Quartier, Logis. Schwēzkar = Lichtzieher. Modlařna = Bethaus. Šuwanki = Schlittschuhe. Pošdnik = Spätling (spätgeborenes Kind). Wot jěšč: jezarna = Speisehaus. Wot šchpiže: šchpižarna = Speisekammer, Vorratskammer; šchpižniza = Speisegewölbe; šchpižnik = Proviantmeister. Šsamoješdžit = Automobil. Rybnikar = Leichwärter. Šchschinar = Vorstentier. Pschpadnoscz = Erbschaft. Pschpadno = Bruchband. Listar (ka) = Briefschreiber (in). Listniza = Briefkasten. Listnikar = Briefträger, Briefbote. Listarna = Briefsammlung. Listaršnik = Briefbewahrer, Briefbeschwerer. Listownik = Briefsteller. Šchschēiz = Pinsel. Šchšetka = Bürste Bydlišchjo (listwo) = Wohnort. Zusanā = Fremdenstube (teke Zusanā). Hyschczjar = Erforscher, Aufsucher,

Geheimpolizist. Dohusled = Erforschung, Erfindung, Entdeckung. Podmuridko = Tauchapparat. Tkanina = Gewebe, Zeug. Dychniza = Luftröhre. Dychniznoscz = Luftröhrenentzündung, Luftröhrenkatarrh. Sadušchnoscz = Atemnot, Beschwerde, Angst (lep. sadušchywoscz F. R.). Sadušchny = ne (Adv.) = ängstlich (lep. sdušchony F. R.). Spalnišchjo = Brandstätte (ale hognišchjo = Feuerherd.) (Dalej pschizo.)

Gadaće.

Perwej zo po styriju
K hebe a k pschawizy,
Potom zo po dwěma,
Štožo zem dwě ma,
Naschku po tšchjich,
Wele how tak zo jich.

F. Rocha.

Hugadaće s wošadnika nr. 3 jo 1) twoja wotšerit we glědaku, 2) noš.

Pschawe hugadali hu: Anna Guttker s Dr. 1. H. f. M. R. w R. 1 a 2. Aněni Worchowa s F. 1 a 2. Aněžna H. s F. 2.

Nowe knigly.

Aněš farat Kruschwiza Wjerbne jo pschod krotkim rědne nowe knigly napisač, kenž he pomēne: „Geschichte der Kirche zu Werben (Spreewald)“ a hu k dostachy we Uttechowej kniglatni we Choschbusa a plasche tam kužde kniglizki 90 pn., štož je ned wot kn. f. Kruschwiza wotebēra, dostano je tam sa 60 pn. Te kniglizki netašje he jano sa Wjerbanaře, ale teke sa kuždego Šerba, dokulz tam teke wele se starego zaša naschogo herbškego kraja jo hulizowane. Wj tam sgonijomy wot netaštwā, wot poškostwa njasch Šerbami, tak hu zerkwē twarili, tak jo ten reformazion do herbšlich wošadow pschischek, tak hu te netašche farate he napomogli, ako hyschczji žedne herbste knigly netašju schischchane, tak wošebare a tak DERNHURAR (bratschjoška gmejnā) we naschych wošadach hu zerkwi sadorali a pomogli; teke wot šchatego zerkwineg twareņa a zerkwinych twarbow he spomina we tych kniglach. Šsu togodla tešame kuždemu herbštemu farateju a huzabnikoju, jo kuždemu herbštemu kšchschjianoju k pschiruzeni.

We pschichodnem wošadniku bužomy hyschczji šchate rědne s tych kniglizow hulizysch.

Wošadnič na lěto 1912 hu šaplaschili:

Žech Luboraju 1 mk. — Smilna potšcha U. Jurk Barliu 1 mk. — Prof. Frinta w Pilšnu 1 mk. — H. f. M. Rocha Rōpniku 1 mk. — Huz. E. W. sa Kogenz 4,20 mk. — Huz. R. sa Nowuwjaš 8,55 mk. — Huz. B. sa Most 10,20 mk. — Šcholta Schulisch sa Gokfoje 4,80 mk. — Š W r a s h n y: Lehnižk 60 pn., Supra 60 pn., Gohly 60 pn., Beley 60 pn., Laut 30 pn. Šchōšig 60 pn. — s G o r: Kochan 60 pn. Hōžko Chr. 60 pn., Hōžko Matth. 60 pn. Huz. M. H. s Pizna sa 1911/12 2 mk. — Jar. Chr. w Piznu 1 mk. — F. W. sa D. 43,20 mk. — Rybn. Hočun s M. 1 mk. — Schul. Dabo sa Dr. na 1/2 l. 6,45 mk.

Sa lěto 1911 hu sbydli doplaschili:

F. M. s Pizna 3,60 mk. — Schul. F. w G. 10 mk. — Huz. M. sa Šchłodow 10,20 mk. — Schul. B. sa Depst 13 mk. — Pschekupz W. s mēšta 1,20 mk. — Wotere sbydli se sachadneg lěta netaškom hyschczji dostak, pschobnym togodla we blišche hurownanje.

Sastupny redaktor a nalladac šchulat F. Rocha w Lareju. — Šchschczar U. Šapšič we Wotežach.

Berkwine powjeszji ja dolno-luzyske kerbiske wožady.

Maj.

Wožadnik pschichada luzdy njabez a psaschi pla roszdelowarow na zefe leto jan 60 pñ. S postom domoj 1 mf. — Stasasch jen bebe dejsch pla swojogo knesa sarata, huzabnika abo agenta.

1912.

Swětli.

Ev. sw. Jana 16, v. 24.

„Ten režnik (trošchtar), ten swětly Duch, kotaregož ten Woščz we mojom měnu bužo psčasch, tenšamy bužo waš schytno huzysch a waš rosespominasch schytnogo togo, zož ja wam gronił som.“

We „Božolstich statkach“ be nam hulizuju ten žiwny Božy statk, psches kotryž Bog ten Knēs tym do nogo a do Kristuša wěrezym złowekam swojogo swětogo Ducha hobuzeli abo do nich hulejo. Sw. Jan pišcho, až Jėsus jo to swojim hufnikam južor dopředka swěszelował. A my wěmy, až take swěszelowanie togo Kněša namałajo swojo dopolnjenje hyschczet žinša nad schytnymi złowekami, kenž su psches žywu wěru i Bogom Woščzom a šynom šwěšane. Kač ga kuli to be staño? Kač dostańoš ty wěrezym złowek togo swětogo Ducha? Šepominaj ja bogala wotemno wotegrono na tosch to pschajšanje. Ja schi jo teke roškwětlišch namogu. Pscheto to jo Božy žiwny statk. Kaš jo Nikodemus togo wimoznika ja tym pschajšchal, rošmej ja tym napsch-narozhenim psches swětogo Ducha. A ten Knēs jomu wotegroni: „Ten wětšch dujo, zož won zo, a ty šlyšchysch jogo głoš derte, ale ty nēwěsch, wotkulž won pschizjo a zo won wotejzo. Tak jo luzdy i togo ducha narozony.“ Togodla nozomy be dalej wot togo potajmstwa roš-grańasch, kotrej dej be nam akle ras we tej niher-nojczji wotamknusich, rowno ako tež šche druge potajmne Bože žiwny, kenž Bog nad našchym žywenim a nad našchju duschu žyni. My zomy jano tomu wěrisch, zož Jėsus groni: až ten Woščz (po našchom tekstische) „posczelo“ nam we Jėsušowem měnu togo swětogo Ducha. Tak jo ten swětly Duch wot schytnych pschłom, kenž nēgdy we Jėsušowem měnu su k tym złowekam pschłane, ten nejžwošebnejšch.

Swětogo Ducha želo jo welgin šchatorake. Luther jo we hulladowańu 3. zlonka take jogo želo hopižal. Tam šlyšchymy, tak ten sw. Duch tych złowekow k Božemu kraleschtwu powołajo, jich šgromažuju, hušwětlijo, hušwěschijo a pschi Jėsom Kristušu šžarazhjo. A we našchom tekstische lasujomy, až ten sw. Duch jo režnik, kenž naš we wschynom roshuzuju. Režnik ga ma to powołanje, ja naš psched kněstwom hustupisich,

ja naš gronisch a šnanisch, gaž my te pschawe šłowa šenamajomy. Wele wězej a wele šchuschej to žyni ten swětly Duch, gaž jogo ako swojogo režnika mamy. Młogi bebe namožo pschawo dobyšch psched złowekami, dokulž schytno pscheschimo nogo su a jomu gramuju. Mašch-li pač swětogo Ducha pschi be, ga šy derte šastupjony a šagronony, gaž schi twoja wědobnojcz žnepšesštjarzujjo; a joli, až šy nēzo šawinował, ten swětly Duch schi we tom roshuzuju a schi wabi, aby swoju winu posnal a wo wodasche pschobšł. A šyli ras welgin hobtužony a we swojej wěte schěžto špwtowany, — ten swětly Duch jo mozny trošchtar, kenž tu štyšnu duschu hochložuju a schym schěžkim myšlam šadora.

„Won bužo waš rosespominasch schytnogo togo, zož ja wam gronił som!“ tak žejo Jėsus k swojim hufnikam. Woni ga bechu wele řednego pčatkowańa i jogo hušt šlyšchali, ale to schytno bešcho jim młogi ras šjadnym huchom nutsch a šdrugim šakej wen hušchł. Gaž togo swětogo Ducha maju, wotzuschėjo jich špomněsche wot nowoty; jim pschizjo młoge lube šłowo, napominajuze kaž trošchtujuze, roshuzujuze kaž šužeze šakej do myšli. Woni šetebaju wězej niz pschajšasch, ale na luzde pschajšanje mogu bebe psches tu huzbu swětogo Ducha šami wotegronisich.

Tak jo be to schytno nad tymi hufnikami togo Kněša dopolnił, tak jěšno ako to hulasche swětogo Ducha be stało bešcho. Žedne nēbechu wězej mimo rady, pschezej namačachu we swojich pčatkowańach te pschawe šłowa. Wono be nad nimi dopolni, zož jim Jėsus ras gronił bešcho: „Šestarašcho be wo to, zo wy gronisch derbischo, pscheto we tej šamej šchtunže bužo wono wam dane, zo wy gronisch derbischo. Pscheto wy jo nējczjo, kenž gronischo, ale wašchogo Woščza Duch, kenž we Waš groni.“

Daj nam Bog, luby Knēs, aby swětłowne šwěženje nam teke take duchne žognowane pschitnašli. Młogi jo mimo rady, mimo trošchta, mimo štobodnojczji. Pošłuchajmy jano na to schymenje swětogo Ducha i hušchymy, tu pschobšbu a to šlubeńe we hušchobe:

„Pschiz k nam ty šam,
ga my zomy twoje domy pscheze wostasch,
a tak pschamy trošcht ras dostašch.“

U woni hordowachu ſche polne tego ſwētego Ducha.

Och tego ſehugronēzega ſiwu we wſchej ranofczi ſwētki ſajtſcha! Te huſniki tego Knēſa, pēriwej polne bojaſni, horduju nēt polne tego ſwētego Ducha, pſched pſchijaſchelami a winikami nēt ſapowedaſch to mē tego ſanizowanego a pſchegoſnowanego Jeſuſa ſ Nazaretha. Pēriwej lich ſchogo domēteſa, ſcheje naſeje, ſcheje rady, horduju nēt napoſtione ſ welikeju mozu ſ Boga, ſ polnym huſnaſchim tego humoſnikoſſiego ſtatu Boga, ſ nowymi jeſyſkami ſ ſapowedaſiu tego ſwētdobryjuzego ewangelija. Nejo pſchezej taſ, ſoſ ten ſwētowny ſiw ſe do jadneje duſche dobydno? Pēriwej huboſaſe pſched ſwojim ſamſkim ſtaſenim, pēriwej ſaſuſche ſwojeje ſamſteje ſekſnizomnoſczi a ſamoznoſczi; potom to ſehugronēze huſnaſche: ſa ſom ſchi pſchez a pſchezej lubował. ſa ſaleju ſchyſne twoje grēchy do teje dlymi tego moſa. Twoja duſcha dej ſe chwalich tego Knēſa, aſ te ſaſoſne jo ſlyſche a ſe wjaſele. Lej, ja huſynim ſchyſno nowe. — U potom ſgloſymy ſobu do tego nowego ſpiwaniā tych humoſznych: Boſa luboſcſ jo hulata do naſchych huſſchobow pſches tego ſwētego Ducha, tenſ nam dany jo. —

O ſwētý Duch, pſchiz ty nēt ſ nam a bydlj we naſ ſ gnadu ſam a huſwēſch naſchu duſchu! Ty ga ſy to ſwētlo we naſchej ſchamnoſczi, ta moſ we naſchej ſamozny, ten troſcht we naſchom ſgubeſiu. Napoſt naſche huſſchoby a wotwoſ naſche huſta ſ chwālbe teje ſehugruntowaneje luboſczi Boſeje, tenſ ſe we Jeſuſu ſjawijo. U lez woni naſ naſchogo wjaſela dla ſ ſmēchu mēli, rowno aby polne wina byli, ga hobron naſ pſcheſchowo ſchyſneje ſawieſczi tego ſwēta a ſchogo nabēgowaniā tego zwiblowaniā, aby twarde woſtali we wēte aſ na naſch koſz a tu kronu tego dobyſcha doſtali. Amen.

Ten ſwētý Duch.

Ten ſwētý Duch, ſeio Luther, jo na prēdnych ſwētſkach nowego teſtamenta ſachopil, ſwojo powoſaſe a ſwoj ſtat ſjamſe hugbaſch, kaſ Kriftus jogo pomēnijo ako troſchtar a duch teje wērnofczi. (Jan. 15, 26.)

Pſcheto won jo tym poſlam a huſnikam jaden pſchawny, wēſty troſcht do huſſchoby a jadnu wēſtu, wjaſolu ſtobodnoſcſ dał, aſ woni niſ ſa tym ſepſchafchaju, lez ten ſwēt a ten zart ſe nameratej abo ſenameratej, pſchijaſchela abo winika ſtej, groſytej abo ſe ſmejotej; woni du togodla polne wēſtoſczi po tych mēſeſaſnich gaſbach a myſle ſe taſ: ſow jo daniſ Hannas, daniſ Kaiphas, daniſ Pilatus, daniſ Herodes nēzo, ale my ſmy ſcho. Woni ſche ſu naſche podeſſch-pniki a ſluſzabniki; my ſmy jich knēza a huſſchyna.

Aſ te chude pſchofate a rybati, te poſly, poſtu-piſch a taſ pſatkowafch deje, aſ tu zeſu huſoku radu we Jeruſaleme roſgniwafch a to zeſe knēzarſtowo, to duchne powoſaſe a ſ tomu ſchomu tego romſtego ſejzora pſcheſchowo ſe maju, jo ſoſ wēzej jo, tu gubu taſ daloko roſdajich a groniſch: „Wy ſeſo pſcheradniki a mordate“, a ſaſaſch, aſ na gubu deſone krydnu, to ſamozjo ſe mimo tego ſwētego Ducha ſtaſch.

Ten ſwētý Duch jo jaden troſchtar a ſeden hobruſar; pſcheto ſoſ tuſyza jo, tam ſeio ten ſwētý Duch, ten troſchtar, doma. Ten zart jo jaden ſchafſchny duch a hobruſar, ale ten ſwētý Duch jo jaden troſchtar.

Togodla dajo to ſwēte piſmo tomu ſwētemu Duchoju jadro woſebne mē, pomēnijo jogo jadnogo rēznika, tenſ naſche naſtupnoſczi deſe huweſo, ſcho ſ lepſchemu huſynijo, ſa naſ poweda, naſ ſaſtupijo a nam ſaſ pſchypomoſo, dyſ padnuli ſmy. Taſ hobchujomy to dobyſche pſches tu wēru, pſchewiſchomy zarta a ſwēt, niſ ſ naſcheje mozy a pſchemoſeſa, ale pſches moſ a hugbaſe tego ſwētego Ducha a teje wēry.

Mojo drogowaſe do Jeruſalema.

(Zarat Wēnzte-Deſchaniſki.)

V.

Jaffa.

Pſches te jabluſinowe ſagrody pſchizomy ſ nimſkim twaſeniam, ſoſ zyſte gaſe a huſſchurne ſagrodki pſchi tych wjaſach ſe nam napſcheſchowo ſmeju. Teſ mala ewangelſka woſada wot 127 duſchow hobſtoj we Jaffe, tenſ wot Jeruſalema ſ Boſym ſłowom ſaſtarana hor-dujo, wot ſeje zomy poſdſzej dalej hulizowafch.

Wy chwatamy ſ ſeſenizowem dwornicſchczu a na-ſejomy ſe, aſ ten ſa naſ pſchigotowany ſchēg ſkoro wotjeſch buſo. Ale my ſeſnajachmy huſſchczi to rēdne pſchiſtowo Turkow: „To chwataſe jo wot zarta“ a dokulſ ſ zartom raſi niſ zyniſch ſamaju, ga ſelubuju teſ to chwataſe. Teſ naſch ſeſenizowny wēdnik ſemējaſcho jo ſowſchym nachwatki a taſ derbechmy, aſ ſchēg wot-jēſchcho, huſſchczi pſcharbe dlujko ſaſaſch. Weto ſeſ nam ten zaſ na dwornicſchczu, ſoſ ſe, kaſ pſchi naſ, niſ ſ piſcheju ſepſchedawa, ſowſchym dlujki hordował, ſchate beſcho teſ tam ſ wiſeſu. S nami ſaſaſcho zeſa kopiza ruſſoſſich podruſznikow, burſke luſe, na dalej-jēſeſe, gaſ paſ na ſe glēdaſcho, moſaſcho jadnogo pſchi ſchej gorzoſczi ſyma pſchebegnuſch a mogal ſe jaden pſchi naglēdaſiu taſich luſi myſliſch, aby niſi we Ruſſoſſiej byl: we kluſtych koſuchach a ſchoplych ſchkorſnach, te ſeſſke deſe ſe wſchyſnymi jich koſchulami hoblaſone, taſ ſtojachy a ſejſchchu woni hotoſo, ſe deſe myſleze, aſ ta kluſta draſtwa, tenſ we Ruſſoſſiej ſymu wotzarſujo, teke we Paſaſtine tu gorzotu pſche-puſchczijſch ſebuſo. We welicich bundelach naſchchu huſſchczi ſchate druge hoblaſeſe ſeſobu, woſebne beſcho

nutšchi ta šmertniza, we kotarejž wone we Jordanie fe kupasch kšchěchu we tej nazeji, až woni potom we takej drafcze ras na šudnem dnu psched Bogom hobstasch budu. Szledtoju pschize tež sa naš ten zaš k wotjěženiu a my stupijomy na ten schěg, lenž naš nět gorej do Jerusalema sporasch dej. (Dalej pschizo.)

Někotare myšlěna:

Ršchašna ta droga, po kotarejž ten wimožnik naš izežo. Welike luže horduju na nej malke a malke horduju welike.

De kasne pokazju nam nasch dlug, ale neszaplaschiju jen; to ewangelijo wot Jesom Kristuša saplaschijo a hulascchuju schykno.

Šaž Bog ten šgubjony krosch nšpyta, — šam wot fe neroschi fe do myšchyny.

Šeden šchpruch nšwostašo w hutšchobe, gaž Božy palz jen nšsachischězijo.

Šaby na semi pschezej trošcht mšli we schyknei tešchnizy, by našlědku fe myšlili, ta semja how jo ten šwět. Wly nšby rošmeli to šłowo: „Moj Bog, moj Bog, pschez ga šy mš spuščězil?“ Šaž ta šłowa jo š wošchchu napowana hordowala, deje tete te žłontki našgonišch, zo kšake jo.

Štyri mšna sa kšchěščizijany: Šzw. pišmo dajo kšchěščizijanam štwotake mš: „te šwěte“ jich hušwěšchěna dla; „te wěteze“ jich wěry dla; „te bratšchi“ jich lubošči dla; „te hutniki“ jich hušnaschya dla.

Ta luba kšchizka.

Šaž luby Bog nam kšchizu poščezelo, pon žaržy won šchulu š nami; a gdyž nam dobre dny poščezelo, potom šu prošniny. Me we tych prošninach šabyju te žišchi šaš wěšchy žěš šcho, zož nahutnuli šu; togodla jo deře, gdyž fe šaš do šchule šwoni, a ta luba kšchizka šašej pschizo.

Zerkwine powěsčji š Bizanškeje wožady w aprylu 1912.

Narožone: Šsynk tomu Měrtyn Guttkle w Drenowe, Wilhelm Hermann w Turėju, tej žěšchěrnizy Marija Kielow w Turnowe a tomu Měrtyn Głowka w Drenowe šabogi šynt; žowěčło Gustav Müller, Gustav Linke, Wilhelm Šušchga w Ušu, Friedrich Gōrišch w Pšchikufu a Friedrich Sonke w Turnowe, kotarež južor ša 3 dny šašej šamreło jo. — „Ša zu tebe, moj pomožnik, šchwalbu špiwasch; pschetu ty, Bog, šy mojo hoplewane a moj gwadny Bog.“

Wšrowane: žěšny Otto Hannusch, wjažkar w Turnowe a žěšna Marija Lobbach w Pšchikufe; August Dahlig, kolejowroschak w Glinštach a Anna Krauz w Turnowe; žěšny Friž Marquardt, Sergeant w Hildesheimu, a žěšna Marija Stecklina w Turėju. — „Do jo ten žěš, kotaryž ten Rnšš hugotuju;

wjašelscho fe a bužmy wjašoke na tom šamem. Šch Rnššo, pomogaj, Rnššo, daj fe deře rozšich.“

Šamreće: Frieda Möbus, žowka žěšchěra Reinhold Möbus w Nowejšy, 11 dnów stara; Matthes Gohrenz, pschěbwalnik w Turėju, 65 l. št.; Anna Neumann w Turnowe, 24 l. št.; Johann Kossak, humenkar w Drenowe, 87 l. št.; Měrtyn Schomber, humenkar w Nowejšy, 70 l. št.; Lowisa Richter w Pšchikufe, 52 l. št.; Martha Balzke, žowka togo wjažkara Friedrich Balzke w Turėju, 1 l. a 7 mj. št.; Anna Lowisa Sonke, žowka hōšchědnikara narodneje žywnošči Friedrich Sonke w Pšchikufe, 3 dn. št. — „Ša šom južor šahupytak taku šbožnu wjašelosč, Kristuš jo mš nšto špodak šwoju nšbjašku pschawdošč a jo mš na moju šłowu štwil šadnu šłotnu kšonu; nět šom we takem wjašelu, až hugronišch šamogou.“

Zerkwine powěsčji š Wrašnškeje wožady.

Tych zerkwinych powěsčžow š naschěje wožady nšjo teliko, aby fe mogło kuzdy njakež izele napšchach. Togodla deje wot nšta jano kuzde bertyl šta byšch ras hušjawjone. Mšto togo paš žomy nšzo š perwšchchych šětow a zašow pschinasč, zož sa naschu wožadu jo k wěženiu abo k hōšchpomnšchě gadne. Žinša zu ten poršd tych šararow hōbuzššich, lenž šu po tom rešformazionš až donšta tudy we Wrašnške šwoju duchnu škuzbu šastojali: 1) Bartušch fe Šmogorowa, přědny šarar po rešformazionš, jo hušchek š Chōšchebuskego kšochtra. 2) Urbanuš Domko š Dronowa. 3) Šimon š Lubnowa 1551—1558. 4) Johann Baktovius 1558—1591. 5) Andreas Brizzius 1591—1612. 6) George Choinanus 1612—1651. 7) George Thoma š Grodka 1652—1676. 8) David Schröder š mšta 1676—1690. 9) Johann Paulinus š Lubnowa 1690—1725. 10) Johann Paulinus, jogo šyn 1725—1735. 11) M. Joh. Lud. Will š Frankforda 1736—1771. Wōn mšjasho dwěju pomožnikowu a) Joh. Broške 1750—1759; ten pschize 1759 do Dešchna, zož jo 1774 šamrek. b) Christian Will, jogo šyn, 1763—1768. 12) Christian Emanuel Greiffenhagen š mšta 1772—1801. 13) Christian Friedrich Wilhelm Frižo š Gollkojz 1802—1812, pošdžej hušchy šarar we Chōšchebusu pschi šerbskej zerkwi. 14) Ernst Friedrich Erasmus Bronušch 1812—1822 š Pšchizynš, pschize pošdžej do Ščejziza. 15) Johann Gottlieb Zimmermann š Lutola 1823—1839. 16) Martin Mucha š Dešchna 1841—1883, šamre 23. nov. 1884 mščje. 17) Johannes Bieger š Borkow 1884—1895, pschize pošdžej do Bopojz a jo nšto we Šjarabosčju. 18) Gotthilf Komieško š Pōsenškeje, šastupny šarar 1896—1897. 19) Gotthard Bolte š Barlinš 1897—1910. 20) Wilhelm Nowy š Borkow wot 1910 šem, přewej we Kellizach a nejžpřewej we Budestezach pla Budyšchyna. M. w. Št.

Zerkwine powěsčji š Dešchna.

Narožone: W Dešchnš: 2/4. Christian Albert Balzer 9/4. Věša Bartram. 15/4. Gustav Hockun. 18/4. Marijana Boffan. — W Žylowš: 8/4. Hermann Schulz. 15/4. Luise a Albert Rnšffel. 20/4. Friž Alfred Lehmann. 27/4. Marijana Bachanz. — Ši. 150, 6: Šcho, zož dych ma, šchwal togo Rnšša. Halleluja!

Wšrowane: 16/2. Mušar Měrtyn Matšchke š Dešchanka a Ešifabeth Lehmann fe Žylowa — 8/4. Šotnizarski žěšchěk Christian Albert Schulze š Depška a gotn. žěšchěka Anna Masnik fe Žylowa. 19/4. Šlidak Měrtyn Mušchik š Pšrawoša a Christiana Lecher š Dešchna. — Luc. 24, 29: „M wonej nuštaschtej Jesuša a žašchtej: wostaš podla naju. M won

žěščo nutšč, podla ňěju wostanut."

Sam rěli: 5/4. hudoŭa Anna Bojšan w Deščnie, 38 l. ft. — 11/4. Marj Alfred Masnik w Zylowe, 5 mj. ft. — 15/4. humentar Christian Lehmann w Zylowe, 72 l. ft. — 16/4. Wjazkar Christian Kalauke w Strazowe, 57 l. ft. — 24/4. humentar Christian Regel w Zylowe, 69 l. ft. — 24/4. poškłědnikar Friedrich Dahlig w Deščnie, 50 l. ft. — 28/4. humentar Mertyn Warchat w Zylowe, 79 l. ft. — Jon. 17, 24: „Wofšč, ja zu, aby, žož ja hom, tež tešame se mnu byli, kotaryčž ty mě by daš, aby woni moju kščak-nosčž wizeli, kotaruž ty mě by daš; pšcheto ty by mšo predt togo śwěta sałoženia lubowaš."

Rězniza. Husležarik(ak) = Spürhund, Polizeihund; tež: hunuchar = Ausriecher, Auspürer; tež: nuchan, nuchanz; (tež: hnucho, hnuchar, hnuhchar. F. R.) — Esledowane = Spurenverfolgung. — Espinadto (Spinadto) = Spange, Schnalle, (sa „Schnalle“ fe groni pšchězka). — Bezadto = Rinne, Rinnestein, Dachrinne, Gofse. — Stokadto = Sprungbrett; skotarnia = Sprungstätte, Reigenstätte, Turmplatz. — Štameniš = versteinern; štamenina = Versteinern, Steinkohlenlager. — Glědščto = Visier; glědnik = Zieler beim Schießen; Glědščštivo a glědarina = Schaulatz, Zuschauertraum, Gesichtspunkt. — Šwěsna = Bündel, Paket; šwěš, šwěša = Band. (šwěš = Bündchen; šwěša = der Bund. F. R.) šwěšat, šwěšnit = der Bänder. — Šwarina = Abtohung, Abjud. — Šawadto = Anstoß, Hemnis, Verhinderung. — Šaweradto, šawrada = die Sperre, der Verschluss, Burgverließ. — Wodar = Wasserträger; wodarnia = Wasserwerk, -turm; wodatnik = Wasser-Inspektor, Röhrenmeister. — Gwěšdžarnia = der Sternenhimmel; gwěšdžina = die Milchstraße; gwěšdniza = Sternschnuppe; gwěšdat = Sternkundiger; gwěšdnik, gwěšdnidlo = Fernrohr zur Beobachtung der Sterne; gwěšdaty, a, e, gwěšdatojty = sternig. — Brochot = Pulver, tež: prochlina. — Deščžat = Regenpfeifer (Vogel); Deščžatnik = Regenwurm.

Štworina = die Schöpfung; štworba = die Kreatur; pšchirod = Erbfehler; pšchirodnosč = die Natur im Menschen, Charakter, geistige Veranlagung. — Šněžynka, šněžnizka = Schneeflocke. — Rosymnosčž (šmyšl) = Weinunt. — Šmarina = die gewöhnliche Luft, der Äther; šmarwniza = die zugeige Luft; šmarwnosčž = die dicke, neblige Luft; šmagina, šmagnina = die sengende, flimmernde Luft. — Šchegibowajšč = turnen. — Štapišmo = Adress; (nadpišmo = Ueberchrift. F. R.) — Štkadnot = Gepäck; štkadnia = Paket; štkad = Päckchen. — Šobšnamnosčž = Quittung. — Šadai = Pacht; do dani šěšč = pachten; do dani dašč = verpachten. — Delniza = Kiste; delnizka = kleine Kiste. — Šněšč = Ton, Klang, tež: klink. — Šwětniza = Base. — Nadawš = Aufgabe. — Šaložyšč = landen; šaložnik = der Anleger, šaložniščezjo = Landungsplatz, der Hafen. Šuprosniza = Ausladestelle; napolniza = Einladestelle. Šchikofla = Anker (šchikoflu šwigajšč = Anker lichten, šchikoflu huchyšchisch = vor Anker gehen. F. R.) — Šof = Fließ. Šot togo pšchidu te meňa: Šofšof a Šittšof. Šofšof = Šof — šof ma šwojo wěš, dokulž we ros-nosčžezje (rosšofche) tatež tofa lažy. We Šöpniku groni fe tamšej rězyze „Šof.“ (Šofšof = Delta, Mündungsdreieck. F. R.), Šlošgabelung. Husležit: Šuščy šarar em. M. Roča, Šöpniku.

Wěšta a w šy.

Wrašynny. — Werbno. — Worfowny. — Strazow.

Šněš šarar Kruschowiza w Werbnie hufkazo te meňa a to nastasche tafich meňow we jogo kniglač „Geschichte der Kirche

zu Werben“ we pšchiduzem tak: Ako na šachopenku togo wěliwego ludow-pšchěšedowanja te husležazte tych šapredka mērlubujužyžč Ššerbow pod wjazor šchegnuchu a te pochmutne chojzowe gole Polškeje špuščezili bēchu, ňenamalachu woni na tutem boze Udry (Ober) teke howazej niz ako šamū chojninu, až woni na ten wēliti wofšchow Šprěwy (Spreinfel) pšchēstupichu a š rasom do brāšoweje gole šastupichu, kotaruž woni rošwajškelone š tymi šłowami powitachu: „Wrašyna, brāšyna!“ Š togo nasta tenaž mē a pošdzej wjaš Wrašynny. — Ako hysčezji wo pol gožiny dalej žechu, glědachu š marijankoweje gory (Marijank = Holz- oder Ringeltauben) pla Wrašyna, na jadro pšodne polo došoj, žož niz at šame wērbu bēchu, a woni hupofachu š požiwanim tenaš: „Werbina, werbina!“ Tak ma Werbno šwojo mē juž nizi 1700 lēt, a ňedkufšo po tom jo fe tež ta wjaš Werbno šaložyša. — Ale hysčezji dalej šchegnuchu te husležazte a pšchizechu tak š tomu wēlitemu nawalu pla Worfow, tenž fe „Schloßberg“ pouenijo a kotaryž š hušofim a možnym dřejanym parchanom (Ballisaden) hōbtwaržony bēšcho. Woni hupofachu: „Grod!“ to jo po nimštem „Burg“; pšcheto Nimze bēchu šebe tu twardnizu how natwarili. „Na grože“ pouenijo fe hysčezji žinša tamna štrona. Ale te rošdroščezne bydlena Nimzow dalej groda pouenichu woni „Worfowny“, dokulž ku grodu (zur Burg) kluščachu. Tak nasta to mē „Worfowny“. Ako pošdzej šabej Nimze do Wšotow pšchizechu, pouenichu woni šabej po jich rězy ten grod, niz „Burg“, ale „Schloß (Schloßberg)“, kaž fe hysčezji žinš pouenijo. — Še drogi š tež twardnizu bēchu, fe wē, tež hōbšwarnowane, aby winiki ju ňěšjabki napadnušč ňamogli. Tak bēchu nawaly pla Šošchebufa, žož pšchēbrod pšchēš Šprěwu žěščo a pla Strazowa. Strazow, to jo po nimštem „Wachtort, Wache, Warte.“

Gadanie.

I.	II.
We šemi mofa,	Štoj šrēza we jšy,
Še šeme škofa,	Šot šchych ňejdšejšch,
Na šemi fe šwěšči,	Ma šapy a banty,
Š wěšchom tam lešči,	Pyščne tež šchanty
Widobne ňej a tež jo,	A šelenu šronu
Š hōgnom fe ňehōbjadnajo.	Na wērch štajonu.

F. Roča.

Hugadanie š Wōšadnika Nr. 4 jo fe mē pšchiduze rēdne pšchipoškato:

Šłowet, mšodki šłowet jo, —
Šhude ňabōretko to —
Šenž na štyrmi šašyšč dej,
Až tež noščezje možnej štej.
Šotom šchaza na dwēma,
Šaž tu mož jan š tomu ma;
Šaž pak čapja šachadašč,
Šon jan š kšlom možo gnašč.

M. Roča.

Pšchawe hugadana jo tež wjažk. Š. Matigowa š Turēja.

Še šlubjone knigky jo tenaš doštal kn. h. f. M. Roča w Šöpniku, dokulž tu wěšchu ližbu hugadaniow mēš jo.

Šaplaščik na šeto 1912 jo hžb. Šetrenz we Š.Š. 1 mš.

Šistniza. An. f. Šakuboju w Š. ša jogo wēliwu ščodroščž ša Ššerbstwo a Wōšadnik ňejhufšchōbnějšch žēš. — Šeje-rownosčž hufšchōbny žēš ša pšchipoškate do Š. a Šop.

Šchynym šafowaram a pšchijaščelam Wōšadnika žyžym pšchawe šrowe a wjašole šwětki.

F. R.

Berfwine powěsći ja dolno-lužyske kerbske wožadny.

Junij.

Wožadnik pschichada luždy mjažez a piaschi pla rosdjelowarow na zele lěto jan 60 pñ. S postom domoj 1 mf. — Stasasch jen sebe dejsch pla swojogo kněša farara, huzabnika abo agenta.

1912.

Sej, nět jo ten godny zaß,
nět jo ten žen togo strowja.

2. Kor. 6, 2.

We listiche na Ephejsarow 5, 16 pišcho fw. poßol Pawol: „Wono jo sly zaß.“ Wěsće nej won be pschi tych słowach to tak myßlił, ako ten śwět warzy a skjarzy dla neražonych lět a drogeg zaßa. Ten fw. poßol glěda dlymej. Dlatog, aź ten śwět wot togo grěcha pschejzony, dlatog, aź ta lubość hustudnula jo a ta nepřchawdosć schudertano pschihěra, togodla, aź wono zelo schězej bywa, pschawny schesćizian bysch a woßtasch — dlatogo jo ja nogo sly zaß. Ale tudy žejo won: „nět jo godny zaß, nět jo žen togo strowja.“ Pscheto hyschězi zelo dopolnijo be Kristußowe slubeńe: „Sej, ja bom podla waß luždy zaß“; jogo gnadne pschi-naß-byšche huzynijo nam luždy zaß k jadnomu godnemu, pschemenijo luždy žen k jadnomu dnioju togo strowja. Schudy, žoź we naschom žyweńu glědamy, wizimy smatěna jogo pytajuzeye swěrnosćzi; jaden žen groni jo tomu drugemu a jedna noz žni jo tej drugej k wěsći: Wono jo gnadny zaß! Nascho strowe jo nam bližej, něžli my jo wěrimy! Gaž my do naß a hokoło naß glědamy, ga mußymy posnasch: Ten zely śwět lažy we słobach, wono jo sly zaß; ale take hubojańe hordujo pschewitěne psches tu wěru, kenž gorěj glěda: „Ta smilnosć naměra be pscheschimo tomu budu; žoź ten grěch moznny hordowal jo, jo ta gnada hyschězi wele moźnejšcha hordowala; wono jo godny zaß, wono jo ten žen togo strowja.

Kněš, wotwoř moju hutšchobu,

Schěń psches to słowo k sebe ju;

Daj twojo słowo zyste nam

A huzyn naß schych k derbnikam.

Nět jo ten godny zaß; nět jo ten žen togo strowja!
Nět abo jedńe! Gdny be rota kuherschi slěny naß jazynisch budu, potom jni wono: na niher; tak dlujko pak, ako wono hyschězi žinška jo, jni wono — nět jo ten godny zaß, nět jo ten žen togo strowja!

Och Bog, do twojich žuri klapjom

S poniznějšcheju pschoßbu ja,

Ja žaržym be ja twojim słowom:

„Chtož klapjo, tom' be wotwoća!“
Och, wotzyn Krista gnady dla
Te žuća ty mě do něbja!

Mojo drogowańe do Jerusalema.

(Farar Weizke-Deščanski.)

VI. Wot Jassa do Jerusalema.

(Moßglěd po selesnizy.)

(Daležweženě.)

Nejžperwej wěžo selesniza psches rědne gumna, kenž wot schtapatnych kaktußow hobsazyněne bu. To bu teßame kaktuße, ako pschi naß zesto we strußownych giarnyščkach kublane horduju, jano aź tam wele wějšche bu a nanejmenšchem mužoju aź pod pažu du. Ta felina rěpi jo tak kłusta ako zlowězna noga hutšchej kolena a te kłuste kōpena pschepłětuju be tak gusťo, aź možno nějo, psches taki plet pschesešč. Božko pschitāßu take plety teke schatu hobusu seßobu; pscheto wějšch wotrywa te schpěńze wot tych kōpenow a sadujo je zesto lužam do wozowu a wono be groni, aź woni a to bytšche śwětlo wina stej na tych schakich chorosćzach na wozy a hōßlepenow, kenž we tamnej semi tak zesto předpschidu. — Skoro pschizěchmy psches rědne pola, na kotarychž jazmeń a pscheniza be rědne selesnišchtej. Jazmeń mējascho welike kłōßy; pscheto šesche a žni stanotej be tam we drugem zaßu ako pschi naß. Gow nepschizō zele hōßlesche wot maja aź do oktobra žeden deščez, slūńzo pak spěra swoje paleze tšchny ženł ak ženł na semu dołoj. Wist na bomach spřějo a pada dołoj, tšchawa a struße štnu, semu jo spjazona a twarda kaž kameń, zesto tež sproßukowana, rowno aby swoje lazne husta wotworila ja tym chłōžezym, plodnym deščezitom. Schudy niz ak tšchna schizynna, zloweki a luže wotpozymaju. Sachōpent novembra abo tež juž kōńz oktobra pschizō jaßej ten předny deščez, kenž semi a lužam to požedane hochłōženě pschitāßo. To jo ten tak poměńony rany deščez, wot kotaregož Bože słowo žejo 5. Moßj. 11, 14. „Ga zu ja wašchej semi deščez dawasch k swojomu zaßu, nasymski deščez a nalětny deščez, aby ty sežněł twoju trajdu, twojo wino a twoj wolej“ a Jerem. 5, 24: „A negroně we swojej hutšchobe: bojmy že be togo Kněša, naschogo Boga, kenž nam nasymski a

nalětny deščez t pšhawemu zašu dawa, a nam te žni wěrne a kuzde lěto hobšwarnujo“ a dalej pla Joela 2, 23: „A wy Zionšte žišchi, wjašelscho fe a bužczo wjašole we tom Kněsu, wašchom Bogu, kenž wam huzabnikow t pšhawdosczi dajo a wam hobražijo nasymski deščez a nalětny deščez, kaž perwej!“ Taki rany abo nalětny deščez jo tomu bučoju snanie, až jo zaš, fe sašej do role porašč a s woranim a šeschim sachopisch, předna ischawa tež juž hubija. We dezembri sachopiju fe potom te mozne nasymske deščez, kenž semu saš namofaju, studne a gaty napolniju a až do mjerza traju. Wotergi pada abo žo fe we tom zašu zely tyžen, potom pšchidu sašej někotare dny, žož šlyńzo šwěšchi.

Štu te předne mozne deščez semu sašej wotměknuli, potom schegno ten bur se šwojim cholujom na polo, aby šwoju rolu hobželaš. Šse wě, až pšchi tom na našče choluje fe myšlišč netebamy, won huglěda hysčezzi žinš taki, ako we starých zaščach te stare hysčezzi s nim želali šu a rowna fe we zelym našchomu kulkowemu cholujkoju, jano až pšchinožyze niz rowno do loj ale překi stoje. Dlujke wojo šwěžo choluj s tymi kofulami, rošmej: s teju grědu, sa kotaryž te šwěreta how ten choluj schegnu. Ten bur iwežo s jadneju ruku ten laščki choluj, we drugej ma niži 3 mejtery dlujku žerdku, kenž na jadnom końzu šchupku ma, s kotarejuž pšchinožyze zysčone hordujo a na jeje drugem końzu ma gošdžik abo wotščy šchpeńz sabity, s kotarymž te schegneze šwěreta pogošone horduju. Wono šeby tež tym šogim šwěretam niz pomoglo pšcheshiwo tomu šchpeńzu kopasch, ale jich jadnošamske humoženě jano jo, ten choluj do předka schegnušch. Wy myšlimy fe pšchitom na to Kněšowe šlowo t Sawlušoju poš. statk. 26, 14: „Schěšcho bužo tebe, pšcheshiwo šchpeńzoju kopasch.“ Tež Sawlušoju by schěžo hordowašo, fe pšcheshiwo teje kašni togo Kněša hoborašch, iwelwězej mušascho won ten statk humjascz, kotaryž ten Kněš jomu gorějdaš běšcho.

Ako špšchěg šluže tak dere krowy ako wošoly, tež wizechmy buča, kenž kamejša pšched šwoj choluj špšchěgnul běšcho. Šse rošmejo šamo wot fe, až s takim mašym cholujom rola dlymoko pšchěželana a kradu hobroschona šehordujo, jano 8—10 zentimejšarow dlymoko hordujo rošryta, a s takim tež šwoj polny hužytk pšchinasč namožo. Wot teje trajdy, ako tam fe šejo, štej nam jazmeń a pšcheniza juž snatej, wot tych šchafich drugich rostlinow hordujo šok pšchi naš jan rětko šety. Tej deščezowej mjašeza dejzember a januwar štej tež tej šymnejšchej, na hušofich gorach padno dylim teke šnėg, wostańo ale jano někotare dny lažezy. Pšched šymu mogu fe te luže jano tak nikaš hobšwarnowasch, pšcheto kameny, kožuchy a šchopke

žteje how nedajo, luže šebe pomogaju s tym, až kotlit dřewowych žagleznych huglow do štrěž šchpy stawiju a pšchi nich šebe ruze a nogi grěju. Dlujke pak ta šyma šetrajo, pšcheto juž we fejšruwaru pšchidu sašej šchopke, našchomu nalětu fe rownajuze dny. Ale to pšchawe nalěto how šesnaju, wono dajo jano dwa wošebnej zaša hoblěto, šymě a lešče, tak teke fe šesnajo tež indy šwitańe na žajšcha a šmėrtańe pšched wjazorom, pšcheto po dnu jo s rašom noz a po nozy s rašom šwětky žen, wono dajo jano noz a žen, kaž juž pišane stoj 1. Mojš. 8, 22: „Tak dlujke, ako ta šema bužo stojasch, šedej pšchestaš šewo a žni, mros a šchopke, lešče a šymě, žen a noz.“

Weto pak snajo fe tež tudy to lubošne šazusche nalětnego zaša, gož taščazki sašej šwimawš chopiju, pupki abo bubla na bomach a křach sašej hubijaju a šema fe wotšelenijo, až šbožo na šelenych pastwach sašej zaroby došč namakajo, potom du tež te žloweki rošwjašelone na šwojo žělo, kaž to južo we hušofim kjarližu 2, 11 atd. tak rědne hopenane jo: „Pšcheto lej, ten šymški zaš jo fe minul, ten deščez jo pšchestaš a ma końz.

Te šwětki šu s hušchojžowali we lańže, to nalěto jo nastalo, a ten marijant dajo šwojo kurtotańe šlyščasch we našchom lańže.

Ten šigowy bom ma pupki, ten winowy ker ma kwiščinki, a woni dawaju šwoju won.“ — Potom pšchidu hysčezzi žedne deščezowate dny końz mjerza, we haprylu a wotergi tež hysčezzi we maju; to jo ten tak poimeńony pošny deščez, wot kotaregož we bibliji žesto fe pošeda, tak pla 5. Mojš. 11, 14: „Ša zu ja wašchomu landoju deščez dawasch t šwojomu zašu, nasymski deščez a nalětny deščez, aby ty šezněł twoju trajdu, twojo wino a twoj wolej“, a Šiob 29, 23: „Woni zakachu na mńo ako na deščez, a rošdajachu šwoje hušta, ako sa wjazorńejšchym deščezom“, a Šerem. 3, 3: „Togodla mušy teke ten nasymski deščez hupadnušch a žeden nalětny deščez pšchisč“, a 5, 24 „A šegrońe we šwojej huščchobe: bojny fe togo Kněša, našchogo Boga, kenž nam nasymski a nalětny deščez t pšhawem zašu dawa, a nam tam te žni wěrne a kuzde lěto hobšwarnujo“, a pla Joela 2, 23: „A wy Zionšte žišchi, wjašelscho fe, a bužczo wjašole we tom Kněsu, wašchom Bogu, kenž wam huzabnikow t pšhawdosczi dajo, a wam hobražijo nasymski deščez a nalětny deščez, kaž perwej“ atd. Ten deščez jo sa togo buča iwelgi třeby, pšcheto něto křydně pšcheniza křošy, nět hordujo ta šchafa hoblětna rostlina šeta a rola doštańo tu šogu, kenž t šdřaschu tych šchafich plodom třeby jo, něžli te dlujke šuche mjašezze pšchidu, we kotarychž to šebjo šamkńone wostańo, a te paleze išchny šlyńza a hušuščeze wěšče šchynno žyweńe we

tej stwórze stasjnu. Jak tužno pak jo wono nashymu, gaž ten ranj desčez nepschizjo abo jano bnađne tu rolu hochropijo. Potom huštnu schytnu žrědla, złoweki a sbožo scherpe spod wělikeju laznošču, kaž Bř. 42, 2 pišane stoj: „Kaž jeleni be žeto sa fryšneju wodu, tak schytna moja dušcha, Bog, ku tebe“, a wono plašchi potom hysčezji žinš, zož Jerem. 14, 3 pišane stoj: „Te wělike sczělu tych małych po wodu; ale gaž t studni pschichadaju, nēnamakaju woni žedneje wody a pschinašbu swoje bańe prošne sašej; woni du pobromane a tužne, a hobale swoje głowy“, a tat młoga psches lašchte žyweńe sprěta hutšchoba rošči be kaž pla naš we nušy t teju pschobbu Jeremijaša 14, 7 t tomu, lenž jano žam pomogasch mozo: „O Knězo, rownož našče nēstatti to bu sašlužyli, pomogaj že nam pscheto tvojogo mēna dla; pscheto našcha nēpobluščnošč žo wělika, t kotarejuž my žmy be na tebe pschegreščyli.“

(Dalej pschizjo.)

Swětu tschojoscž

šwěchimy ako šlědny šwěžen šwěženšije poloize zerkwinego lěta, ako dokonžowane tych tschich hušotich šwěženow gody, wjatschy a šwětki. Wlž nowego nam ten šwěžen nēpschinašo, won dopomnio naš hysčezji ras na te wělike statki Bože, lenž te tschi hušofe šwěženē nam šapowědali žu. Woni pokazju nam togo jadnogo Boga we jogo dospołnošči a jogo šjawēne we tom žynu, lenž ta šrěž tych zašow a ten šrěduif mjas Boga a złowekami jo a psches šwojogo šwětego t Boga pschiduzego ducha hujadnańe a nowe hobožēne mjas Boga a złowekami huzynil jo tak twardo a tat žimno, až to nējwětsche rozdželeńe: grěch a wina na boze złowekow a šwětošč a pschawdošč na Božem boze šwěsanej, hujadnanej stej psches tu šhnersch šwojogo žyna sa naš. Žo take šwěsane t Bogom tež t tobu be štalo, potom žy saš nowy narožony a Bože žywe a lube gole, na kotarymž won špodobańe ma. Wa wěť na togo Kněša Jesom Kristuša, potom bužošč tež Bože sbožne gole.

Pschemodleńe.

Pschemodleńe abo bhatowane jo šloto, lenž na nēbju plašchi, plot hokolo domu, dworu, dobytku a žišchi, žělo, psches kotarež Bože žognowane do domu pschizjo, žrědlo, t kotaregož zerkwine, šchulške a domagne hužělo šwoju logu dostańo, grobla, psches kotaruž nam pomoz, trošcht a Boža gnada pschipluwa, řesčas, t kotarymž hutšchoba t Bogu gorěj sešchěghona, dary a gnada doloj pušchězone horduju, jabť, po kotaremž janžele našcho požedańe gorěj a to hušlyšchane šledť našu, ruka, psches kotaruž my schytno dostasch, sešch a pschinesch derbimy, šwětko, pschi zomž schytno namakasch možomy, ten šlotoschany kluzhč, t kotarymž nēbjo wotwotone horduju.

Zogodla že nētrěbne starasch?

Doměrjosch že tomu Kněsu, ga možošč t mērom bysch dla schytnych pschiduzych zašow a mimo šcheje starosčzi, tak že schi pojžo. Zož Bog sa tebe huglědať a hobsamtnul jo, to bužo že we šwojom zašu stasch a nicht namžo tomu šadorasch. Wž šwěny we tvojich wězach a wostaj schytno druge, zož tebe nēnastupa, tomu, lenž schytno deťe huzynisch bužo. Abó, žo jo tvoja wěra na Bože šłowo? Nēj won schi powědať a šlubil, až schi naščž bužo až do tvojog starštwā?

Schafē.

Kněš kantor Niese we Žylowe pla Choschebuša jo řednu gru napišať, lenž že pomēnijo „Die Spree-wälder.“ Něželu wjazor 9. junija jo we Choschebuschem theatru wot niži dweju štow Žylojskich a Werbańskich hordowala grana. We 6 bildach horduju nam we nēj žyweńe šłochanskich Šserbow psched wozny štajone. 1. bilda pokazjo nam Šserbstwo we starodawnem zašu, ako hysčezji tatanē běchu a tak dobywajuze wojaki t bitwy domoj pschidu a witane horduju, a tak Šserby swoje naboge we popełnizčach šakopowachu. We 2. bilže že pokazja, tak nēto hysčezji we šerbštem kraju že žywe, tak jich šłota lubo maju, tak špiwaju, žělaju, žněju a pušchaju. 3. bilda pokazja šerbštu pschěsu t tschachnyimi šerbškimi a nimškimi šukami. Šserbske pak šněchu nēředńej. 4. bilda pokazja hobsarscheg młožēnža Žura na kermušchy a na řyhach. Pschi tom dašcho wěle šmjascha a radoščzi. 5. bilda štawi šerbšku šwajžbu předť, tak hysčezji we šłotach ředńe že gotuju. Wono bu na pschawdu pschepšchobowane a wotpschobowane, a draštwā běšcho žyšto šerbška. Ššlědna bilda pokazja, tak Šserby že pod sežitom Nimškeje šgromadžiju a že pod kněženim nimškich kralow gluzne a deťe zuju a jomu sa to lubosčž a šwěrnosčž šlubiju.

Tyžēń posdžej bu gra hysčezji ras, dana. Theater běšcho nabity až na šlědne mēsto. Žylojske a Werbańske grajachu, rowno ab to jim niž nowego nēbylo, tak šłobodńe a se schytnom, až že pschiglědowarām wělgi deťe špodobašcho. Werbański kněš kantor Lattke, lenž te špiwy jo nahuzyl a se šwojimi špiwarām juž psched ktronpryžnom w Běžkowie špiwal běšcho, jo šelbe tež tenras wěliku zescž jašlužyl. Špiwarē špiwachu we mēšchanem šhore kaž janžele. Něžwězej jo bylo t požiwānu, až špišaschel kn. kantor Niese a ten špiwow-nahuzat kn. kantor Lattke wot końza až do końza togo grascha we theatru šejžesčtej a graschu šnasdala pschiglědowasčtej. Grajare gracchu o špiwachu šami, hejgen ab kuždy žēń t tym žynisch mēli. Šchwalba běšcho tež togodla wělka, ako schytnē nagromadu žněli žu. Kn. kantor Niese mušasch že na końzu gry pschiglědowarām pokazasch.

Esse hlyšchy, až našymu po žnách še hyschczi ně-
totare rase grašč bužo.

Hužytł graščha hordujo naložony ł dobyšchu gradneje
gory w Blotach a ł twari Bismarkowego torma na nej.

Zerkwine poweščzi.

a) **S Pizaniškeje wožady** — we maju.

Narozjone: bynt tomu Wilhelm Stecklina w Turēju, Wilhelm Hockum w Turnowe, Christian Hoblich w Pšchiluze; žowka tomu Friedrich Schweg w Turnowe, Christian Hendrichke w Užu, Martin Schuppan w Turēju, Martin Böttcher a Friedrich Jabłoński we Nowešky.

„A Jezuš wotegronašcho: Sawešcze, ja zeju wam: štož to kralejštw Bože gorěj newešmjo ako žišetko, ten nebužo do nogo nutsch hysch.“

Werowane: Friedrich Hugler a Marija Moyn, Martin Buder und Anna Krauz ł Turnowa; zežny Friedrich Kuba ł Depsta a zežna Ana Markusch ł Drenowa; zežny Friedrich Domsch a zežna Frieda Merker ł Turēja; zežny Fritz Bert ł Deschna a zežna Marija Behla ł Pšchilufa; zežny Wilhelm Jurischka se Žylowa a zežna Paulina Lehmann ł Turinowa; zežny Karl Schipper, sergeant we Pollarwe a zežna Marija Lehmann ł Drenowa; Friedrich Gutke a Ana Nowusch ł Drenowa.

„Ta lubošcž hustoj sčykno, wona wěri sčykno, wona še nažejo sčykno, wona pšcheschepijo sčykno. Ta lubošcž niškula nepšchestaň.“

Samrěte: w Turēju Friedrich Wilhelm Schuppan, 8 mjažezow stary; George Hanschke 77 lět stary; we Užu: Wilhelm Hendrichke 41 lět st., we Turnowe: Wilhelm Kielow 5 tužen st.; w Drenowe: Marija Matschke 7 lět st., a Ana Markusch rozona Kuhl 56 lět st.

„Pšcheto rowno ako my togo Kristušowego sčerpeň w: le mamy, tak jo teke našchego trošchta wele pšchš Kristuša.“

b) **S Brasyňskeje wožady.**

Narozjone: 27/11. Paul Alfred Lappan w Šsmogorowe, 27/1. Marijana Röder w Šsmogorowe, 4/3. Friedrich Wilhelm Schimant w Šsmogorowe, 20/3. Marijana Röder w Šsmogorowe, 31/3. Wilhelm Noack we Brasyňe, 4/4. Friedrich Wilhelm Teschner w Šsmogorowe, 15/4. Friedrich Gottlieb Rehnus w Šsmogorowe, 18/4. Wilhelm Böhlke we Šsmogorowe, 20/4. Marija Ana Kallauke na Gorach, 22/4. Heinrich Vossan na Gorach, 24/4. Dekar Kurt Pažig w Brasyňe, 28/4. August Georg Smalla na Gorach, 28/4. Friedrich Albert Janke w Šsmogorowe.

„Ty šy ham mě pšchigotowal, žywy dych mě hobražil, ł gnadu na mňo poglědowal, až šy tak mě hubužil, togodla byž pozesežony, a ja gronim šwjašelony: ja šom twoj a moj šy ty, Jezu, moj nejlubšchy.“

Šumteli šu: W Šsmogorowe 14/3. Friedrich Wilhelm Schimant, 11 dn. stary; 21/3. Martin Toberna, 56 l. 9 mj. 2 dn. stary; Lowisa Kallauka, kenž jo še 18. apryl šalaka, 3 l. 5 mj. 1 žen stara; w Šakasni 24. apr. Friedrich Gottlieb Rehnus, 9 dn. stary; we Šsmogorowe 13. apr. Christian Schenker, kenž jo pšchš šalasche šwoj koňž namakal, stary 66 l. 2 mj. 13 dn., na Gorach Elisabeth Luttošch, budaršca žowka, 19 l. 8 mj. 7 dn. stara.

„Ga pšchiz, moj koňž, žinš abo witsche,
Šcho šglužyšch dej še ł Jezušom,
Won ja mňo hobštara še chyšche,

Š jog šchwu ja hupyšchönny šom.

Moj Bog, šchi pšchöžym Krista dla,

Daj, až moj koňž še deře ma.“

U. we Ši.

c) **S Deschanškeje wožady.**

Kožone: We Žylowe: 12/5. Marija Martha Verdulla, 29/5. Albert Škodny.

Wěrowane: 17/5. kožaz Christian Dahley w Deschnie a šlednikarška žowka Marija Bramke w Štražowe. — 18/5. Želascher na šelešnyž Mertyn Pannewitz w Deschnie a Anna Hija w Deschnie. — 24/5. Želascher na šelešnyž Friedrich Schmogor we Štražowe a Ana Ruščka we Štražowe. — 31/5. Budarš Christian Rinza w Deschnie a pokšlednikarška žowka Marija Albin we Deschnie.

„Ten Kněš buž waju nažeja,

Šše jomu powdajtej,

Won wama gluku hobraža

Ššam ł ruku bogatej.“

Rěžniza.

Aštworeňza = Material — Štwor = Schöpfung — Štwor = ba = Creatur, Gešchöpf — Štworništw = Weltall — Štworidlo = das Schöpfungsmittel, to jo: Bože šlowo — Twar = Bau, auch Bauholz — Štwarba, Twarěne = Gebäude — Twarisko = großer Bau — Twarišcžjo = Bauplatz — Aštwarěňza = Baumaterial — Twarňiza a Twaridlo = Baugerüst, Baugerät — Twarňištw = Bauverein u. Baugesellschaft — Aštwarěňzar = Bauunternehmer, Baumeister. — Šuberštw = Geštellungs-Kommission — Šuberš = Musterung — huberěne na huberěne, mēre = Geštellung — Pšcheglēdarňa = Kontrollversammlung — Ššuchadko = der Gehöršinn (tež Ššuchošcž) — Šlēdadko (Šlēdošcž) = Gešichššinn — Nučhadko (nučošcž) = Riechšinn — Žujadko (žujošcž) = Gešichššinn — Šškožadko (šškošcž) = Gešchmackššinn — Nadražk (štat: bruššlaz — Nakkadňa = Laden — Nakkadňik = Ladendiener (Commis) — Škowarňa = Šuššmiede — Špiwarštw = Šefangverein — Pšchegibowarštw = Turnverein — Šužarštw = Lehrerverein — Kolnikarštw = Landwirtschaftsverein. Š. f. W. Roča.

Gadaňe.

Žagli kaž hugle še,

Nigda paš negreju,

Šgeško ma šelene,

Draštwn paš šcherianu.

Žowcžkam, gdyž mēde šu,

Rědne a žerwene,

Nakoš še rownaju

Žizta te lubošne.

We šwojom kralejštw

Jo wona kralowka. —

Štaň še mě ł hutschobe,

Ty moja nejlubšcha!

Š. Roča.

Šugadanie ł Wožadnika nr. 5 jo:

1) woda, 2) maja.

Pšchawě hugadali šu: Anna Hermann 1 a 2. Wjažkarška Š. Mattigowa 2, hobej ł Turēja. Šžb. W. ł U. 3.

Šapka šchili na lěto 1912 šu dalej: Š. W. Škj. 1 mf., Šh. Buder Štr. 1 mf.

Nowe šakopowarške mogu še tež dalej pšchi mňo abo tež pla W. Šchulza w Čhoschebusu dostasch a pšasche wěšane 1 mf., lepšche 1.30 mf.

Berkwine powejezi ja dolno-lužyjske kerbiske wožadny.

Julij.

Wožadnik pschichada kuzdy mjakez a pfaschi pla rosdzelowarow na zeke leto jan 60 pi. S postom domoj 1 mf. — Skafasch jen hebe dejsch pla swojogo knesa farara, huzabnika abo agenta.

1912.

Mojo drogowanje do Jerusalema.

(Farar Wenzte-Deschanski.)

VI. Wot Jassa do Jerusalema.

(Rosgljed po selesnizy.)

(Dalejwejenje.)

Deschca=prosny zas pschiinašo žni. Gdnž ale pschi naš we tom zas se wšheju pilnosczu wot zajtscha raneg až do wjazora posdže želane hordujo, wostanu tam te luže tež we žnach pschi tej wěre, až chwataje wot zarta jo a wseju hebe togodla pschawje wele zaša. Zogodla dejali he teke pschewatasch, pscheto deschca, kenž žnam schtožesch mogal, namaju he hubojasch a pschi tej dlujkej kuschy možo ta trajda pschawje dlujko mimo schtodny na polu stozey wostasch.

Žnowne želo stano he tež hyschczi žinža po tomšamem nalogu, kaž wono južo we bibliji hopišane jo. Trajda hordujo se šerpom (š hapu) žeta, do małych šnopow swěšana a na šchebjasche wošola k tlam sporana. Take tla šu hynakšche ak našche, šu niži wenze na polu pod golym nebjom, nežojadno k tomu hurownana škalisna abo tež twarda semja. Šow nět hordujo ta trajda našajžana a š mlošchnymi šankami pschježłana. Mlošchne šanki šu mozna, schěžta dela, kenž sposy bejne nagusto š nožykami abo wotšchymi šamuschkami hobšajžana jo. Zaka dela hordujo š wolyimi abo tež š drugim pschegom psches tu trajdu lozona, až takama do šekana rosdrobjona jo. Aby to he malšnej stalo a ta dela schěžšcha byla, štupijo pogož pschega na tu delu, abo šajžijo tež šwoje žischi gorěj. Tomu pschegoju dej pschi mlošcheju pschidwane bysch ako šašlužbu ša šwojo želo nězo wot teje trajdy do guby wesešch a šezrašch; togodla jo take južo we 5. kniglach Mojsesha 25, 4 pschitasane: „Ty nědejšch woloju, kenž mlošchi, gubu huměšajsch.“

Šo trajda do žyšta rosdrobjona, potom hordujo wjata rowno tak, ako pschi naš he stalo běšcho, ak hyschczi te trajdy-žyščzarne nemějachmy. Ša humlošchona trajda hordujo pod wětsch chytana, pscheszož te šernka wot plowow rosdželone horduju. Še šernka horduju domoj šporane, te plowny pak špalone. Ša to želo špomina naš jedno šłowo Šana togo dupjata, gaž won žejo pla Matthy. 3, 12 a Luc. 3, 17: „Š won ma šwoju wejašku šchupu we šwojej ruze, a

bužo jogo tla huměšcž a tu pschenizu do šwojich brožnow šgromožisch, ale te plowny bužo won špalisch š nišernym hognom.“ Šog daj š gnadu nam šchynym, ab my ras, dnž ten Kněš pschisch bužo, šužit žymych a humarkych, wot šogo ako něgodne plowny šachyschone a špalone něhordowali, ale wot šogo do šwojogo něbjaskego domu gorěšete hordowali.

Šaby nět hyschczi něcht ša tym našuěšchim we tom chwalobnem laňže he dopšchachowasch šschel, ga jo to š tym tam rowno tak ako pschi naš, rošmej: šchate, ša tym ak ta rola jo. Še mlogich štronach žněju wot pschenize 2.—4. šernko, wot jazmeňa 3.—5. šernko. Še drugich štronach jo ten hužytk lepšchy a gdnž he to 30. šernko našnějo, ga powěda he wot welgi dobrych žnow, na nejlepšchej roli jo pscheniza teke juž 50. šernko hužytka pschiinašła. Šescejšchy ras he wiži, až š jad nogo šernka pschenize 10—15 šplow, š ja dnogo šernka jazmeňa 50 a wězej šplow rošrostu. Šow pfaschi potom to šłowo, až jedno šernko wězej ak štow plodow pschiinašło jo, kaž ten Kněš pla Matthy. 13, 8 gromi: „Něšotere padnu na dobru rolu, a pschiinaše plodny, něšotere štate šernko, něšotere šchescž-žabete šernko, něšotere šchizaste šernko.“

Še tom, ako my tak po selesnizy he rosglědowachmy, pschizachmy k blischem dwornišchcžu Šydda, kenž nam juž š biblije šnate jo, pscheto we poš. štatf. 9, 32 hordujo nam hulizowane, až tam jedna šchescžijaška wošada hobštojašcho, tu šotarejž Šětsch ras na hogledy pschizje. Šam běšcho ten pošol tež togo pschijajetego Ananiaša huštrwik, poš. štatf. 9, 33, a wot tudy chwatašcho won do Šoppeja, žož ta Šabeja chora lažascho, poš. štatf. 9, 38. Šo šroškim pschizachmy do Šamleha, to jo to bibliške Arimathija, ten dom togo hufnika, kenž wot Šilatuša to šchelo togo Šimožnika hebe hupšchobyl a jo doštal běšcho. Šamleh, to jo „na pěštach“ a gromi to mě, až rola tam pěškowata jo, ale weto jo takama plodne a šelene šagrody a daloke jablužinowe gumna hobdaju hobej měšcže, kenž něga wětschej běšchtej ako nět. Šejžlepej pak boli nam šchescžijanam, až wot tych šchabnych šchescžijaškich šerkwjom, kenž we Šyže a Šamlehu něga ras wot šchescžijaškich wojnatow teje šchizje

natwatonej hordowalej bušchtej, jano hyschczi rospadanki hyschkej wostali su a to bytsche šwětło ewangelija sa-
šej sgašnuło jo.

Pomalem hordujo strona pusczejšča, pscheto my pschiblizamy še tym goram, te pola pschestanu wězej a wězej a my wižimy s měštymi jano šnadne pastwy, na kotarychž welike wojznye a koshne rědowńe šebe zarobu pytaju. Wojze a kose horduju tudy nejžwězej žaržane a šastaraju te luže s mlokom a twarogom. Šich walma hordujo k drascze, koža k hobyschu pschi-
gotowana a to měšo šlužy k šłožezej jěži. To šbožo jo škoro pschezej wenze, šyne we tej šchoplej nižyne a lesche na gorach, žož še šelina dlej žaržy.

Te wojze, aš te luže šebe tudy žarže, maju kšusy, šyty hogon, kenž niži hokolo 10 punt wažy a pšaschi tym arabiskim lužam aš dobry kušł měša, ša kotarymž šebe te palže ližu, nam pak šeby to welgin tuzne, kojowate měšo ša gubu bylo. Ten rod wojzow běchu juž te stare žyži gorějporali, pscheto my lasujomy, aš ten hogon wot tych šerschnikow ašo hopor žěka na hoktarach spalony bu. 3. Mojš. 3, 9. 11. Ten koj hordujo howazej teke hyschczi k wašenu, masańu a we tych małych glińanych lampach třebany. Pšchi dobrej žarobe daju te wojze došč ž mloka.

Želo hyschkej stupa ta šelesniza, pscheto my pschi-
blizamy še tomu „hušokotwatonemu měštu“, želo goršča burwa tež ta gorzota, želo možnejšče našcho nedozašane, ten końž našcheje drogi doštasch, ašo šledkoju hokolo šeger jadnog ten šcheg huštańo a nam ten taš luby głoš do hyschowu šni: „Station Jerusalem. Schytno wen!“
(Dalej pschižo.)

Ž e ŋ ŝ y n a p o m o ž .

We šwětem pišne žejo Bog ten šnēs: „Wono šejo dēte, aš žłowel šam jo; ja zu jomu jadnu pomoznižu štworišch, kenž hokolo šogo byla.“ Ten štworišchel šam šejo pschi šwojom štworeńu wěšče žedneje pomozhy potrebaš, won jo šcho šam k žyweńu šawošaš psches to šłowo; ale my žłoweli šejšmy taš šchogomozne, my dejmy šebe mjašy šobu žesto a pišne pomogašch. Teke Wožy šyn šejo byl na tu pomoz tych žłowekow pošasany, won šejo pschishel, aby šebe daš šlužyšch, ale aby won šlužyl tym žłowekam. Šadno pschibłowo groni: Pomogaj šebe šam, ga bužo šchi Bog pomogašch. Šo, pomogaj šebe šam! to jo lažto gronone ale šchěžto huwežone. Možo ga goletko, kenž s masche-
rinego žywota jo huišchto, šebe šamemu pomoz? Šitula niz. Možotej golažt a žowczto, kotrejž šchulšte štarštw štej doštalej, še šamej rošhuzowajsch? Šigdy niz. Možo šarki abo šarka, kotrejž štej togo žyweńa hobschěžtnošč na te šedymžabēt a wošymžabēt lēt

škobodnie a šchusche našlej, we starych lētach še šamej šastarajsch? Žewesčžošesč ras niz. Možo žłowel we tych šepšych lētach žyweńa, gaž nekaka šla chorošč žogo jo napadnuła a na choru poštolu jo hyschila, še šam šažarbowajsch a še s kiblije hupomoz? We dwašatem lētšotku hyschczet niz. — Šhto ga pak dej pomogašch a šlužyšch, šažarbowajsch a chłožišch, šam še šabyšch a na drugich špominajsch? Ša gronim: Mly šchykne — ale na přednem měšče te žěške. To jo taš Woža wola. To mě „pomozniža“ jo Bog ten šnēs jej daš. To šejo žedno poniženē, to jo pohušcheńe. A šuli tatańe tu žěšku šanizowali a ju tomu škotu rownali, — šchěščžijany šu hysnali, aš žěška jo ta „rowńa“ togo muža, šu jej to předne měšto pschipošasali, niz jano ša blidom šejžezy, ale teke k pschamizy togo muža chojžezy. Wot Woga ma žěška taš pschawo a tašu žesčž, joliz wona pschawa žěška a žěšna žěška; to žo gronišch: joliz wona podwolna, tomu bližšchemu šlužyšch a pomogašch we tych šchakorach potrebnosčach a nušach togo žyweńa.

Šělotare knigly šu še južor napišali, kenž žěšžyne žělo, žěšžynu šlužbu, žěšžynu pomoz chwalc. Mle to jo wěšte, aš hyschczet žedne knigly šejšu dohupišali, wele žowowana žěška psches šwoju pomoz tomu žłowczewinu rodu jo pschišasla. Mla młogu žěšku, kenž wele proze a wele hobeš we šwojom žyweńu jo mēta, žedne pišma šepomnie. Šano we tych kniglach togo žyweńa psched Wožym hoblizom jo šapišane jeje žělo, a jeje šatki du ša šejju. Wot młogeje žěškeje pak jo wele chwalobnego žyweńa šnate. Ša še myš-
lim na našchu lubowanu nimštu šejžorku. Wona jo nēt južor 24 lēt we tom hušokem šaštojańu. Pšches jeje šarošč a pomoz jo še ražiko, aš mamy we šlow-
nem měšče Barlińu nēto šchi ras taš wele žerkwjom ašo psched 24 lētami. Šěchten jo hurachnowaš, gaby šchykne Barlińšte šlužabne žowki ras jadnu šželu s rasom namšchu šchli, ga šeby jim te žerkwine mēšta hyschczet došegali. Š togo wižimy, kaš notne taš šejžorznyne žělo jo. A do kuzdeje biblije, kotaraž še we žekem lanže do nowo-natwatoneje žerkwe na hoktar pošožyjo, našcha šejžorka šchpruch še šwětego pišma šapišcho, ned na předny bok, a tu bibliju wona šama pschidajo. Našcha šejžorka jo jadno towarštw šaložyła, to še pomenižo „žěšžyna pomoz“. Wot togo žomy še drugi ras dalej rošgrajajsch. N. we Ši.

Š c h a k e p o w ē š c ž i .

Ša hyscheg šarata do Šizna jo kn. šarat šniešchke še Šieversdorfa pla Šrankforda hyswolony a bužo na 15. augustu šwoju šlužbu tam šastupišch.

Měšczanski šerbšti šarat kn. v. Šany bužo našmu še šlužby štupišch, na žogo měšto pschižo Šeščanski

farat kn. Wenzke, kenž sčym Wošadnikatam s jogo hulizowanim wot swojogo drogowaņa do Jerusalema deŕe snaty jo. Čhto do Deŕŕna pŕŕiŕŕ bužo, nej hysčezji wěŕte; tež wot hobŕajzeņa Hochoŕteje fary ŕe do nęta hysčezji niz neŕŕlyŕŕy. Bog daj, aby do hobeju wŕowu ŕerbŕŕi farat pŕŕiŕŕeŕ.

Œa prędneg ŕhulara do Hochoŕ jo kn. Matsche ŕe Œttrazowa huŕtawjony. Turaniŕŕi drugi zeptaŕ kn. Dipsch jo ŕe do Bohsdorfa pla Grodka pŕŕeŕednuŕ, ŕatym: ak w Turęju jo 1³/₄ lęta ŕe žognowanim a sčym luby ŕluzbu žyniŕ.

Zerŕwine poweŕezji.

a) **S Pizaniŕteje woŕady** — we juniju.

Narožone: hynŕ tomu Męrtyn Kuba a Męrtyn Męller we Uŕu: Męrtyn Stecklina we Turęju; Wilhelm Bramke we Pŕŕituku; Friedrich Pŕŕizla w Nowejŕy; žowŕta tomu Johann Kuba we Uŕu a Męrtyn Kollosche w Nowejŕy.

„Ja hom nedoŕtojnny ŕchylueje ŕmilnoŕezji a ŕwęrnosęzi, kotaruž ty, Knežo, nad twojim ŕluzabnikom ŕy žyniŕ.“

Węrowane: Wilhelm Kocel, twarž we Rogoŕnej, a zęhna Marija Hendriŕŕe we Uŕu; hudož Męrtyn Schuppan w Turęju a hudowa Marija Gurmann w Turnowe; zęhny Friedrich Čhojna we Pizni a Anna Domŕch we Drenowe; Albert Dabow we Glinŕŕach a Anna Kręger w Turnowe.

„Jaden naŕ togo drugego bęrięne, a dopoŕni taŕ in Kriŕtuŕowu kaŕi.“

Samręte: na 2. Karl Friedrich Hermann w Turęju, 6 tyžeŕi ŕtary; na 7. Friedrich Zwarog w Drenowe, 14 dnęw ŕtary; na 9. Paul Hobliŕch w Pŕŕituku, 14 dnęw ŕtary; na 16. Marijana Liebiŕ w Nowejŕy, 1 lęw a 5 mj. ŕtara; na 20. Ana Niproŕŕŕe w Turnowe, 9 mj. ŕtara.

„Ga moje lube ŕtareŕŕe, nęi pŕŕeŕtaniŕŕo jan tužyŕŕ ŕe; čtož ŕbožie ind' jo humeraŕ, ten ŕtary doŕęž jo hordowaŕ.“

b) **S Deŕŕaniŕteje woŕady.**

Možone: 12/6. Marijana Čriŕtofožj w Deŕŕnie. — 15/6. Oŕkar Nadboriž w Œttrazowe. — 22/6. Wilhelm Schulzojž w Deŕŕnie. — 27/6. Marijana Batramiž we Žylowe.

Jan. 17, 15: „Ja neŕŕŕoŕŕym, aby jich wot togo ŕwętu neweŕeŕ, ale aby jich ŕwarnowaŕ pŕŕeŕ ŕchylnym ŕtym.“

Węrowane: 7/6. ŕhlodaŕ (ŕrawž) Friedrich Schulz w Žylowe a gotnizaŕŕka žętaŕŕeŕka Karlina Maŕnikožj we Žylowe. — 7/6. rolnikaŕ Rito Kaiŕer we Žylowe a Ana Čriŕtofožj we Žylowe. — 28/6. wuŕaŕ Rito Koņzaŕ w Hochoŕy a budŕaŕŕka žowŕta Ana Čhorradtožj we Žylowe.

Luc. 11, 28: „Won paŕ žaŕŕo: jo, ŕbožne ŕu, kenž Wože ŕlowo ŕlyŕŕe a hobčuju.“

Samręli: 2/5. Lowiŕa a Albert Knęffeliž we Žylowe, 17 dnę. ŕtarej. — 4/5. humęnkaŕka Wilhelmina Jaŕubaŕŕowa w Deŕŕnie, 74 l. ŕtara. — 9/5. humęnkaŕ Jan Dahley w Œttrazowe, 79 l. ŕtary. — 23/5. Fryžo Albert Dahližožj we Deŕŕnie, 8 mj. ŕtary. — 3/6. hudož Rito Čhmoęer we Žylowe, 64 l. ŕtary. — 16/6. hudowa Kriŕtjiana Męrsčęnižowa we Žylowe, 65 l. ŕtara. — 24/6. Lowiŕa Węnztožj we Žylowe, 10 l. ŕtara. — 27/6. hudowa Lieŕa Greŕŕanka we Žylowe, 81 l. ŕtara. — 30/6. Marijana Schulzojž we Œttrazowe, 1 l. ŕtara.

Rom. 14, 7. 8: „Pŕŕeŕto žeden wot naŕ žywi ŕe ŕebe ŕamemu, a žeden nehumęro ŕebe ŕamemu. Žywimy ŕe, ga

žywimy ŕe tomu Knežu; humęromy, ga humęromy tomu Knežu. Togodla, my ŕe žywimy abo humęromy, ga ŕmny my togo Kneža.“

Na 20. juniju ŕmny we Žylowe ŕwęlgi węle pŕŕewo-žoŕatami tu hudowu Kriŕtjiana Męrsčęnižowu ŕakopali, kenž we jadnom ŕtarktu wot 65 lęŕ po dlujem ŕčęrpęniŕu ŕ wot-ŕožnytu tog ludu Wožeg nutŕŕch hysč derbeŕŕo. Wot jeje 28. lęta męjaŕŕo bol we wožyma a jo togodla 11 raŕ ręŕana hordowaŕa. Jo wona tež jadno hoko ŕaubika a muŕaŕŕo wona we jeje žyweiu pod mkoęeju tužyžu a ŕtaroŕęzi zęŕčęjŕŕy raŕ po ŕčamnyŕ drogach hysč, ga jo ten Knež jej weto to ŕwętko teje węry byŕŕŕe ŕwęŕŕiŕŕ daŕ, až wona tuždy zaŕ tož pŕŕawęg pomožnika pŕŕi ŕe wižeŕŕo a pŕŕi nim hochkožęne a męŕ ŕa jeje duŕŕu namataŕŕo. Kaŕ ŕwęrne wona we duŕu ŕa ŕwojim Wi-možnikom žęŕŕo a s jogo žywenim a ŕčęrpęnim, ŕtymi męŕtami jogo ŕeiniŕego hužęka ŕnata beŕŕo, huŕnach nežlepej s pŕŕiduzęgo ŕwiwaņa, kotarež ta ŕamręka ŕama humyŕlika a ŕlotarymž wona mę po mojom gluznem domojoŕŕeniŕu s Jerusalema pŕŕeŕ 2 lętoma hu-witaŕŕo. Nęŕ daj ten Knež ŕwojeje ŕwęrneje žowze męrnny wotpožnyŕ we roŕe a daj jej ŕwoju ŕŕčęŕnoŕęž we tom rędnem nebjakem Jerusaleme wižeŕŕ.

I.

Melodie: „Wo findet die Seele“.

Wie gnädig hat Gott unsre Bitten erhört,
Durch alle Gefahren Sie glücklich geführt,
Das Sehnen der Lieben ist ja nun gestillt,
Von Danken und Loben die Herzen erfüllt:
Glück, Heil, Ruh', Fried', wünscht nun der Kreis
Der Deinen inbrünstig von Herzen Dir heiß.

Wie ist es hienieden so lieblich und fein,
Wenn alle wie Schwestern versammelt wir sein,
Einander zu dienen mit Freuden allzeit,
In Kummer und Leiden zu helfen bereit;
Leid, Schmerz, Not, Tod, Leiden im Herrn
Vereinigt die Herzen in Nähe und Fern'.

So mache die Herzen, Herr Jesu, ganz still,
Dir gerne zu folgen und tun, was dein Will',
Zu Füßen dir sitzend, still lauschend dem Wort,
Was uns wird verkündet am heiligen Ort;
Heil, Trost, Geist, Kraft gib alle Zeit,
Daß einst wir vereinet in himmlischer Freud'.

II.

Nun sei'n Sie uns willkommen
Aus weitem, fremden Land,
In aller Lieben Namen
Reich Ihnen ich die Hand;
Gott hat Sie lassen sehen
Das hochgelobte Land,
Und Ihre Füße gehen
Auf einstmals heil'gem Sand.

Durch weite Landesstrecken
Hat Sie der Herr geführt,
In Sturm hat und in Wellen
Kein Unglück Sie berührt;
Weil wohl in schweren Stunden
Mit seinem Friedensgruß
Der Heiland sich gefunden
Wie einst bei Emmaus.

Dort auf Bethlehems Kunde
Winkt sie von Ferne schon,
Die himmlisch frohe Kunde
Von Christum, Gottes Sohn;

Des Geistes Fuß tritt leise,
Das Aug' schaut himmlisch Meer,
Das Ohr hört Engel singen:
„Gott in der Höh' sei Ehr!“

Am O'berg in dem Garten
Erfüllte Weh Ihr Herz,
Wo Sie die Stätte sahen,
Da er in Angst und Schmerz
Den bittern Kelch getrunken
Mit stillem, sanftem Mut,
Auf seine Knie gesunken
Und sein Schweiß ward wie Blut.

Und in der Marterstraße
Ward wohl Ihr Auge feucht,
Wo dort der stille Hügel
Sich uns von Ferne zeigt.
Wo er vom heil'gen Kreuze
Auf seine Mutter sah —
Das ist der stille Hügel,
Der Hügel Golgatha.

Und auf dem Ostergrabe
Blüht eine Blume schön,
Die pflanzen wir ins Herz,
Da soll sie nie verblich'n.
Es ist die sel'ge Hoffnung,
Es ist das feste Band
Auf unsrer Pilgerreise
Zum ew'gen Heimatland.

Was Sie auf Ihren Wegen
Geschöpft aus heil'gem Quell,
Das bringe Ihnen Segen
Und Heil für unsre Seel'.
Mag nun aus Ihrem Munde
Das Wort wie Himmelston
Streu'n aus die heil'ge Stunde
Von Christ, dem Gottesohn.

Nězniza. (Přihovořlan.)

Luby Wofhadnikar! Něza běščo we herbšlich Rowinach wotželba „težar a porežar“. Tam bu to a druge hohšpomieta, zož we herbštej režn nepřehawe abo nerednie he piščo. A take poreženie jo wele hužytka pščinastko. Mě he rowno teke do porežena zo. Mlogu ja pišasch: Groni twojej manželskej žona wele dobrego wote mno? Ty gronišch, až niz, dokulž to dej sněsch: twojej žone. Logodla, moj luby Wofhadnik, něžnėjosch ty pišasch, až tomu Wilhelm Stecklina w Turēju jo he hynk narozik a tež niz žowka tomu Christian Hendriška w Źbu. Ale rowno tak něherbšte sni, až jo he narozika: w Źylowe Marija Martha Derdulla. Ale: hu Derduliz jo he žowka narozika a tej stej starejškej narastkej „Marija Martha“, a hu Steckliniz jo he hynk narozik; a gaž jich wězej we jby tožame mě maju ako w Turēju Steckliniz, ga he groni: hu Wilhelmowych Steckliniz abo hu Friedrichowych Steckliniz. — Pšči wěrowanu jo tožame: Friedrich Huglar jo hebe sel Moynojz Mariju a žyšto herbšte ma he pišasch: wěrowanej stej Fryzo Kubowy a Ana Markušhojz, abo hyschčzi lepej: wěrowany jo Fryzo Přerkowij s Mariju Wěltz, wot něta akle jo won młody Přer a wona jo młoda Přerkowa.

Kněs hušchy farar Roča jo wele rědnuch šlow sestajal, wot kotrychž hu někotare welajin dobre, někotare pak tež negodne. Glědarina možo bysch „Zuschauerraum“, ale niz „Gesichtspunkt“, glědarštwjo he mě něsda pšchawe bysch, pšči glědarštwjo by byšo „die Menge der Zuschauer“. Sawadko, sawrada: wotkul to pšchizo? Sawradko a huwěradko jo w Sašpach: Zalusie, možo tež bysch „Sperrre (Barrière) a Werschlus“, ale niz Burgverließ, pšcheto to jo jčpu (rum), sawěradko pak jo „instrument“ abo rěd. Sternenhimmel jo gwěšdžina, Sternschnuppe jo gwěšdow zpěčenie, my gronimy „gwěšda he zysčzi“ = es fällt eine Sternschnuppe, nejšterej hu našče negajšče woschžy wěriti, až gwěšdy hu dišče samrěnych luži, kotarež he zysčze wot grěchow a s takim he schym bytschkej šwěšče. Gwěšdžarina nějo niz, ale ako wodarina by he groniko gwěšdarina = die Sternwarte. Gwěšdnidko jo hopazna „stworba“, sa to: gwěšdžidko; gwěšdatojty jo rowno tak negodne ako nimške „sterniglich“; Regenwurm jo pěžar; pšchirodnosch — tak to mam rošněsch? Smawina jo rědne šlowo sa „angenehm wehende Luft“, smawniža Zugluft, ale smawnosčž namožo bysch „neblige, dicke Luft“, dokulž „kur“ he něsmawa (wot boka do boka) ale šupa wot dokojšach gorěj; wele wězej by to bylo: der Zustand des Wehens, das beständige Ziehen, z. B. we tej wjažy jo teke smawnosčž, až kom zety čory = in diesem Hause ist beständig und in allen Ecken und Winkeln eine Zugluft, soday ich davon ganz krank bin. Sněščl něžjo ničten rošněsch; huprosniža, napokniža by bylo: ein Gerät zum Ein-(Aus-)laden oder eine Frau, welche ein-ausladet, ale = stelle = huprosnišchčžo, napoknišchčžo. Unter jo na herbšte kotwiza abo tokula. — Štworěniža, štwarwiza, štwarwizar hu negodne šlowa, dokulž přapojizija „k“ he tak

nenakožuju. Baumaterial jo twaridko, kaž Brennmaterial palidko (tak he groni hokošo Choschebusa). (W Turēju he groni: palenie. F. A.) Glědadko jo großer Spiegel, glědadko kleiner Spiegel, šlachadko, nuhadko = Dinge, womit man hört, riecht, also Höhrrohr, Riechflasche. Gesichtsstim, Gehörsstim jo gornoherbški: wizenko, šlyščančo. Pšči šlowe nadrazk něžjo he nicht lažto myšlišch na „nadra“ = Brust, ale na „drasch“ = reißen, nadrazk = Anreißer, kaž sedranž = zerrissener Strk.

Daschi druge kněža tež šwoje myšli hugronie, aby našča rěž s tym he rošbogajšchika.

Welezeščezonemu hušlěžaru tyč šlow hušchobne postrowenie!
G. Schwela.

Wofhadnik huštadujo to mě Borkojščeje why tak, až Šerby hu pšchischli „k tomu welikemu nawalu, kotryž he poimenijo „Schloßberg“. . . Woni huwoloču „grod!“ to jo po nimškem „Burg“; pšcheto Nimze běchu hebe tu twardnižu how natwarili atd. To he pošlucha dēre. Ale gaž Nimze hu ten grod natwarili a potom jen spuščezili a weto wot šwojich luži žednych sawostawili, ga te něžju wostali, aby pšchiduzym Šerbam roškladowali, zo to wšchytno na he ma, pšcheto woni šchat něžju wěželi, až drugi lud sa nimi pšchizo. Ale woni hu wostali pať, aby dalej tu jeinu hobžěfali, potom hu pšched Šerbami he šchowali na „groze“ a hu pšchewinone a šchytne šejabijane hordowali, abo woni něžju mogli šarštwu abo šlabosčzi dla šobu šchěgnusch, potom hu Šerby ho nič he wojebali a něžju he dali wot nič pohuzyšch dla tyč meiwow. Dalej: Nimze negronie tej gore „Burg“, ale tej why, a gaž Šerby hu tej gore narastli „grod“ a tym posam tam „na groze“, zogodla něby teke tym lužam narastli „Grodkojše“, kaž to na drugem mēščze hu žynili. Mo mamy nimške šedliščezja mjašy Šerbami, kotarež hu poimešone po nimškem šlowe „Burg“ a Šerby groie teke Burt, ak Burt, Burt-hammer pla Wojerejz, a my mamy teke meia, kotarež hu wot herbštega šlowa „bor“ nastali, ako Borau (Borow). Welike šlowu šamanie žyni huzonym ten koiž togo šlowa: Borkowij (zož jo adjekt. possessiwum); ale to možo tež bysch šfalone, podobne ako po nimškem gronimy: do Drenowa, zož sa pšchawom dejali gronišch: do Dřewna. G. Schwela.

Gadańe.

Požajo do seite,
Dokulž wot seite hmy
A šabej do seite
Kaš pšchizomy.

Požajo k poknozy
Knižernej šchamnosčzi; —
Pšchiz nam na pomozh,
Dyž wozy samzomy!

Požajo k pokudiu
Do bytscheg šlynišchta:
Šobdaj naš s šchafnosčzi
Twojogo šyna dla.

Požajo na něžjo,
Žož Božy šwěty dom:
Nabledku daj mě to,
Až šbožny šom.

F. Roča.

Hugadańe s Wofhadnika no. 6 jo: „roža.“
Pšchawe hugadali hu: G. f. M. Roča s Rěpnika (jo tež s no. 5 pšchawe gadať), Ana Hermanojz a wjažl. L. Mat-tigowa, hobej s Turēja, Kněni Worchowa s Šanšhojz.
Te knigly jo tenčas dostała wjažlat Mat-tigowa s Turēja.

Pohuzenie. Sa ten štomizomy Wofhadnik bužotej he nēt ned dwa šabobu hudašch a pšchošym wo ščezernosčž. F. A.

Šiftniža. Sa ščodre pšchipoškanie do Deščna, Rěpnika, Wrašny a Wochoš hušchobny žet a postrowenie. F. A.

Berkwine powěsći sa dolno-lužyjske herbske wožady.

August-September | Wožadnik pschichada fuždy mjazež a płašči pla rosdzelowarow na zełe lěto jan 60 pít. S postom | 1912.
domoj 1 mt. — Skafajch jen šebe dejšch pla šwojogo kněša sarara, huzabnika abo agenta.

Nimerny klěb.

Evangelio Jana 6, v. 17: „Duašajšcho zarobu niz lenž ke skafy, ale zarobu do nimernego žyweńa trazuju, kotaruž wam togo žlowěka šyn dasch bužo.“

We někotrych tyžeńach bužo še žuowny šwěžeń šwěšchijch; něotre wožady šu šwoj „lobtanž“ južor mēli. Gaby jano šchytno take šwěščeńe še štało sa 103. psalmom: „Chwal togo Kněša, moja dušcha, a šesabyń, zož won šchi jo dobrogo žyni!“ Bog jo nam jašej ten šchedny klěbašch hobražil a naš žognowaš, wězej ako še šmy nažali — šchate hubojańe jo bylo podermo — wězej ako šmy šašlužyli. Šoli na jadnom šagoně meńej, jo na drugem tšcheshch plod, a gaž něcht šewšchym špokojom byšch űedejaš, daschi še myšli na wonego chudogo šchajza še šwojimi žewěšch žišchimi. Ten jo fuždy žej šwoj tjarliž hušpiwaš: „Nět dajšcho Bogu žej.“ Žogo šušed pšchafcha jogo, dla zogo to žyni, zož tak mašo ma; won wotgroni: „Ša to, zož mam, še žejuju Bogu, dokulž mē jo dajo; ša to, zož űamam, še jomu tež žejuju, dokulž jog űepoderbim.“ Bogaty a gluzny űejo, chtož wele ma, ale chtož űpotojom jo ű tym, zož Bog jomu dajo. Wono ga dajo űežo, zož lepšche a notńejšche jo ako žyto a tšchawa a howš a šad — to šchytno jo šachadna zaroba a možo še skafijch, — wono dajo űešachadnu zarobu, ta trajo do nimernego žyweńa, tu dejmy hugbašch, kaž Šesus nam groni.

Šo won ű tym gronišch: Wj űedejšcho šewšchym želajšch we wašchej žywnošći, we wašchom pomolańu? O nē! Šesufu šu gronili: „ten twarž“, Pawol bēšcho tkaž, Lutherus by, gaby nušne bylo, šwoj klěb mogal šašlužyšch ako tyšchaš a „drekšlaš“. Šo evangelio űehuchwalijo togo gnileja, kotryž ruze do klina šzynijo a žaka na Boga, lenž — kaž grońe — tym šwojim jo dawa we špańu. Won zo, aby žlowěk we šwoju šwojogo hobliza šwoj šchedny klěb jēdł.

űle Bog űejo naš štworiš, aby jano žněli a jēdli. űamamy hušchoby we še, kotaraž glodńo sa drugeju zarobu? Šesus šam jo taka zaroba. űšcheto won jo pšchishel wot űebja a dajo tomu šwětu to žyweńe. Šo jo gnada wot űogo a weto pšchitažo, aby m y

ju hugbali. Šo to žutko, ako na twojej roli roščo, žlowežny abo Božy štatf? ű weto dej žlowěk worašch a šesch še wšchaju pilnošču.

Tak mamy dwoje želo žzyněńu, jedno sa to űebjo a jedno sa tu šemju. Šak tak tej hobej še makatej a hobjadnajotej? Dejmy šcheshch dńow želajšch sa tu šemju a űezelu sa to űebjo; dejmy žajšcha a wjazor bjatowašch a želajšch sa tu zarobu ako še űeslafy, a we tych drugich šchytundach sa tu zarobu ako še skafy? Dej to šchytno byšch kaž waga, ras to űebjaške šeschē, wěšchy žej to šemške? Božko, tak pla naš jo, tak pak byšch űedejašo. Šesus groni: Hugbašcho zarobu, niz lenž ke skafy. Won zo, aby to pytańe sa tym Božym kralejštwom to předne a űejwošebńejšche bylo, aby to želo sa tu šachadnu zarobu, šeschē, worańe, žněšche a t. d. bylo želo sa tu zarobu, kotaraž wostańo do nimernego žyweńa. Šogodla űetkeba bur sa chołujom na Bože kralejštwo še myšlišch a jogo potajmošči pšchemyšlišch — pšchi tym by tšchive brošdy žeril, dokulž šwoje myšleńa jo howazej niži mēš, ale niz pšchi šwojom žele. Tak at šwětko šlampy na bliže štejž šchpy še roščyča do šchytnych roščkow a nawšchytne boki, tak dej to šwětko teje nimernošči našcho zełe žyweńe a žyněńe šezymišch, hušwētkišch, roščchafšnišch. Ša lubošć Boga dej naš wjašć teke pšchi šachadnych, šemškich wězach. Šeke to nejmeńšche a nejűenaglědńejšche želo dej űežo na še mēšch sa tu dušchu a sa to pšchizeńe Božego kralejštwu. Lutherus groni, až šlužabna žowka, gaž šchpu űescho, možo ű tym Bogu šlužyšch a to šame pišcho šw. Pawol na Ephejšarow we 6. štaweńu, 5. a 6. podštamka. űšchelasuj jo twojej zelazińe a myšlišch še pšchi tym teke šam na še, aby wewšchytnom še hopokafal ako Šristušowj šlužabnik.

Taki žlowěk, lenž wewšchytnom zarobu zo hugajch, lenž še űeslafy, űetkeba dla teje šachadneje zaroby še hubojašch. Šo bužo jomu šchytno pšchidane: šemške želo, to šachadne žyweńe, šeschē a žněšche, ryjne a dobre žni, šchytno bužo űuame teje nimernošči a powěšći Božeje tšchafnošči.

groni, ras pod weliimi rospadankami Jesuſowa kſchiza namafana bu a hſſcheczi wele takich męstow horduju tym zuſnikam poſafane. Nam ewangelſtim kſcheczi-ianam bywa bejſe, gdyż tak te katolſke kſcheczi-iany wot jadnog ſwętego męsta k drugemu ſchegnuſch, zeſcejiſch ras na kolena padnuſch a te humarke kameńe poſchlaſch wiżimy a poſazoli ſe pſchi tom teſz wele pſchawdoſcezi ſ humarſch ſtatow, ga bužo ten, lenż te hutſchoby tych zlowekow ſnajo, teſz pſchi nich wele žekownoſcezi a luboſcezi namakaſch. Teſz naſche hutſchoby horduju tudy dſhmofo guute, pſcheto ſu ſe te ſchale ſtaneńa nęto węſce na tych hobſnaukeńowych męstach ſtanuli abo niz, to jo ſchojadno, ale kuźdy ras, to jo ſawęſce węrnol ſu ſe we nejbliſchej bliży ſtanuli, a woſebńe dwę męſce ſtej teſz nam ewangelſkim kſcheczi-ianam lubej: Golgatha a ten row togo Wimożniſa.

Ned pſchi žurach k rowowej zerkwi na pſchawu ruku wot žalbowarſteg kameńa wedu ſtupy goręj na goru Golgatha, žoż žinža jedna kſchafna zerkwiza natwatona jo, lenż tej grichiſkej zerkwi pſchibluſcha, pońeńona zerkwiza togo kſchizepohuſcheńa. Jadna ſe ſlobrom hobložona žera poſažo to męsto, we kotarejž Jesuſowa kſchiza jo ſtojaſch dejala. Pſchipodla jo ta zerkwiza togo naſchizu-pſchibiſcha, lenż to męsto poſažo, na kotarymž ten Knęz kſchizowany hordowa. Teſz ten wotkloń we kameńiſchcu hordujo poſafany, lenż po Matth. 27, 52 pſchi Jesuſowej ſiteriſchi naſtal beſcho a, tak ſe groni, aſ k ſrezi ſeine dołoj doſega.

(Dalej pſchizo.)

Zeńſzna pomoz.

Zoni ſmy ſwęteń 75lętnego hobſtojana Dialoniſſeńſteje wjaže we Kaiſerſwerthu nad Rheinom ſwęſchili a ſmy pſchi tom na ſabogego ſarata Fliednera ſpominali, lenż jo tam we tej wjaży zeńſkim a žowkam roſhuzowane we wotwardowańu chorych huželowak. Won jo męł to wotględańe, aby we kuźdej kſcheczi-ianſkej woſaže jedna taka „ſmilna koſſcha“ ſwoj ſtat teje luboſcezi nad tymi chorymi huğbala. Tomu jo Bog ten Knęz ſwojo žognowane dal. Steje maſcherineje wjaže we Kaiſerſwerthu ſu naſtali jich węzej, tak aſ nęto mamy we kuźdej provincy nękotare domy, žoż hobſtawńe mlode kſcheczi-ianſke žowki huźbu doſtawaju, tak mogli tym chorym a ſamoznym we tych woſadach tam a ſem ſlużyſch. To jo węſce węlgin chwalońe žęlo, a młogi chory jo pſches to ſwojo ſtrowe ſaſej namakał; młogemu jo ſe ten końž žyweńa laſcejiſch huźnił, gaſ ſmilna koſſcha jo jogo ſluboſcju a wędobnoſcju hobſtarala.

To jo wſchytno węlgin deke a rędńe, ale dawno hſſcheczer niz doſegajuzy, aby ſchytnym chorym a pobęd-

nyim we naſchych woſadach bylo pomozone. Taka zeńſzna pomoz jo weto hſſcheczer rędka. We tych męstach ga wiżimy zeſceji ras tak pońeńonu „dialoniſſu“, lenż we zarnej draſce a bekeji mizy ſe ſwojeju „taſchu“ po tych domach hołolo chojži a tym chorym hochłozeńe pſchitafšo. Ale na jbach ſu jano nękotare do nęta pſchitajone. Doſcž jo tych woſadow, lenż takeje pomozy ſe hſſcheczer ſwjaſeliſch ſamogu. Ten gojž bybli zeſto daloko a po ſwego poſlaſch, jo droga węz. Lubej ſe młogi do ſwojeje choroſcezi powdajo a gaž bolocęzow dla węzej k huźaržanu ſejo a ten drogi gojž weto hſſcheczer naſlędku pſchizo, ga jo ſcho juźor pſchepoſdže, pſcheto nęł ſe ſedajo ta ſiteriſch węzej wothobroſkiſch.

To jo ſawęſce węlika nuſa. Togodla jo ſe naſcha luba kejžorka ſmilika a jo towarſtowo ſaložhla, lenż ſe pońeńijo „Zeńſzna pomoz“ a lenż ſwoje wotnožki daloko a ſchyroko do zełego nimſkego landu ſcželo. K tomu towarſtwu deje pſchitupiſch ſchylne naſche zeńſke, we męstach a na jbach, deje ſe po moſnoſcezi kuźdy mjaſež ras ſgromažkiſch, ſe ſami daſch hochłožkiſch a natwariſch pſches Bože ſłowo, pſches to ſłowo wot Božeje luboſcezi pſcheciſtowo tym zlowekam, kotruž jo nam hopoſaſak we Jesu Kriſtuſu. Te zeńſke deje ſe daſch nawabiſch, tym chorym we tej kſcheczi-ianſkej woſaže pomogaſch, jim jeſcž pſchitafſež, gaž ſu chude, pſchi nich pſchewywaſch, gaž ſu ſamotne, jim we wſchom a ſe wſchym hupomoz, gaž ſu ſłabe a ſamozne, jim teke młogi ras nęzo ſe ſwętego piſma ako ſe ſpawatſkiſch pſchelaſowaſch, gaž woni to ſami węzej neſpſchemogu, jich na hutſchobe ſaſež ako bratiſchi a koſſchi, lenż pſches tu kſcheczi-ianſku luboſcž ſ nami ſu ſwęjane.

Huſchej 2000 takich towarſtwowych wotnožkow mamy nęł juźor ſchuzi we naſchom kralejſtwe. Teke we Choſchebuſkem kraju ſu ſe te zeńſke na jbach ſgromažili, aby taku pomoz tym potrebnym hopoſaſali. Žoż take towarſtwa hſſcheczer ſejſu, dejali ſe mimo hobžatana ſaložkiſch. Nękotare ſu ſebe dialoniſſu abo ſmilnu koſſchu pſchitajili, kotaraž ſama k tym chorym chojži a tym zlonkam zeńſzneje pomozy dobru předpokaſu dawa. Druge ſu jadnu wot tych ſwojich ako „pomoznižu“ dali huhuzyſch, lenż we krotſchem zaſu jo to nuſnejiſche nahuńuła, žoż chorym třeba jo. Dlej a węzej pał dejali ſchylne zeńſke, woſebńe te młodiſche, ſebe wędobnoſcž dobyſch, tak chorym dejmy pomogaſch a jich pſchawe wotwardowaſch. Naſche gołzy deje — ſuli ſtrowe — pod wojaki, žoż nahuńau, tak deje togo wenkownego winika pobiiſch. Naſche žowki dejali — ſuli ſtrowe — teke wojatſku ſluźbu žyniſch, žoż by nahuńuili, tak ten nuſchitowny winik, ta choroſcž, mogla ſe hutamaſch, abo tak mogli jej pſchawy zaſ napſcheciſtowo ſtupiſch. Tych wojakow węzo naſch kral a kejžor, te wojowarſki naſcha kralowka a kejžorka.

Kotaraž wot našchych marušchow zo pod wojowacki hysch a nahuknusch, zož pschi chorej postoli fe wěžešch dej, te kschěli fe we Nowejwšy pla Potsdama pschipowěžešch. Tam jo kuzde lěto wot januara až do mierzsa roshuzowane tych žowkow a ženišich. Huzenie, bydleně a šazarbowane jo dermo, to šaplašchijo provinzialna ženišyna pomoz. 4 tyžeńe jo huzba we Nowejwšy a 8 tyžeń we šchakich chorowňach we Barlińu a drugich městach. Bog daj, aby te štrowe fe hufschuschili a pytali wotpomoz tej welikej nušy, kotraž fe poměnijo „chorošć“. Našch luby wimoznit ako pschawny šmilny Somariski jo nam we tom tu nejžlěpšchu huzbu dač, to šlubeńe nam wětezym wostawězy: „Na chyrnych budu moni tej ruze kšascz, ga bužo jim lěpej hordowasch“ (Mark. 16, 19).

Žo te bomy přatfuju.

Rogož Božy duch šapšchinel jo, tomu šapowěda ten štwor ako Bože knigly, Bože wězy, tomu jo kuzdy kěr, kuzdy bom bibliška rěz, a na tych gorach šlyšchy won hyschczi žinša jedno gorne přatfowaně. Žomu groni ta chojza we šwojej nepotřebnosći, feńž teź šteju nejryńšchěju rolu špokojom jo a šjeje šnadneju jěglinu kšebju pokajuju: „Šbožne šu te, feńž chude na duchu šu, pscheto jich jo to űebjaske kralejštwo;“ a ta wjerba pschi rěze se šwojim libotatym listom žejo: „Šbožne šu, feńž žaluju, pscheto wone deje trošchtowane hordowasch;“ a ta lipa se šwojim mēkim dřewom a šteju šlodkeju wonu šwojich kwětkow řazo: „Šbožne šu te miłosćiwe, pscheto woni budu tu šerhu hobderbnusch;“ a ta wolšcha, feńž šwoje kōeńe k wože dołoj pušchcza, žejo: „Šbožne šu, feńž głože a kážneju ša teju pschawdošcžu; pscheto woni budu našeschone hordowasch;“ bukowyy bom pač, feńž do šwojog lubeg šłodka tog muzneg drogowata gorěj šejo, šchi pschiwolažo: „Šbožne šu te šmilne, pscheto wone budu šmilnosć dostasch;“ a břasa se šwojim šwětkym listom a šwojeju bēleju šchoru naš wabi: „Šbožne šu, feńž žyšteje hutšchoby šu, pscheto woni budu Boga wižešch;“ a k šebju fe šwigajužo pałma se šwojimi šelenymi kōpenami naš trošchtuju: „Šbožne šu te mērlubujuze, pscheto woni šu Bože žišchi;“ a dub, hobštawny we wěšchu a šewedrach, groni nam k šlědnemu: „Šbožne šu, feńž pschawdošcži dla pschegońowane horduju, pscheto to űebjaske kralejštwo jo jich.“

Mnžlizka.

Neiwěšichy šchykných darow, feńž Bogu pschinasčž možomy, jo našcha šbita hutšchoba; našcha šbita a k nizomu huzynona bejnošć jo nejlepšchy špodk ša Bože twateńe.

Figowy bom, bańawa a jatowěńž.

Kuzdy kšeschčijan dej po raže togo kšěša „jadnu komorku mēšch, jedno mēsto, zož te žura šlesy fe šamknusch“, zož šam ščichu hysch a je šwojim Wofschzom fe rošgranašch možo, feńž do tog šatawjoneg glěda. Žaden ma ju we tej šchpě, zož špi, drugi we tej šchpě, zož pišcho, kšeschchi na išchpe a hyschczi drugi niži we žednej drugej komorze, jano, až wono tate mēsto jo, feńž fe šamknusch možo a zož wēšty jo, až jomu niž na šadoru pschisch űamžo a zož won fe šwojomu Bogu žely powdasch možo. Daži to mēsto tak ryjnuschke jo ak zo, wono jo jedna šwětniza, we kotarejž won š tym kšěšom teje kšchašnosći powěda a se šwěšchězym hoblizom wen štupijo mjašy šwojich domaznitow, dokulž won Boga we šwojej bližy šažul bēšcho. Kaž jedna kšeschčijanška dušcha šwojo žalbowane ma wot jadneje potajnosći, žem wot teje lubošći Ješu Křistuša k nam we jeje zelej dloni a šchyrji, dlymotnosći a hušofnosći, tak ma teź jaden kšeschčijanški dom šwojo hušwěšchěne wot tateje potajneje šwětnize, wot teje bjatowatiščeje komorki, zož te hofna wotžynone šu pscheschitwo Jeružalema, togo hušoko twaronego mēsta. We tatej komorze roščžo Nathanaelowy figowy bom, wot kotaregož ten kšěš žejo: „Měžli Šhilippus šchi wolašcho, ak ty špod tym figowym bomom bēšcho, wižech ja šchi.“ To šu gožiny špod Ješušowyma wozyma, zož zujošch, až Ješuš na tebe glěda, gožiny wošebneg šamšteg pschepytowana, togodla, až Won štrona kšchašnosći k tebe powěda: „Ja wēm, zo ty žynišch,“ a gožiny šbožneg trošchta, gaž dalej žejo: „Ja wēm, žo bydlišch.“ Šušč. ijow. Žana 2, 13. Ja wēm, kač fe šchi žo, šnajom tvoju šchěžu, tvojo wojowaně a šcherpēńe, tvojo šdychowaně a tvoje potajmne kšy, tvojo předkwešech a tvoje šadory, feńž šchi pošmakaju. A zož ty šam a špušchcžony šy, űedopošnaty a űerošmety, tam šchi pschiwolažo we tvojej komorze pschēs šwojo šłowo: „Daj fe š tym hysch, až ja šchi šnajom a až wēm, žo bydlišch, a až ty wēšch, žo ja bydlim — žem we tej hušchyně a we tej šwětnizy a pschi tyč, feńž pošutnego ducha a jadnu šbitu hutšchobu maju.“

Šow špod Nathanaelowym figowym bomom bydli to ščichu-bysche we Bogu, a to wotwōteńe chwalobnych hušt psched Bogom, to šu gožiny togo pschemodlenā a gožiny togo ščichu-byscha, kaž wono wot Dabita raš grōńone jo: „A Dabit wōsta psched tym kšěšom.“ Wēzei hobožēńa š lužimi mašch, wēzei žaša a gožinom poderbijošch šam ša fe we šamotnosći. Čhtož wele hudawasch ma, mušy teź wele nabrawčkow mēšch, a čtož wele powēdasch dej, derbi teź wele mēlzasch. Wot togo kšěša horduju nam hulizowane, až won fe do šamotnosći minu na jadnu goru, won šam. A

wot poßła Pawola ße hulizuju we poß. statk. 20, 13, „až won ßwoje towariscke do loži stupisck da, won paß tšchěſcho pěſchj hysck“. To dajo t myßli, až teke ten poßol jo ttebně mějaſcho, wotergi ßam byſck, aby we tej ßamotnoſczi na droße ſe ßwojim Bogom ßam byſck mogal a ßwojo welike předtwěſeſche pšchemyßliſck. A take gožiny ſchichofczi jo jomu jogo něbjaſti hužabnik we tom dwě-lětnem popaženſtwu we Caſareji dal! Togodla byž nam žognowany ten figowy bom Nathanaela ſ jogo ſchichymi ſchtundtami we komorze.

Hobnoz juž možo bańawa naroſcž a hobnoz tež ſaß ſginuſck kaž pla Žonaſa, a ta něporadna hutſchoba ßeži warzajužj ſpod tymi ſmaletymi loßenami, dokulž mono hynazej žo, afo wona ße myßlika jo. Spod Žonaſoweju bańawu ßu te něſpotojne ße hußednuli, kenž ße do Wožych drogow namaſaſck ſnamogu; tam bydli ta kopizka tych mudroſtarow, kenž lubemu Bogu nałoß předpíšcku, tak ten ſwět wjaſcž a tu zerkwuju hutwarisck dej, wone ſapalone duchy, kenž ße ßami ſa tych pšchawnych žarže a mězej ßobu žyniſck ſožoju, gaž jim, kaž Žonaſoju, Bog ßam we şwojej ſmilnoſczi a ſčerpnoſczi ße pšchedobry ſeſda. Ale Bog něpoſnajo ße t tej głuſoiczi şwojogo proſejta, ale wojebjjo ße we ſogo, ležrownož ten to něhobpšchimejo a Wože žyněne ße jomu hopazne ſda. Ale žij wen ſteje bańawoweje budki, lež tež ße ſchi chylu tam ſpodobalo jo we twojom waržanju. Daj jej ſeſtnuſck a huſkuij ſčizichy byſck ſpod tym şłowom: „Moje myßleńa nějßu waſcke myßleńa a moje drogi nějßu waſcke drogi; tak wele afo to něbjo huſckej jo afo ta ſeńa, tak wele huſckej ßu tež moje myßli něžli waſcke myßli a moje drogi, něžli waſcke drogi.“

Šledtoju roſcžo pšchi tej bańawe Žonaſowej ten jałowěńž Eliáša we tej puſcžine, ſpod togo chłodtom won ſſaržj: „Wono jo doſcž, kněžjo, ſej nět moju duſcku, ja nějßom lepſckj, něžli moje woſckj.“ To ßu take gožiny, gaž jadnomu na huměckej žo, kenž teke na možnych luži, kaž Eliáš běſcho, pšchisck mogu, žož jadnomu hotoło hutſchoby jo, aby ße poproſnem na şwěſckej žynil a to žyněne hynazej huſcklo afo ße ſachopilo a nalubilo jo, a ſ tym proſejtom žejo: „Ja ße myßlač, ja želam poproſnem a hužyjam moju mož podermo.“ Wono paß ßu teke gožiny tog žwiblowańa a ſpytowańa, ſchudy wižisck jano položne želo abo puſcžinu daloko a ſchyroko, žož ſchykna şwoja mož ſgino a ta tužyža wěſckha ße ſda, afo ab ju pšchěńaſcž mogli.

Ale ten jałowěńž Eliáša něj žedno měſto ſa jadnu Bogu powdanu duſcku. Šchěža şlabi a ſpytowańe dej naß hužyſck na şłowo pomarkowaſck. Bog wotgrańaſcho Eliášoju na jogo şmertne myßleńa wele hynazej afo

won ße myßlaſcho. Žož Eliáš groni: Wono jo doſcž, tam žejo ten kněž: „To něj hysckczi dawno doſcž, welewězej: Stań, Eliáš, ty maſck hysckczi daloku drogu předku ße; jěš a pij wot jańželſkego kłeba a wot něbjaſkego piſckha głowach a žij we moży teje ſchpiže až na tu goru Wožu“.

Togodla daj tej bańawe ſeſtnuſck a podrub ten jałowěńž, wotwarduj a hoblewaj paß Nathanaelowy figowy bom, až won ße we twojej komorze ſeleni, twiſcho a plod měwa, kenž trajo do niſernofczi.

(„Š drogowaſck myßleńow“
wot M. Frommela.)

A won humě.

Pšched lětami bydlaſcho we Londońe pšchekupž, kenž něwětaſcho, až to piſckmo we bibliji Wože ſjawěne jo. Togodla nějžěſcho won žedně namſcku, na Wože şłowo poßlučat, a doma tež do biblije něpogłědaſcho. Žaden žěń hobgroni jogo ale weto şwojeje şoſckhi žowka, ſ něju namſcku hysck. Žej ße paß wele něſdaſcho, až na tom dnu rowno ten teſt 1. Mojj. 5 běſcho. „Togodla“, ße wona myßlaſcho, „jo Bog jo tak ſeſckj-ſckowal, až ten ſarar rowno žinſka taki teſt huſckolil jo, kenž jano měńa a žyněne tych ſtarych woſckžow hopiſcko?“ — Afo po namſckj ſaß domoj žěcktej, něpikaſcho ten huſcko niž wot togo práckowańa; won ſdaſcho ße tež ſamyßloſckj afo howazej, žož ale žowſckym t požiwawu něběſcho, dokulž pšchi kuždem tšchozeńu, kenž žyněnaſcho, jomu te şłowa we huſckyma ſněcku: „A won humě.“

Afo won wjazor we şwojej ſchpě ßežěſcho, ſněcku jomu pšchi kuždem ſegerbiſcku te şłowa do huſckowu: „A won humě.“ A afo won pšchiduze žajtſcho pšchi piſckarſckem bliže ßežěſcho, ſajněcku ſaßej teſckame şłowa „A won humě“ tak tšckuſck do jogo duſckej, až ße na mězej niž myßliſck ſnamožaſcho a tež pšchi tom nejměńſckem ſližeńu ße ſamolajſcho. „Ně“, huwołaſcho won, „mě něwoſtańo niž huſckej, afo ten poſtawt hysckczi raſ pšchelaſowajſck.“ A won wotwoćaſcho tu ſaſuſckonu bibliju a pšchěžytaſcho ten žeky poſtawt, žož te şłowa „A won humě“ woſckym raſ předt pšchidu.

Te şłowa hordowachu ſa tog pšchekupža şłowa ſbužeńa t žyněńu. Won ße myßlaſcho: Nět hysckczi şluſckham ja, ße wě, t mani tych žymych, ale tež wote mńo bužo ße raſ groniſck: „A won humě!“ Žo, žo potom, gaž teke mojo žyněne ku końžu jo? Žo budu potom ſajeſck?

Take a druge myßleńa walachu ße na ſogo a lažachu jomu ſchěžto na hutſchobe; won němějaſcho wězej žednogo měra, ale pytaſcho, až won Žogo namaſaſcho, kenž jo ta droga, ta wěrnofcž a to žyněne, a kenž gronił jo: „Čtož na mńo wěri, ma to niſckne žyněne.“

Skhachne Ilibra.

Syli muzny? — „Won dajo muznym moz a hufshucha dafcz tym namoznym. Kenz na tog knesa he dopufchje, dostanu nowu moz, az gorzejedu s fshidkami kaz hodlare, az zenu a nehobchamneju, az chojze a nehobshabnu“, Jes. 40, 29, 31. „Psheto ja (ten knes) zu te muzne dufche hochlozish a te sestarine dafche nafeshish“, Jer. 31, 25.

Syli glodny? — „Won buzo hwoju redowanu pascz kaz pastny“, Jes. 40, 11. „Ze glodne napoknijo won s dobyt-kami a wostawijo tych bogatych prosny“, Luk. 1, 53. „Sbozne fu, kenz glodnu a kazneju sa teju pshawdosczu; psheto woni budu nafeshone hordowasch“, Matth. 5, 6.

Syli kazny? — „Ja zu wodne fshugi na tych hufshy-nach wotworish a studnie hreza tych polow. Ja zu tu pusczinu fjasoram huzynish a tu fshchu scinu fzhredkam“, Jes. 41, 18.

„Ja zu wodu lasch na tych kaznych a wodne fshugi na tych sprtych. Ja zu mojeg ducha na twojo hewo hulewasch a mojo zognowanje na te, kenz sa tobu pshidu“, Jes. 44, 3. „Ten knes buzo schi pshetzej wjascz a wwoju dufchu heshish we tej fshchy a twoje kosczaj mozowasch; a buzosh bysh kaz hoblewana sagroda a ako zhredko, kotaremuž zednie woda nebrachujo.“ Jes. 58, 11.

Syli spytowanu? — „Ten knes, wasch Bog, wasch spytuj, aby hufgonish, lez jogo wot zeleje hufshobu a wot zeleje dufche lubo mascho“, 5. Mojs. 13, 3. „Wozomz won fsherpel jo a spytowanu jo, mozo won pomoz tym, kenz spytowane horduju“, Hebr. 2, 18. „My namamy hufshog merschnika, kenz namogal lutoscznowocz merschni fshcheteju klaboscju, kenz kam spytowanu jo fshuderfawo kaz my, glich mimo grechu“, Hebr. 4, 15.

Wojujoshli? — „Wojuj tu dobru wojnu teje wery; popadni to niuierne zhwenie!“ 1. Tim. 6, 12. „Ja hom jadnu dobru wojnu wojowal, ja hom tu drogu dokonzowal, ja hom wery zarzal“, 2. Tim. 4, 7. „Dajsho nam gnash pshes fsherpnojcz we tej wojnie, kenz nam hufshana“, Hebr. 12, 1. „Sduz necht teze wojujo, nehordajo won psheto kronowanu, newojujo li pshawe“, 2. Tim. 2, 5. „Wy nejscho hufshetzi az do fshwe he hoberali we tej wojnie pshishchewo to nu greha“ Hebr. 12, 4.

Daž teze we duchownych nastupnosczach fu, zož fu, pomar-tuj na to, zož ten knes gromi: „Dej, do mojeju rukowu hom ja schi sasnimenish; twoje muere fu pshetzej pshede mnu“, Jes. 49, 16. „Dej, ja hom pshi wasch kuzdy zaš az na konz fweta“, Matth. 28, 20.

Wojishli he? — „Neboj he, ja hom s tobu, nezopaj, psheto ja hom tvoj Bog. Ja mozujom schi, ja pomozom schi teze, ja sžarzynom schi pshes tu pshawu ruku mojeje pshawdosczaj. Dej, woni deje fshmedhu a fshromoshe hordowasch, kenz schi gramuju, woni deje hordowasch ak niz; a te luze, ak s tobu he waze, budu hokofo pshish, az ja nimi pshafshasch fshet a nebužosh jih namafasch. Te luze, kenz s tobu he grafaju, deju hordowasch kuz niz; a te luze, kenz s tobu he hugranaju, deju konz fesh. Psheto ja hom ten knes, tvoj Bog, kenz twoju pshawu ruku mozujom a fshet: „Neboj he; ja pomogam schi. Togodla neboj he, ty huzenst Sakuba, wy boga kopizta Israela! Ja pomogam schi, zejo ten knes a tvoj Wimožnik, ten Sshwety we Israelu“, Jes. 41, 10—14. „Dej ja teze chojzish we fshamnuem dole, nebojm he zedneje neglufi; psheto ty fu podla me“, Ps. 23, 4. „Ten knes jo mojo fwetko a mojo strowe; pshed kim dejal he bojasch? Ten knes jo mojogo zhwenia moz; pshed kim dejal he fshachasch?“ Ps. 37, 1.

Syli we klaboscjach? — „Ty dostaosh pshetzej mer po wstem slubeitu; psheto necht mozo he na tebe spush-czish. Togodla dopufchje he na togo knesa niuierne; psheto Bog jo ten knes, jadno kamenishchjo niuierne“, Jes. 26, 34. „Jano to hobshabne huzi na fshowo markowasch“, Jes. 28, 19. „Wachujsho a hjatujsho, az do klabosczi nepadnoscho!“ Matth. 26, 40. „Moje lube bratsh, bužscho togodla wjasole, az do fshateg spytowanja padnoscho!“ Jak. 1, 2. „Sbozny jo ten muž, kenz to spytowanje pshetash; psheto satym ako hob-stak jo, buzo tu kronu togo zhwenia dostasch, kotaruž Bog slubish jo tym, kenz jog lubo maju“, Jak. 1, 12.

Schafe.

S Borkow. Rascha zerkwja jo wot wenka pshistoyny nagled dostala. Termowy seger ma ischi nowe fshperlize, kenz Raiffenowa zarabniza posczila besho. We zerkwi nutschj he hufshetzi na topeitu twari, tak az kledne Boze fshužby he wENZE pod tymi starymi bomami zarzasch derbechu.

S Deschna. Knes farat Wenzke ma net ibele a schetzeg zela. Juz wot 15. maja mušy poredu s knes faratom Nowy s Brashna Hochosfu wofadu fshobu sastarasch a wot 1. jul. teze Strobize, we mlogem tyženu mušy az do pesh rasow s Deschna do Strobiz jesh; psheto kn. farat v. Lang, tak porožimy sachadny Wofadnik, jo juz s 1. julijom se fshužby stupil. Fogo mesto, te sakopowata a teze nekotare namshhe we kloshatshkej zerkwi mušy juz neto kn. farat Wenzke sastupish. Te druge namshhe horduju we tom zažu wot tych drugich duchownych kloshatshkeje zerkwe zaržane. Kn. farat Wenzke pshetshedno he k 1. oktobru do Strobiz, do jogo noweje fshužby nutschj wozony pat hordujo juz na Michala (29. sept.) we kloshatshkej zerkwi, a to seger 9 na nimskej a 3/4 na 11 na fsherbšej namshhy.

Raschych fsherblich faratow buwa zelo mshetj, jih zelo jo togodla pshewsho schetzeg; pshobezjo togo knesa, aby won wezej fsherblich fshužabnikow do hwojeje fsherbseje winize sbružil.

S Hochose (pla Bizita). Teze tudy fshmy juz wot maja bzes hwojog farata. Fowz jo dobra rola sa fsherbšteg duchownego. Satym, ako Brashniski a Deschn-shki farat nam Božu fshužbu we fsherbšej rezju zaržytej a knes fshular Matshke s nami tak redne fsherbse spiwaj, jo ibelike požedanie hunaz ja fsherbškim duchownym. Raf ibelike take požedanie jo, hufshajom he s pshiduzeg lista: „Sachadnu neželu (1. sept.) besho tudy gorčj-brane nashych žish. Farat, fshulare a žish žechu wot fshule k zerkwi spiwajzy „Jesu, bez predt naš.“ Luze pshigledachu dolozje s poživanim a fshwercha na torne snechu wjasole te fshony. Zerkwja besho nabita, niz jano wot Hochoskich, teze s Brawosa beshu jih ibele pshishli. Namshha besho fsherbška a teze te spiwate iglofshychu ten fshachny fshariz: „Ga wejst net

mojej ruze" berbski. Namščate bėchu gnute a to berbske prattowańe hoblažejščo tak mlogemu namščateju tu hutschobu. Šhe pať bėchu jadnejse myšli, aź we 30 lėtach žedno gorėjbrańe tak rėdne ńebėšcho ať to lėtoške. Tam ńebėšcho žedno předschėgńeńe tych mudrejščych psched tymi šlabščymi a tych bogatych psched tymi chudymy, jaden bėšcho tať ńeľe ať drugi. A k tomu bėšcho kń. farať W. našchej wšy zuy a kń. řchulať M. alle 4 mjašezze tudy, a weto řėšcho to řpowańe tať rėdńe a to grašche na gorlach kaź juź dawno niź. To bėšcho řchafńa řerbřta Boža řluźba! Nė, řerbřta rėź ńeďej řaźiřiř! "

Š Bizńa. Kńėš huřchy řarať Kńieřche jo na 1. řept. we Bizńiřkej zerkwi wot kń. promřcha Kuhnerta do řwojog noweg powołana nutschřaźžony hordowať, řatym, ako juźo 15. aug. řwoju řluźbu tam řastupil bėřcho. — Kń. řarať Chriřte jo dwa tyźeńa do gorow na wotpoznyť řchel a buźo jogo mėřto we tom zařu kń. řarať Sternberg ř mėřta řastupišch. Luby Bog hobraź řaraťejž Chriřtowyma nowe huřchuscheńe a řtrowe řařpřchizėńe!

Sa nařche lube řerbřke huřchymařki.

Š řerbřki musej w Budyřchńe řgromaźuju řchate řerbřke řtarobki, rėd, postady, řtare piřma a teź řchate ruzne huźeľo řtaroch a ńeľejřchych Šerbrow ře řtareg a ńeľejřcheg zařu. Čhtoź taťe nėzo doma ma, wotewďaj jo pschi mńo we Turėju a ja budu ře řa to řlarařch, aź tam pschizjo, aby ře tam řdźar-žaľo, a gromaźe wiźeľo, zo Šerbmy naporali řu. Nėďařřcho taťe wėzy pať zuseřkam, řeńž Wam je wotwachliřch zoju a potom do zuseřy hulaku, řoź potom řa řerbřki lud na pschėzej řubjone řu.

Reja na řobotu.

Moźina, towarřwa, abo čtoź teľe wy řeźo, ńemėřřcho na řobotu wėzej řednejse reje. Wy ńamascħo hrowazej řednejse wjařkoleje ńeźeľe a rubńošcho řebe to řognowańe, řotarež ta ńeźeľa wam pschĩnařeź zo. Bog jo wam 6 dńow dať, zořcho jomu teź ten ředymy weseřch? Won jo teľe twoje rėdne dny, twoje mľode ľeťa a wjařeľe dať. Kať laźkw moźo řchi to řař weseřch a řcho do tuźyze pschėmėniřch. Zo potom mařcho? Raporařřcho řebe wjařkole dny, to wam ničť ńe-hobřawizėjo, ale na řeľabny řeń řeťeź tyźeńa, a dařřcho teź Bogu, řoź Bogowe jo. Řoputařřcho to řař, a wy buźošcho wiźeřch, aź wařcho wjařeľe zyeřeřeřřche byřch, wařcha moź rořeź, wařch řywot řtrowřchy, wařcho huźeľo ře ľepej řaźiřch, wařcha zeseř pschĩberařch a wařcha duřcha mėřna hordowaľch buźo. Pscheto Bozej wozy buźorej ře řpodobanim na wař glėďařch a jogo jańzeľe budu wař pschewoźiřch. "Řoź řloweľ zo" řařcho řař jaden mudry muź, "to won moźo." Řořch ty?

Řerřwine powėřeři.

a) Š Pizańřkeje wozřady — we řuliju.

Řarozili řu ře: řyńk řeľařchereju Wilhelm Berna w Přchĩkuze, pschėřupzu Řitoju Čohř w Uřu, twarzoju Řitoju Řybula w Turnowe; řow řa hobředniřaťoju Matħoju Wařańž w Dřenowė.

"Čhwal togo Kńeja, moja duřcha a ńeřabyń, řoź won řchi jo dobrego řyńk."

Wėrowanej řtej: řeřny Wilem Šonkowy ř Turnowa ř zęřneju Marju Řiloz ř Dřenowa; zęřny Friedrich Půřchuw ř zęřnejju Mariju Čhwiegoź ř Turnowa; řyźo Kuhlmano-wy ř Marju Ana Łattkoź ř Nowejwřy.

"Ten Kńeź jo mojo řwėťo a mojo řtrowe; kogo deľať ja ře bojařch? Ten Kńeź jo ta moź moľogo řywna; kogo mė deľaťo řchach byřch?"

Šamřeli řu: 5. Wilhelm Pıřpřchowy, řyńk wjařkata Matħa Pıřpřchke, 5 l. řary; 10. Marja Kubowa, huńen-řařka w Uřu, 70 l. řara; 17. Ğanjo Worsřta, řowal w Uřu, 67 l. řary; 24. Ana Łowřa Čhōgoź, řowřa wjařkata Wilem Čhōřa Nowejwřy, 9 mĵ. řara; Marja Čhmetowa Ğuńenřařka w Přchĩkuze, 64 l. řara.

"Čhtoź pať Ğutrajo aź do řońa, ten buźo řboźny."

b) Š Deřřańřkeje wozřady.

10/7. Pawoľ Albert řanz Kofotowy w ř. — 17. řyźo Ğelmut Marřaliny w ř. — 18. Ana Marřana Čehmanoź w ř. — 23. Marja Włuchoz ř D. — 26. Wilem Šenuřchowy w ř. — 28. Ana Marja Kůřchyz w D. — 3/8. Řito Kůřchowy w. řtř. — 11. Marřana Ğollpiz w. řtř. — řyźo Řieřchowy w. řtř. — 23. Řito Worskořřy w. D řyťaj 1. Pėřcha 2, 21.

Ma Michala (29. řept.) buźo w Turėju, řoź Bog da, řaťřcha řeger 9 řerbřka řpojeź a řerbřke Boze blido a potom řerbřka namřcha ře řařařch. (Kń. řarať Chriřte.)

Š Ğochose. Ğorejbrańe řu ľeľoř narymu hordowali:

Mato Wiednařowy	Marřana Řinzyř
Gottfried Weichertowy	Řiřa Domaniz
řanz Bittnerowy	Řarlina Čhwelliz
řyźo Čschulzowy	Ana Řrűgeroz (Řjarmarejž)
Wilem Čehmanowy	Marřana Čchimzyř
řyźo Ungerowy	Ana Ğriboź
Gottfried Wudařowy	Řiřa řonopyřyř
řyźo Pořtowy	Marřana Wartuřchoz
řyźo Ğutřowy	Marři Kuhliz
Řito Ğuglyřchowy	Marja Werchoz
řyźo Domanowy	Ana Ğuřchikoź
řyźo Čehmanowy	Ana Čschulzoz
Řito Wudařowy	Řiřa Čehmanoź
řyźo Čhwellowy	Marja Ğandrowiz
Mato Marřuřchowy	Ana Ğanusřchoz.

Š Pėrawořa:

Heinrich Włowřowy	Ana Čederoź
Ana Nowakoź	Marřana Čmogřiz
Wilhelmina Wėhliřchoz	Ana Čehmanoź.

Řeźniza.

Nowe řlowa: řloweznořeź, Ğumanitāt, Ğenschlichkeit; Ğuřtrowidko, Ğedizyn, Ğedifament, řeilmittel, teľe: Ğuřtrowiza; řupadko, dař Wad, dař man nimmt; řupadliřchėzo, dař Wad, in dař man geschickt wird; řtrowiza = řygiene; řrořeź, řrořeźina = řigur, řestalt, Ğntwickelung, řorm; řrořeźiřch, řörperlich řich entwicķeln, entfalteln; řrořymńeřch, řeittig řich entwicķeln, ausbilden, řeschait werden; řroniza, řřraře, ředensart; řronidko, řřřchwort; muliza, Maulschelle; Řizyza, Wadpfeife, Wadēnstreich; Ğuřchiza, Čhrřeige, řchlapiřch = geben, in allen ř Fällē: Ğuřlinkařch. (W Turėju ře řroni: na Ğubu dēriřch, pliznyřch, řa Ğuřchy dařch. ř. Ğ.)

Spodk-Grund des Brunnens, Sees; spodniščcjo = Fundament des Hauses; huwabniza (causa) = Grund des Krieges, Veranlassung, Schuld, tež huwabnošč; rolištwo, polištwo = Grund und Boden; žaglica = Hitze; žaglina = Fieber; žagličcjo = Hochföfen; lätostow, to = das Jahrhundert; Byžarik = Seidenschwanz (Vogel), pščitownaj: scžinarik = Rohrsperrling, (tomu he tež groni scžinski robel. F. R.) kamniza = Straßenpflaster; kamnizowasch = pflastern; pšhilipniza = Pflaster auf Wunden abo tež pšhilipk; Swěšba, swěšynka; hobwěšba = Verband; sadrawa (sadorawa) = Hemmschuh; starstwo = Lebensalter; spkožistwo = Generation, Geschlecht (pščitownaj s katekizmusja: „až do 3. a 4. žlonka); pšche-poradnošč = Verschwendung; darniwosčž = Freigebigkeit, tež dawadłosčž; darniwy a dawadly = freigebig; rukniza = Manschette; saščhyjka = Kragen, tež hobejmka; hobejmažt = Krägelchen; saščhyjak = Halstuch; podwodniza = Ueberflutung; wodlik = Wassernix; wodliza = Wasserständer, stojniza (tež stojadło) = Ständer; rybniža = Fischkasten; wolejniza = Delkrug; hoblewniža = Gießkanne; hobjėdliwy = gefräßig; hobjėdliwosčž = Geifräßigkeit; Compas = neměrna gla, abo: strownopokasowar, pokasnik, strowniž, strownišhel, strownidlik. — Krah = swigadło, abo: swigadlik, puščcžadło, puščcžadlik, napoknidło, napoknidlik. — Elektrifiziermaschine = jantaridło (koren: jantar, obw. = Bernstein, po griechisfej „elektron“); elektrifizieren = jantarišč. — Elektrizität = jantaroščž; elektrisch = jantarny. — Kritiker = pospomienž. — Sympathie, Zuneigung = pšchichylnoščž. — Refonwaleszent = hustroněž. — Kirchof = wotpozhywnišcčjo, žakownišcčjo. — Champignon (Feldblätterschwamm) = gnojnik. — Blumentopf = kwėtnik.

„Duby porėžar, kněš farar Schw., kšchěl to lepšče hubrašch somu hufschobny žěl sa jogo pospomnėšche. Škom hamjužo we to pšchobnyšč kšchěl, aby kš. schulaře, farare a druge, tu herbstu rež wosnějuze, hwoj woschud nad tymi nowymi šlowami žaržasch a je porėžišch kšchěl. Jano tak možo něžo dobrego nastasch a negodne he wotpokasasch.

S hufschobnym post. M. Kucha.“

G a d a ň e.

Žnowy spiw.

Žo binzy, žo klinzy to we polu,
Žo spiwa a kima: pojž na rolu!?

A žowzžykł bože
Hupnyšchne toše
Golzam a muskim
Sakškim a pšchukštim.

Hujdi tralala! Hujdi tralala!
Pojžcžo, jo pojžcžo šche do pola!

Žo mawa, žo smawa he we dołu,
Žo režo a wėžo he we tolu?

Šej, štoie te žnopy
A šchėžke te kopy!
Ššlyžo, to šchtapjo,
Šnoj s žola šapjo:

Hujdi tralala! Hujdi tralala!
Pojžcžo, jo pojžcžo šche do pola!

Nět žijšcho a wiššcho ga plešchėnže,
Šužkajšcho a grajžcho šche pogromaze —

A gosposa wari
A gospodar dari

Šchym napscheshiwo

Pjazeŋ a piwo.

Hujdi tralala! Hujdi tralala!
Pojžcžo, jo pojžcžo šche do tola!

Do tola, do tola! kaš smilny Bož jol
Won dajo a snajo, žož na semi jo;
Nět žěl jomu buži,
Šeuz gnadie naš huži! — —
Tschuna, ta binzy,
Wjašhole klinzy:

Hujdi tralala! Hujdi tralala!
Pojžcžo, jo pojžcžo šche do tola!

Nět kšokki na kšokki heš pšchiplėtuššcho,
Modražki a mlazki tež pšchitykujšcho.

Šej, mšoški, nět mšošcčjo
A forze wotnoščjo
A šzepami klapšcho
A kšokota klapšcho.

Hujdi tralala! Hujdi tralala!
Pojžcžo, jo pojžcžo šche do *kola!

F. Kucha.

* „do kola“, to jo „do hokola, nimšte
„Preis.“

Hugadaŋe s Wožadnika no. 7 jo: „Kšchiza.“

Pšchawe hugadaŋa jo kněžna G. Tschinskaj s Turėja.

S n a t e ž y ň e ŋ a.

Sapka schili hu Wožadnik na lėto 1912 dalej: W. s M. 3 mk., L. s W. 1 mk., R. s Ch. 1 mk., R. s Pšchib. 1 mk., F. Kr. s W. 7.50 mk., B. s D. 1 mk., M. Pšch. s B. 1.20 mk., D. s D. na 3. bėrthl lėta 1.95 mk., Š. se S. sa 1911 a 12: 10.80 mk.

Ššlėdne bėrthl lėta pšchijo, togodla deje lube šapoware ja **Wožadnik**, ato hyschcži do nėta šaprašchili nėžju, **hwoj šbydny pšchinoskł wotewdasch a šaprašchlich** a pšchitom **Wožadnik šaš ned na nowe lėto škasasch**. Nėšlepej jo, adyž he pšchi škasaiu ned do předka šaprašchijo, pon jo šabte.

A nashynėmu kupuju he šašej „**Nowe šakopowarške**.“ Dostasch možo je kuzdny pla hwojogo kněžja šarara abo šchulača, abo w mēšcže pla Schulza na gjarzaiškich wiskach, abo tež pla mē w Turėju. Tėšame plasche lepšche wėšana **1.50 mk.**, we papowych delkach jano **1 mk.**

Pšchiduže hupišane plaschi lubym **Dolnoherbstim Šerbowkam**, žėnštim a žowczam, woni horduju pšchokone, aby s jich šamštima rukoma šchake rėdne a tradosčjiwe **hufschywanā** na pšchėšpyto wanie sa herbšti musej w Budyšchynė naporali, a to sa **šapny, karnety** (namšcharške mize) a **šapize** (šapki na glowu). **Nėšlepišche hufschywanā dostanu hufšawjone mnto**, kėnž he we pšchichodnem Wožadniku na drobnejšche hupišasch bužo. Hufschywarški, ato hebe take mnto šašlužnych kšchė, derbe jich hufschywanė až do 1. januara 1913 k mojim rukoma w Turėju pšchepowdasch a tež he hupokasasch, až Wožadnik žytaju a jen hebe žarže.

Mojo napišmo (Adressa) jo:

Herrn Lehrer F. Kucha

in **Tauer** (Bez. Frankfurt a. D.)

Zerkwine powesezi sa dolno-luzyske kerbiske wožadny.

Oktober.

Wožadnik pschichada kuzdy mjażez a ptaſchi pla roszdelowarow na zeſe lęto jan 60 pń. S postom domoj 1 mł. — Skafasch jen ſebe dejsch pla ſwojogo knęsa ſarara, huzabnika abo agenta.

1912.

Głędajſcho na te ptaſchki togo niebja!

Schynna ſtworba Boża jo dobra, dobra teke we tom, aż możomy wot nieje hutnuſch to jadno, zoż třeba jo. My mamy tak wiele pſatkarow, aż żeden ſe ſagraſaſch namžo, gaż niewę, kaſ ſe ako ſchęſczjjan deſ zyniſch a raſ ſbożnie humęſch. Teke ta nierosymna ſtworba možo nam byſch huzabnik. Zeſto dajo naſch Wimożnik nam wot nieje pſatkowafch. Głędajſcho, groni won, głędajſcho na te bomy, głędajſcho na leluje, głędajſcho na te ptaſchki!

Zomy że ſe pſchi tym raſ na te ptaſchki myżliſch, kotreż nietol wot naſ do ſchoplych krajow ſe poraju a nalęto ſe knam ſaſej roſche, każ Teremias to piſcho: „Bojchou pod niebjom wę ſwoj zaſ; marjan, żorowa (ſchytawa) a wjaſkolizka węze ſwoj zaſ, gaż woni deſe ſaſej pſchiſch.“ Zo możomy wot nich hutnuſch?

Ptaſchki nieſabydnu ſwoj dom. Szajż jogo do kłętki a daj jomu to nejłępsche k ięzi, gaż jogo zaſ jo pſchiſchel, ga bywa niemęny a zo wen. Teke zlowezna hutſchoba ma taſe pożędańe ſa Bogom, to jo jej pſchirożone. Gaż teſchniza naſ domapyta, pożędamy ſa nęlim, kęż naſ troſchtowal; gaż wieliku gluku naſgoniomy: teke ta pſchęjżo, zo jo hobſtawna gluka? a gaż zloweki naſ ſpaſchęze a knęg na loſy wada, kchęli męſch towarischa, kotryż nam ſwęny woſtańo.

Ptaſchki węze, aż jano krotki zaſ we lanże woſtanu, woni ſu goſęzi pla naſ, togodla nietwańe ſwoje gnęſda na pſchęzej a ſu weto pilne a wjaſole pſchitom. My węmy, aż pſchębywalniki na ſemi ſmy. Zo ſu 30 abo 50 abo 80 lę pſchęſchiwo teje dlujęje nińernofęzi! Togodla nieſmęjomy how ſe taſ namęraſch, aby to na pſchęzej bylo. My zomy žęlaſch, twariſch, woraſch, ſeſch a žnęſch, ale niezomy warzaſch, gaż wot naſchogo žęla žednogo myra, wot naſchogo ſeſcha žednych žnow niewizimy. My możomy wjaſole byſch na ſwęiche, ale pſchęſ naſcho wjaſele klinzy pſchęzej ten głoſ: „My ſmy tudy zuſe goſęzi, namiamy węſtoſęzi“.

Ptaſchki węze, ga jich zaſ pſchiſchel jo. Gaż najmu liſt ſe žoſchi a po ſagonach bęke nięchy ſe ſwi-gaju, potom ſe te ptaſchki ſgromazju, na kchynowach a bomach je wizimy a klyſchymy, wone ſe pſchigotuju na tu daloku drogu pſchęſ morjo. My jo teke węmy

a te pſedk naſ ſu jo naſgonili: Ten žęń pſchizjo, zoż ſęziſcha bywa we naſchęj ſchpę a ta duſcha ſe pſchigotujo, aby tu ſemju ſpaſchęziła a ſe na dluktu drogu dała pſchęſ to morjo, tu zuſu puſczjnu, k tym bęogam teje nińernofęzi. A ſama muſy drogowaſch do togo nieſnatego landu. Wone, te ptaſchki, jich jo wiele a te ſtarſche ſu jużor raſ abo zeſęzej po tej ſamej droſe pſchęjſchli a połažu ju tym drugim. My paſ muſymy kami na tu daloku drogu ſe hudaſch. Togodla brachujomy nęlogo, kęż jużor tam byl a ſaſej ſe jo roſchil a nam nęto groni: Neboj ſe, węł jano! To jo Jeſus Kriſtus, ten goręjſtawny a żywy Wimożnik. A my możomy groniſch: „Jeſus, moja nażęja a moj Wimożnik jo żywy.“

Neżli te ſtarſche ptaſchki tych mlodych ſobu wſeju, ga huze jich to lętańe. My to zeſęzej wizimy, kaſ we tom ſe pilnuju. Howazej ga muſali doma ſawoſtaſch abo by duzy do morja padnuli a ſe ſalali. Młogi ſe myſli: To jużor pojżo we kiternej ſchtunże. Ten Wimożnik bužo jim pomogaſch, ſwojej ruze huſtręſch a jich każ we zowańu do niebja wjaſęż. Togodla niepſchigotuju ſe ſewſchym na tu kłędnu drogu, nieſwigaju ſe ſ jich myſlęnami a ſ jich węru huſchęj teje ſemje. Jużor how na ſemji deſala naſcha duſcha we węke ſe ſwigaſch huſchęj togo ſemſtego a Kriſtuſu ſe dowęriſch. A tomu poſęzelo nam Bog ſchate ſpſytowane, aby pſchęſ to naſchu węru mozowal. Wona deſ a možo wotedńa kudin mozńęjſcha bywaſch, aby teke we tej neſſchężęſchęj ſchtunże gronili: ty ſy weto, Bog, mojeje hutſchoby troſcht a moj žęł.“

Ptaſchki węze, ga deſe wot naſ hyjch; woni węze, ga ſe deſe roſchjſch a ſaſej pſchiſch. Gaż to ſhite pſchęjſchlo jo, namafaju ſaſej tu brožau a to gnęſdo na nej a tu groż, zoż loni ſwoje mlode ſu męwali; ale perwej ſe nierojche, neżli to nalęto jo pſchjſchlo a to ſchople klyńktowe żyweńe ſbużijo. A my? Pſchizomy my ſaſej? Zo, ale potom akle, gaż nowe niebjo a nowa ſemja bużotej. Potom bużomy podla togo knęsa ſchynnych tych namafajch, kotreż na ſemji ſmy lubo męli. To bužo ſbożne ſaſejwizeńe.

Ten Wimożnik jo nam jo ſlubil: Za zu waſ ſaſej wizęſch a waſcha hutſchoba bužo ſe wjaſeliſch a

také wjašele nébužo niht wot waš weseš.

Tak zomy šlyščasch, zož ta stworba nam prátkujo a gaž huščeje naš te prášči wiziimy, tak lesche a droguju, dej našča dušča spiwasch:

Jerusalem, ty město hušoke,
Kšičel Bog, ab tam byl ja!
Ta hutšchoba stoj k tebe požednie;
Šche moje myšleňa
Pšches gory a pšches nižy,
Pšches dlujku pušczinu,
Pšchemišcho, zož hoko wizi,
Tam k tebe chwataju.

Dobre šłowa.

Našymu šu we našchych wošadach žišči gorějbrane, gorějbrane do gmějnstwa sroscžonnych, štaršchych šchescžijanow. Woni šu je šchule a ša iwelich jo šchulšta huzba pšhestala. Netol še sachopijo druga huzba. To žyweňe huzy a pšchima šchuščeje ako to zepat jo mušal młogi ras žyuišch. Te štare šu jo našgonili a jo wěže. Ale čto wěri we našchom zašu jich šłowam? Ten šwět možo iwelie rědńej pojedasch a pšchigraňa a wabi a pšchošy a šlubijo: Požž kumňo, ja zu šchi dasch, zož twoja hutšchoba požeda a iwelie wjašela a gluki. A iwelie jo jich še dašo hobtorišch a šu byli hobšchuzone, dokulž šu našgonili, až togo šwěta wjašele pšchinašo iwelie tužeňa a až we grěchu mēr a gluka byšch namžo. Ša młogego pak jo také hušnasche bylo pšchepošdže a nějo potom teje pošuty wězej namatak, lež ju š gorkimi šdšami pytal. Togodla, lube gorějbrane žišči, něšabhyňšcho tu šwětu gožinu pla hoktača a zož tam š Wožego šłowa še wam jo gronišo, aby na toňžu wašchogo žyweňa še netužyli nad šgubžonnymi lětami a še šazwiblowanim š wašchogo žyweňa huššchi, iwelie wězej čhwalili tu gnadu Wožu, kotaraž nad wami nějo poderimo byla.

Wěšcho pšched 100 lětami pla Šamburga žloweš šbogabojašneju a š wjašokeju hutšchobu. Šomu groněchu Mathias Claudius, jo rědne pěšnie (špiwaňa) humyšlil — Der Mond ist aufgegangen, Stimmt an mit hellem hohem Klang — pobožne dobre šłowa pišal. Š nich zo Wošadnik młodym šchescžijanam hušbėrtku na drogu dasch. Ten štary Mathias Claudius pišcho šwojomu šynoju:

Ša šom dlej na šwěšche ako ty; togodla zu šchi do rady dasch, zož šom wizeš a zož šom našgonil.

Šloweš nějo hom doma. Wono nějo šchodno, lež k pšchawizy abo šlěwizy žo. Won šam namžo šebe do rady dawasch a namžo šam šwoju drogu wěžešch. Šow ten šwět jo ša šogo pšchemalki a to něwidobne won něwizi a něšnajo. Zož wizešch možošch,

na to glėdaj, moj šyn, a nad tym nihternym žarž še k Wožem šłowu.

Wostan we tom, zož twoje wošchzy wěriš šu. Něboj še pšched nižym tak iwelgin ako šam pšched šobu. Nutšchi we naš byšli ten šudnik, ten něšchuzi a na jogo šłowom dej nam byšch wězej lažane něžli nad tej čhwalbe zekego šwěta a na jeje mudroščzi. Něžyn niž pšchescšiwmo jeje głoša; a zož šebe pšedtwěšmjošch a zož šebe humyšlišch, pšchachaj perweje šudnika nutšchi we radu.

Šutnij rad wot drugich, ale něwěr šchomu, zož šlyšchych a lašujošch; pšcheto šchychne mrošawki šamaju wody. Młogi še teke myšli, won humějo tu wěž, gaž wot něje iwelie pojedana žyni. Tak pak to něj. Ššłowa šu šłowa a ženu lažto. Zož něcht iwelie pojedat, tam glėdaj še pšedk, pšcheto te šone pšched pošnyimi wošami du pomalkem.

Myšlij še zešto na šwěte wěžy, wot togo šmějošch žognowaně ša kužde žělo.

Žyn to dobre a něštaraj še, zo š togo bužo.

Štaraj še ša twojo šchělo, ale niž tak, aby to twoja dušča byla.

Byž pošlyšchny hušchyně a daschi druge dla něje še waje.

Byž pšchamdoščizimy pšchescšiwmo kuždego žloweša, ale nědowěr še kuždemu.

Něměšchaj še do žušych wěžow, ale to twoje žyn š pilnoščzu.

Něgotuj nihtomu šchěrych lošow, ale gaž ša pšchamdoščzu žošch, ga nědejšch we te šchěre lošy še štarasch.

Pomogaj a dawaj rad, gaž mašch a něwelizaj še nad tym; a gaž namasch, ga žyn deke š tym noškom šymneje wody.

Něžyn šchawdy žednomu žowcžoju a špominaj na to, až twoja mama teke žowcžo jo byla.

Něgroň šchychno zož wěšch, ale zož gronišch, to dejšch wěžešch.

Něšedaj zož te šromošchelniki šedaju, to šu te něžžakošnějšche štworby.

Žyn, zož čhwalby doštojne jo, ale něpominaj žedneje. Gaž we nušy šy, ga huščiarž ju šebe šamemu, ale žednom drugemu.

Něj pšchězej něžo dobrego we myšli.

Čaž humrěš šom, ga šazyn mě tej wozy, ale něplaz nademnu. Twojej matie pomogaj a měj ju we zecžzi tak dlujko ako še žyni a šakop ju pšchi mšo.

Hobmyšlij kuždy žěňk, zo šušersčy a žyweňe na še ma, lež mogal jo namasch, a něžji je šwěta, něžli něby niži někaš pošal, až šristuša lubo mašch.

Mojo drogowańe do Jerusalema.

(Farat Wenzke-Deščanski.)

VIII.

Jerusalem.

(Dalejwjezeńe.)

My pak nemoſtachmy ſ naſchymy myſleńami pla tych widobnych meſtach, daniž pſchi tych drogich lampach a ſchachajnych pokladach, ſ kotarymiž to meſto hupnyſchone jo, ale ta myſl naſ poſwigajſcho, až tudy na Golgatha ſtojachmy, tej goře, na kotarejž ten nejſanizowańſchy a nejnenagledńejſchy ſa naſ ſcherpeł jo, my wizechmy we duchu:

„Kať polno ſchwe a ranow
Jeſuſa glowa jo,
t kměchoju kronowana,
ſe ſcherńom hobwita“,

my ſlyſchachmy we duchu jogo ſledne ſłowa na ſchizy, ſlyſchachmy we duchu jogo ſaſchikańe dobyſcha: „Wono jo dopolńone!“, wizechmy jogo ſmertne hoblizo ſe t boku chylſch a ſlytnuchmy, ſe pſchemodleže, naſchey ruže t tej pſchopſbe:

„Jagńe Bože bžeſ winy,
na ſchizy bu ty pſchibite,
ſchey zaſ beſcho pokorne,
lezrownož tať ſromoſchone;
ſchey grěch ſy na ſe brało,
to žyweńe nam dało.

Smil ſe nad nami, o Jeſuſ!“

Wot tam žechmy gnuteje hutſchoby jaſ dołoj t rowowej zerkwizy, kenž ſteža teje zekeje twari lažy. Nežperivej ſaſtupijomy do teje janželoweje zerkwize, žož, tať ſe groni, hychczi ten kameń ſe namaťajo, na kotarymž ten janžel ſežejſcho, kenž t tym žeńſkim žaſcho: „Žo pytaſcho togo žywego pla tych humarlych, won tudy nej, won jo gorějſtanul.“ Pſches huſke a niſke žuťa pſchizomy ku Kriſtuſowemu rowoju, to jo mały rum, žož lebda ſchey woſboby pogromaze ſtojaſch mogu. Schytno jo tudy ſ marmorom hobložone, 43 ſloſchajnych a ſłobraných ſwěznikow pyſchne to meſto. We ſchichej, nabožnej tužyžy ſtojmymy pſchi tym rowe, ale we duchu wizimymy, kať ten kameń wot tych rowowych žuri motwalony hordujy, dokulž row a ſihersch togo hobchowajſch ſamožotej, kenž žejo: „ja ſom to gorějſtawane a to žyweńe“, naſcha hutſchoba juſta we wjaťſchowonem wjaſelu: Halelujah! ten kněſ jo ſawěſče gorějſtanul!“ „Smersch, žo jo twoj ſchpenž! . . . Bogu pak buži žet, kenž nam to dobyſche dať jo pſches naſchogo kněſa Jeſom Kriſtuſa,“ a dlujko hychczi ſnejaſcho potroſchtujyžy nam ten wjaťſchowny tjarliž we hutſchobe:

„Jeſuſ, moja nažejja
A moj wimožnik, jo žywy!
To ja wěm a togodla

Dot hych wězej ſazaſchymy,
Bužo dlujka ſmertna nož
Mě tež nězo ſchkožeſch mož?

Jano ducha ſwigajſcho
Wot tych luſchtow togo ſchela;
Jeſuſu ſe pomdajſcho,
Nehugbajſcho grěſchneg žela.
Poſčejſcho tu duchu tam,
Žož jo niher deťe wam.“

Hochofka zerkwja.

Hochofka zerkwja pla Bižna jo we Choſchebuſkim kraju na jbach jedna tych nejredńejſchych. Na 20. dezembri lětoſa budu rowno 17 lět, ať huſwěſchona bu. Žo tať zerkwina twať naſe ma, jo godne, raſ we Woſadniku hopiſaſch. Młogi Hochofať a Hochofaťka bužo ſe rad na ten zaſ dopuměſch, ale tež te daľſche deje teke tať twať raſ we duchu ſe pomakem ſwignuſch wizěſch.

Samčety Choſchebuſki potajmny twaťſki raſchž Bentler a ſpod nim tenzojſchny kněſtwojſki twaťabnik Schläger ſtej tu twať ſpod ſobu mēlej, huwjadł jo ju mutaťſki meſtať E. Schulz ſ Choſchebuſa, kotaremuž tež to pſchiporańe tych wenkownych a pyſchnych žyglow pſchepowdane beſcho. Mutſchlowne žygle a polne kameńe hobſtarachu domazne. Twarzojſke želo doſta twarzojſki meſtať D. Noſt ſ meſta. Rowaľſke želo žyńaſchtej kowala Voigtman ſ Bižna a Seifert ſ meſta Kſchychſche doſta M. Walter, blachowe želo Kittel, tyſcharſke (žuťa, pťatkarńu, holtat a ſchalufije) E. Hoffmann, molowane Pſizner (ſchynne ſ Choſchebuſa). Œłazarſke želo hugbaſcho wjaža E. L. Tũrcke w Žyťawě. Swony pſchizechu ſ Žauťkoweje lejarńe w Lipſku, ſeger wot Korſhage (Wuer we W.); zerkwiny a holtatſki rěd hobſtara Geiſler ſ Eilenburka.

Ta twať beſcho ſ 73 000 mť. hobrachnowana. Wot tych mejaſcho Hochofa ſa pſchegi a pſchipomoz 9 100 mť. naſež, na peńeſach dalej hychczi 32 950 mť. Kněſtwo pſchida ako kněſ (patron) teje zerkwě 30 950 mť. Tež piſchczele (gorle), swony, ſeger a ten ſchaki rěd mejaſcho Hochofka woſpada ſama hobſtarajſch, tať až Hochofa ſama 51 650 mť. naſež derbeſcho. We zelem plaſchi ta twať nět 82 600 mť.

(Koiž pſchizo.)

Zerkwine powěſczi.

S Deſchna. Na 16. pu ſw. iſchojoſczi lětoſa ſta ſe to gorějbrane tych žiſchi we Deſchaniſkej a Žylojſkej zerkwi. Te gorějbrane žiſchi ſu: 1) we Deſchaniſkej zerkwi:

a) ſ Deſchna: Kito Mly nitatowy (Müller), Wylem Walzatowy, Fryžo Pilkowy, Měto Reſagowy, Auguſt Rowžynny,

Fryzo Hofumowy; — Liša Matušchojz, Ana Boplawiz, Lowisa Worrakojz, Liša Nowakojz, Ana Albiniz;

b) se Strážowa: Kito Beckerowy, Gustav Budichowy, Kito Zyglatowy; — Liša Konžakojz, Maja Bogošchojz, Maja Kjarzmatejz (Krüger), Maja Šhepanojz, Karlina Bogošchojz;

c) i Majberka: Fryzo Gražowy, Wylem Wentowy, Marjana Turyšchyz, Ana Wojtojz.

2. We Žylojstej zerkwi: Fryzo Regelowy, Wilem Lehmanowy, Edward Kowalowy, Wylem Knochowy, Hermann Schoradowy, Wylem Selentowy, Fryzo Knochowy, Měto Šchoradowy, Hermann Džafazowy; — Maja Gšeschejz, Lowisa Bramžyz, Lowisa Lehmanojz, Maja Gšeschaojz, Ana Knšfeliz, Krytjiana Domaschkojz, Ana Masnikojz, Krytjiana Tataniž, Marjana Paščyz, Marjana Mrožkojz, Ana Nowakojz, Karlina Dyščmanojz.

Kol. 2. 6. „Kaž wy togo kněša skristuža sežo gorějweseft, tať chojz-ego we nom.

S Brájsynskeje wožady.

Marožiti se su na Gorach: gólz 8/7. Kettližojzam, 18/7. Kochanojzam, 4/8. Hožtojz, 27/8. Piesčarejzam; we Šsmogorowe: 28/6. Domaschkojzam, 12/7. Maltojz, 14/7. Muchinym.

Žef. 23. 1. „Ten kněš jo moj pastyr, mě nebužo niž brachowasch.“
Humřeli su: We Šsmogorowe 14/5. Jančojzam Albert Friedrich, 16 dn. stary; 30/6. Friedrich Hoppe, pschebwalnik, 59 l. 2 mj. 18 dn. stary; 17/7. Muchojz Wylem Albert, 2¹/₂ dn. stary. We Brájsyne 4/9. Měrtyn Šurk, wjažlat, 73 l. 5 mj. stary, humře tať, ako tamnej dwa na klabočej. 25/9. Džtar Kiedel, farěšnik we Borkowach; namaka žmiersch pod rospadankami togo domu, we kotaremž won bydlascho a kenz se nozy psches hognjeze rožbuchite gromadu žypnu. Džšchčzer niht kradu newě, tať tať jo se itasch mogło; jano Bog kam jo snant byt. Žoli něchren s wotglědanim ten statk hugbat, ga bužo Bog jago trošchtowasch. Ten nabogi bu 29. sept., Michasfu něželu, do swojeje narodneje wšy — na Gory — pschewožony a tam sakopany. —

„Dajšho se bytich a hujnajšho až ja Bog žom.“ Ži. 46, 11.
Gorějbraue buchu na Michaka we Brájsy

S Brájsyny Kettližowy Heinrich, Winžarowy Měrtin, Konžakowy Albert; Tulžyz Marja, Rehnuskojz Marja, Burgojz Kristijana, Šchimanojz Ana, Kettližkojz Ana, Kulliz Marjana, Pažigojz Marja, Winžarejz Liša, Žechmanojz Šilda. S Gor: Lewižkowy Wylem, Kitojy Adolf, Luttošchowy Fryzo; Gražijz Marjana, Kjarzmatejz (Krüger) Ana, Lewižkojz Marjana, Kjarzmatejz (Krüger) Marja. Žnowny žwěžen (6. okt.) we Brawoskem Božem domě: Múdriny Walter, Mžničarowy (Müller) Fryzo, Wehlanowy Heinrich, Lubnowy Hermann, Šalkowy Gottlieb, Piesčarowy Heinrich (Se Sakafie), Šarguliny Měrtyn, Rubiz Marjana, Dahlkojz Ana, Šmětchojza Marja.

„Wž žwěrm až do žmiersch, ga zu ja tebe tu kromu žyweňa dašch.“
M. we Bř.

Božolfski žwěžen.

S Borkow. Božolfski žwěžen žomy, žož Bog da, na 20. něželu po žw. tšchojsejzi — 20. oktobra — Borkowach žwěšchisch. Won dej se wotpoldnia hokolo dwěju sachoplich. Kněš božolfski direktar D. Genšchen s Barliina bužo we nimškej rězy prátkowasch a kněš farar Nowy s Brájsyna we žerbščej. Wo namšchu s nějomu hšchčzer wšwěžen w zerkwi,

žož šchate s božolftwa se nam bužo hulizowasch. Na Borkolfski božwěžen su něga luže tele s dalschych drugich wožadow pschischli. **Woni su schyčne hutschobnie pschepšchobone.** Šcheg (Žua) wot Šhoschebusa jo Borkowach hokolo 11 a hokolo dwěju a wotžžo wjazor ¹/₂8.

Na tužamu něželu smějo žemžyne towarštw wjazor žwoju šgromožinu pla Frankego wejšy; tele k tomu žwěženiu su schyčne hutschobnie pschepšchobone.

Snatežyněna.

We žlědnem Wožadniku jo se schišchčar samolik. Štarobki sa žerbšči mušej dej kuzdy šberasch, niž jano te hšchychwački, sa te plaschi wožebnie to hupišane sa hšchychwane na konžur kopena. Šlědaj tam.

Šadaňe.

Bo polu šchegio zeru pschi žeri,
Něga wot dřewa, nět se selesa,
Semju juž tomsyntu lětow pscheměri,
Kraje a štrony šche pschetschaza,
Šrašho, šrežo a podnělo šcho
A weto žo wele radosčzi s uog,
(Šaras we wojnie tať něšbijo)
Ludy se schyčne wjažele jog;
Nějmožnějšche krale jo zeschčahu —
Što šchěl se tog šromasch nět wězej? —
Pšches semju jich žwětu jo wěžachu,
Šwalba, šwalba bužo žom' pschzej.

Šugadaňe s šerwějšcheg Wožadnika jo: „žni.“

Ššlědne běrtyl lěta pschizo, togodla deje lube lasoware sa **Wožadnik**, ako hšchčzi do něta šaplaschili něšku, **žwoj šbydny pschinosčt wotewdasch a šaplaschisch a pschitom Wožadnik saž ned na nowe lěto škasasch.** Něšlepej jo, adž se pschi škasaniu ned do předka šaplaschijo, pon jo šabyte.

A našymemu šupuju se šabej „**Nowe šakopowarške.**“ Dostasch možo je kuzdy pla žwojogo kněša šaraka abo šchulara, abo w měščze pla Šchulza na gjačzawšich wišach, abo tež pla mě w Turěju. Težame plasche lěpšche wěšana **1,30 mř.**, we papowych delkach jano **1 mř.**

Pšhiduže hupišane plaschi lubym **Dolnožerbštim Šserbowšam**, žemštim a žowčžam, woni horduju pschobone, aby s jich šamškim rukoma šchate rědne a kradosčziwe hšchychwana na psche špyto wanie sa žerbšči mušej w Budyšchynie naporali, a to sa lapu, karneth (namšchawške mize) a łapize (łapki na głowu). **Něšlepišche hšchychwana doštanu hšchtawjone myto**, něšlepišche 10 mř., šrežne 5 mř. a šnadnějšche 3 mř. huplaschone, te druge horduju saž šlědł dane. Hšchychwački, ako šebe tať myto šakuzyšch šchě, derbe jich hšchychwane až do 1. januara 1913 k mojim rukoma w Turěju pschepowdasch a tež se hupokasasch, až Wožadnik žytaju a jen šebe žarže.

Mojo napižmo (Adressa) jo:

Herrn Lehrer F. Kocha

in Lauer (Bez. Frankfurt a. D.)

Sustupny redaktor a nakladač i žulac. F. Kocha w Turěju. — Šchischčar A. Šaplich w: Borkowach.

Berſwine poweſczi ſa dolno-luſniſke ſerbſke woſady.

November.

Woſadnik pſchichada kuſzdy mjaſez a płaſchi pla roſdželowatow na zele lëto jan 60 pi. S poſtom domoj 1 ml. — Skafajſch jen ſebe deſch pla ſwojogo knëſa ſaraſa, huſabnika abo agenta.

1912.

A ñezeli ſamčetych.

Jana 17, 24.

Wëzej ako howazej du žinſa naſche myſleña wen na ſjarchob t naſchym rowam, wen do pſchichoda t naſchomu ſamſtemu rowu. Raſ wële ſu ſaſej, kotarynž ta ſmërſch we ſachadnem lëtu dlymofe rany biſa jo! U te rany pale a ſozoju pſcheſtaſch tſcharweſch, te ldy ſe roñe a ſozoju pſcheſtaſch bëzaſch. Pla drugich wotworiju ſe te ſtare rany wot nowego; lube, blëde bildy horduju žywe, och, nëga bëchu tej hutſchobe taſ bliſko, we luboſczi žaržachmy ſe hobojmëte, a nët ſu taſ daloko, taſ daloko, a ty zujoſch ſe ſamotñeſchy, ako tenzaſ, žož ten taſchcz. ſ domu ſu ñaſli.

Taſ žo naſcha droga žyweña mjaſy rowami; t pſchawizy a t lëwizy horduju te ſmugi ſtawne poñeñſche, a ž, jo a ž naſ ſamych raſ tam doñaſu. Neſlyſchymy kuſzdy raſ, dyž ñezela ſamčetych pſchizo, to napominañe: Žužor ſaſej lëto bližej t tej ſmërſchi? Wložno a ž ten jaden a drugi raſ hyſchczer te dny krotſche hordowaſch wizimy, ten naſymſti wëtſch pſcheſ te goſe bomy huſch ſlyſchymy, možno teke niz, potom ſmy ſami ako te žolte loſena, kotarež ten wëtſch wot gaſe jo wotrył: raſ ſelenichu ſe pſcheſ Wožu moz, nët horduju ſaſej t ſemi a te žoiwëki tſchazaju pſcheſ, ñe a ñepomarſuju na ñe. Taſ tſchazaju deſe teke raſ pſcheſ twoj row a ñepomyſliju ſe, a ž tomu, kotaryž tam lažy we ſmërtneſpau, nëga teke to žyweñe jo kwitko a ſchopla hutſchoba biſa. Och, marſno pſchejdu te lëta a ñezli jo pomyſlijomy, ma ſchytno koñz. Gow ñejo žedno ſtawne byſche, mëſche, hobojmëſche, jano hobſchuda a bol. Niz howazej? žedno mëſche, jano bol? Potom ga by žalobñeñſche byli, ako to ſbožo. To ga ñejo žedne mëlo, žož taſ tſchafne jo, ñejo žedne zuło, žo luboſcz jo, to ñamožo dla togo teke taſ chude hordowaſch pſched. ſgubënim.

Ute teke my ñeſſmy ſe ku ſgubëñu narožili. Raž ſwonow ſu ſni do ſchichoſczi teje ſmërſchi a togo rowa to možne ſlowo togo humožnika: Woſchz, ja zu, aby, žož ja ſom, tež te ſame ſe mnu byli, kotarynž ty më by dał, aby woni moju tſchafnoſcz wizeli, kotaryž ty më by dał.

Ten humožnik ſe pſchigotuju t humčeſchu. Won

wë, ſloro pſchizo ta ſchtunda, žož ta ſchamnoſcz moz nad mno doſtaño. We modleñu mozujo ſwoju duſchu t pſchemiñëñu teje zaſchneje ſmërſchi. We modleñu ſpomina teke na ſwoje hutniti. Lež teke we hoto- gnuſchu ta ſmërſch jim ñegroſy, raſ budu teke woni t humčeſchu ſe pſchigotowaſch muſaſch. Potom deje wëzeſch, a ž žedna teſchniza a žedna moz jich želiſch ñamožo wot teje Wožeje luboſczi, kotaraž we Deſom Kriſtuſu jo. Žo a kaž teke humru, woni deje ſpowaſch: na ñebju moja glowa jo, te žlonki Jeſus ñamožo na ſemi ſawoſtamiſch. Dlatogo pſchocy ten humožnik pſched ſwojimi hutnikami: Woſchz, ja zu, aby, žož ja ſom, tež te ſame byli, kotarynž ty më by dał, aby woni moju tſchafnoſcz wizeli.

To ſlowo twoſchtuju hyſchczer žinſa. Piſcheto togo hobwëſczijo naſ: Žadno žyweñe dajo, nad kotarynž ſmërſch a row žednu moz ñamatej. Wërno ga jo, ſchytno, žož ſe narožijo, humro. Ta tſchawa ſeſkno: Ten ſtruſt ſprejo. Žo dajo nam we hobližu ſchytneho mčeſcha tu ſtobodnoſcz, wëriſch a groniſch, a ž to žyweñe to dobyſche hobchuju a niz ta ſmërſch? To ſlowo a žyweñe naſchogo humožnika. To niſerne ñewidobne kraſejtowo Woga, to jo tomu humožnikoju ſe žywiſch, ſcherpeſch a humčeſch dało, kaž won jo žynil jo. To bëſcho to ſlyñzo jogo žyweña, to žrëdlo jogo mozy, ten grod jogo mëra. U ako potom ta ſchtunda pſchi- žeſcho, žož to žyweñe wožone hordujo, ta wërhoſcz na ſwëtlo pſchizo a to lbgane ſjawne hordujo, ako t teju nejzaſchñeñſcheju ſmërſchu wojowaſcho, ñejo jano ſwoju ſamſku duſchu pſchiruzyl do ruſowu ſwojogo Woſchza, ale teke t tomu ſe teſchñezemu mužoju na ſchizy gronił: ſawërne, ja žejy tebe, žinſa bužoſch ty ſe mnu we tom paradisu byſch. Dokulž take žyweñe a humčeſche ñeroſitejomy mimo jadnogo niſernego ſwëta, dlatogo wërimy tomu humožnikoju, gdyž nam ſlubijo, a ž teke nam goſeje žadno mëſto pſchigotowane jo.

U glëdaj, we naſ ſamych jo žyweñe, kotarež wot tutego ſwëta ñejo; požeðañe ſa wëžym, lepſchym ako ſa ſemſteju gluſku; jo take požeðañe duſche možo ku tſchitañu hordowaſch ſa tym žywym Wogom, kaž jeleñ ſe žeto ſa fryſcheju wodu. U taſ welgin ſchëne pože- ðañe ſchi wabe ſ zaſami, jaden nuſchlowny gloſ ſchi

pschimołajo: niebuż jim k woli, pscheto to bużo twojo jatamańe. Bog kam bydli we tebe a żo s tebe jano wen, gdhj se bromoschenim a nieweru jogo hużeńošč. Tu nihernošč nařom we hutřchobe, to niherne žyweńe snajom s nasgońeńa, dlatogo wėrim na nu. Żoż pat wot tutego řwėta nejō, to namożo s nim sajšiřch, to wostańo do nihernoščzi.

To niherne žyweńe pat jo jedno sbożne žyweńe, jedno byřche pla togo řnėřa, jedno wiżeńe jogo řchafnoščzi. Wořchz, ja zu, pschobřy ten humożnik, aby, żoż ja řom, też te řame se mnu byli, kotarychż ty mė řy dař, aby woni moju řchafnošč wiżeli. Nařcho řtroiwe laży we řristuřbu. Won jo ten řrėdnik hordował. Żogo luboščz jo nam tu hutřchobu wotdobyła. A dhj s nařcheju řeřwėtoščzju psched tym řwėtym hobřtařch namożomy, řarżymy ře k jogo pschobře: Wořchz, wodaj jim, pscheto woni niewėże, zo woni žyńe. A dhj to wojowane s teju řmerřchu ře řachopiyo, ga zomy ře dopuřchėřiřch na jogo slubeńe: we mojogo Wořchza dońe řu iwele hobydlenow. Nařchogo humożnita řcherpeńa, jogo řłowa, jogo luboščzi dla, trořchtujomy ře jawnogo gnaďnego Woga. Nėbużo pat potom sbożnoščz byřch, togo wiżeřch, teńż nař sbożnyřch hużyniyo? Nėwjařeli ga ře ta niewėřta, dhj ja dluřkim řelenim tomu lubemu řařej do wozowu glėdařch a wot nogo ře hobojsmeřch dařch możo?

řchytne huřniki deje tu řchafnoščz togo řnėřa wiżeřch. Wořchz, ja zu, groni řesus, aby řchytne se mnu byli, kotarychż ty mė řy dař. řsu tař řchytne pla togo řnėřa, ga řu řchytne teke mjařy řobu řwėřane. řchytna tużyza jo do wjařela, řchytno řeleńe do řařejnamalańa pschewėńone. Dlatogo, wy řakujuze, dlazogo ga řichėli byřch ako te, teńż ředneje nożeje namaju? Ty bużořch hřřchėřer rař, lube gole, twojogo řtarego nana a twoju řwėrnu moterku, teńż dawno řchi řpuřchėřiķej řtej, řa ruku pschimeřch a potom řa řchytno, zoż nad tebe žyniķej řtej, ře řeķej hużekowařch ako how žyniķo řy. Wy řtareřche namożořcho zeko hřřchėřer wařchogo lubego goleřcha řwėtke hoblizo řabyřch, nėplazėzo, ten dobrřy pařtřt zo teke te jaġneta do řwojeju rukowu řgromażiřch. Wy manżelřte namożořcho wař wėzej we luboščzi hobojsmeřch, ta řmerřch jo wam to nėjlubřche rubnuła, jo, dajschō wařchym řđsam ře roniřch, ale nėchřchėřzo wařcho dowėteńe pschėř! We tom wėliķem wořchzojsķem dońe, do kotaregoż woni wam pėdł řu řchli, jo teke wam to mėřto pschigotowane. Tař trořchtujomy ře togo slubeńa togo humożnita, aż řchytne te řwoje pla nogo byřch budu tużdy zař. Dete, taķe nařcho žyweńe, nařcho hobyřadane mjařy řobu byřch bużo, to niewėmy. Doščz, aż to wėmy: Bog bużo řchytno we řchytnyřch byřch.

Nė, to dajschō nařchu řtaroščz byřch, aby ten, teńż

how nam togo Wořchza řjawil a we tej nihernoščzi nař k tomu Wořchzu wjařcz bużo, řesus řristus, teke we nařchom řerřiķem žyweńu nařch řnėř a hużabniř był. Pscheto jano te, kotarychż ten Wořchz tomu řygnu jo dař, budu teke pla nogo byřch, jogo řchafnoščz wiżeřch. řristuřboju řhejgen dane pat jo, we tej luboščzi chojżiřch, ako won řwoje bratschi lubował jo. Dch, nejō to młogirař na nėżelu řamėtėřch to nėjwėřche tużeńe, aż pschewřchimo nařchym humarlyřch pschėzej byli nėřřmy, řaż byřch dejařmy? Nėplazche nařche řđřy zeřto doščz nařchej nėluboščzi pschewřchimo niķ? Dlatogo, we tej luboščzi dajschō nam chojżiřch, aby s pschewřchėřkeju hutřchobu nařche humarle nėtėbali wot nař hřřch wiżeřch. řristus byż nařcho žyweńe, ga bużo humteřch nařcho dobyřche. Ga řtyķniřcho tej ruze a grońchō:

Twoj zu ja byřch a wostařch, moj lubřchy řnėř a Bog! Tu sbożnoščz řchėł rad dořtařch, ta żo mė huřchėj řchog! řđzarż mė we pschawej wėte ten zeky řerřiķi zař; řa to, dhj huřnu w mėre, řchi řchwalim w nėbju rař.

B. w řr.

Hochoska zerkwja.

[Dalejwėřeńe.]

ře řwojeje řapke pat namożařcho řochosa to płařhiřch a togodla bėřcho młogemu řtyřno, řaķ te pėńeře gromadu pschiriřch budu. řarař piřařcho a dořta s zerkwineje myřchymy, teńż ře „Neumärktischer Aemterkirchenfonds“ pomėniyo, tu pėdnu pschipomoz wot 32 950 mř. To piřmo tyř pėńeř pschize romno na nėżelu „Misericordias Domini“, to jo řerřiķe „řmilnoščz togo řnėřa“. Druga pschipomoz nėda też dluřto na ře zakařch a gmejna dořta hřřchėřzi 10 000 mř. Dařche pėńeře pschizeřchu gromadu pschew řmilne dary, huřerane a 6000 mř. pschipożyżeńa. Mimo aż ta wořbada iwele huřtojala, jo ře jej řglużyło, řebe řėdny a řchafny Woży dom natwariřch.

řuķwėřchėre bu na 20. dezember 1905 huřtamjone. Pschiriřchli bėřchu na ten řwėżeń huřchy promiřch Dr. D. Braun, huřchy řnėřtwojsķi rařchz v. řchrötter, řrajny rařchz v. Waderbarth, twarřki rařchz Deutler, promiřch Wötter a tař řchochu řchytne duchowne řtraja, dalej wėřchym řel řchym twarřbatow, ta wořbada a wėle pschijařchelow s blisķa a daloka. řo hobojszeńu nowego Wożego domu bu kluz pschepowdany a řtėżne žuřa wotwořone. řuřchy promiřch Dr. Braun řarżařcho huřwėřchėze grono nad podřtawřom řaggaj 2, 10 a huřwėřchi a hużognowa ten Woży dom, pozomż řpiwarřke towarřtwo 100. psalm řgłobřy. Promiřch Wötter řarżařcho liturgiju a po głownem řjarłiżu pėatowařcho řochosķi řarař řelmert nad řłowom řř. 26, 6—8. řpiwarře řgłobřychu po tom: „řnėřo, ja mam lubo to mėřto twojog domu“ a huřchy promiřch hobyamř-

tnu s modlenim a se žognowanim tu přednu Božu službu we našej nowej zerkwi. (Kóniz pschizo.)

Schafe powěszi.

S Borkom. [Se starych zašom.] Wot přednego farata Steina jo Wošadnik južor hulizował. 1789 jo šchel na hument a Borkowate šu jomu rolu dali, aby šebe tam wjažku natwarik. Woni šu jomu dobre byli, dokulž běšcho šchuty farat a šwoju wošadu s lubošczu jo fastojał. Taki žet zefczi wošadu a pastyra. Wot šwojeje wjažki stoj hyšczer to a druge, na dwore šeleni še bom wot nogo šajžony. Dwa šchprucha, wot jogo ruki na delu pišanej, jaden we nimškej a jaden we katyńskej rězy, štej hyšczer tam. Schafe druge jo, božto! še šgubiko, dokulž niht we to še šejo starak. Jogo humentarka šcha jo stojaka na tom mješče, žož žinša David Mōšcht bydli. Šse šda, až Stein fryjny jo wostał. Won humte 1799 a stoj we kniglach tak wot nogo pišane: „d. 17. Juli Mittag um 12 Uhr starb der erste Prediger hiesiger Gemeinde Martin Friedrich Stein an der Brustwassersucht, nachdem er 48 Jahre als ein vorbildlicher und wohlthätiger Mann der Gemeinde das reine Evangelium verkündigt. So vollendete er sein Leben, welches er gebracht auf 75 Jahr 9 Monate.“

Ša Steinom jo Georg Kentsch farat byl, ale jano 11 lēt. Na 26. januar 1801 samrē won, 38 lēt a 3 mjašezze stary na jěščeńu ša nadrami; na -29. jo hordował s dwojim pratkowanina šakopany. Do jogo mēšta jo Georg Matting štupek; won běšcho Goltojske gole a jo 1801—1849 how ša farata byl. Wot nogo a tyč drugich faratow bužo blišchy Wošadnik hulizowašch.

S Dtejz. Dwe powěszi s turkojskeje wojny jo ten šyn Paul, šerwejšchego Dtejzanského šchulata M. Šurasa s Udrianopela na šwoje štarejšche domoj pošlał. Předna powěsčž běšcho šarka wot 20. oktobra a šni tak:

„Našgonijom nēto tudy wele nowiny. Šchula ga še deče hyšczi žaržy, lezrownož na štow žišchi brachuju, dokulž wele hobydlatow hušegnuli šu. Nēt rowno žo še nam šchynym hyšczi iwelgi deče.“

Šen list wot 27. oktobra šni tak: „Lubej štarejšchej! Šchat še mē goži, Wam s togo howazej mērnegu a nēt tak nēmērnegu Udrianopela žedne powěsčzi wote mīno pschipošlasch. Rowno horduju šcheg pschigotowany, šchat ten šledny, tenž te šelešizowe pschistajone s tyni šwojimi, tenž šledl wostali běchu, do Konstantinopela dowežo. Šen šcheg jēžo ale na hokoło, pscheto te koleje s rowneju drogju šu štašone. Ša nēwēšta droga še šchat tužnym šonžom. Ššmny how juž wošebne wēžy našgonili. Rejwošebnejšcha pať běšcho ta šchamna

bitwa nozy wot 23. t. 24. oktobru we nejblišchej bližy pschi noš. Ša šom s nojšchpinych hoknow pschiglēdował. To běšcho grošny a na hutšchobu pschimajuzy naglēd, žož how hyšczi našgonišch derbeč. To mēšto jo wētšchy žēt špušchczone. Šym hušchokownym hobydlatam jo pschitafane hordowało, še na 3 mjašezze s zarobu šazarbowasch. Šchat bužomy dlejšche hoblagnaēne hužaržasch dejasch. Šašniki a listy nējšmny juž 8 dnōw žednych wēzej dostali. Ša mogu Wam šchat pišasch, až še niz pitšchki nēbojm a togodla how wostanu. Šež jo ta žela šchula, tenž we blišchyh dnach ako dom ša chorých a šraňonych naporana bužo, mē pschepowdana. A ja budu tu wēž tež šastupišch, tak dšustko ako jano nēšat pojžo. Šež šu mē wošebne wēžy dowēšene hordowali. Šse wē, až tudy we šchachosche šom, weto pať nētšebascho še hyšczi we mīno hušojasch. Šež wēm, žo we nehuišchej šchachosche žynišch mam. Weto pať jo wošebny zaš, tenž nēt how našgonijom, šchat bužo mē młogi dlatogo hōššamizēšch, abo niz?“

Wēle dobrego

Wajšch šyn Paul.

Mžylizta.

We dušchach pokno lubošczi jo šchynno šcherpeite do wjašela, šcho pschachane do hugbaňa pschemēšone a roškozōne.

Zerkwine powěszi.

S Pizariškeje wošady (sept. a okt.)

Narožone. Ššynk: Dowiřy Nagoriz w Łureju, Ššlawkojzam w Łurnowe, Wojojzam w Nowejšy; žowczko: Parnakojzam w Ušu, Gutikojzam, Rešagojzam, Šalkojzam a tej Ane Šannuškojz w Łurnowe, Ane Wehliz w Pschiluze, Wossēžojzam, Šargulizam a Ane Nowakojz w Drenowe, Miamarejzam, Friedojzam, Štecklinizam a Ane Šchulzojz w Łureju, Šuhlmanojzam w Nowejšy, Šachojzam w Łureju naroži še humarke žowczko.

Šen šnēs šwarnuj šchi pschēd šchynym šym; won šwarnuj twoju dušchu. Šen šnēs šwarnuj twoju wen- a nuišchhyšche wot nēta až do nīmernošczi.“

Wērowane šu: Wēto Šchmannowy s hudowu Mariju Šurkoweju rož. Šonkojz s Łurnowa; žšny Mato Šenselowy s Drenowa s Marju Šielojz s Łurnowa; Wēto Wenzłowy s Šanškojz s Wišu Šurčardtojz s Uša; Šito Balzarowy s Deščna s Karlinu Šchallmarejz s Drenowa.

Šštož pod tym hoplewanim togo nehuišchego šeda, a pod tym šhōdšom togo šchogomoznego wostano, ten šron š tomu šnējoju: „Mojo dowēšene a moj grad, moj šog, na šotaregož ja še najejom.“

Šumrēti šu: 6/9. Wēto Šobrachtowy, 17 lēt stary; 17/9. Wilem Šobrachtowy, 16 lēt stary, hobej bratšcha a s Drenowa; 2/10. Šanjo Šiemarowy s Drenowa, lēto stary; 8/10. Ana Šchimkowa rož. Šchwella s Pschilufa, 62 lēt štara; 8/10. Šarlo Što Mieršchowy s Łurnowa, lēto stary; 11/10. hudojz Šertin Šammel s Łureja, 77 lēt stary; 14/10. tyšchar Šmil Šabijan s Łureja, 26 lēt stary; 21/10. Wilem Šuttke s Łureja, lēto stary; 23/10. Marija Šartha Šchulz s Łureja, 16 dn. štara. „Pschiruz tomu šnēšojz twoje drogi a najež še na nogo; won bužo šchynno deče hužynišch.“

S Šorkojškeje wošady:

Wērowanej štej: na 25. oktober Šohann Šhristian.

Werchofch f Anu Mariju Bramariz; jėju text: „Spominaj na togo knėsa na wŝchytnych twojich drogach, ga bužo won ŝchi pŝchawė wjaŝcz.“ Salomonowe pŝchikłomo 3 v. 6).

Samrėli ŝu: Christiana Luŝafojz, f Rupaŝkeje ginejn, 66 lėt stara, Anna Schulzjojz, hobŝednej gmejnė, 86 lėt stara, Elisabeth Werchofchojz, 82 lėt stara, Karolina Klauŝ, 46 lėt a Mina Lehmann, 43 lėt stara. Po dluhem žydnėiu polne proze a žėta, kaŝ ŝlodki wotpozynł, po ŝchėžkej wojnė ta frona togo dobyŝca a po gorkich ldsach wjaŝote hjarliže we naŝchyh huŝtach, pŝcheto Jeŝus tym ŝwojim ŝlubijo: „Ja zu waŝ ŝajej wižeŝch a waŝcha huŝchoba bužo ŝe wjaŝeliŝch a taŝe wjaŝele nėbužo niŝt wot waŝ wėŝeŝch.“ Po dlejškej choroczi jo huŝchek Chriŝtijan Wiŝerojz, Maŝy Rupaŝ, 55 lėt star; a teke mlode kwėtaŝchki jo ta ŝniereŝch ŝtaŝka, Paul Heinrich Genk, ŝamŝki goložk a wjaŝele ŝwojeju ŝtarejšcheju, jamrė 4 mjaŝeže star, Karl Heinrich Zinder, 2 mjaŝeža, a Friedrich Wilhelm Weck, 3 lėta star. „Taŝich jo to kralejŝtvo Bože.“

Pŝchėŝ hogen jo ŝniereŝch namaŝak ŝarėŝnik Oskar Riedel ŝrėdu 25. ŝept. zajtŝcha hovoło 4. Luže ŝtyŝchachu wėlŝki grimot a wė hofognuŝchu bėchu wjaža a grože we hogińu. Niŝt nėwė kaŝ to jo naŝtało a ŝzogo ŝe jo wėŝeło a te huŝta, kėnž nėjŝteje jo by mogali groniŝch, ŝu nime. Wotpońna namaŝachu togo 30 lėt ŝtarego huŝchėžer ŝryjnego žlowėta ŝpod muru lažezege, niabogego; muru lažaŝcho nad nim, płome nėjo jogo ŝpaliko, we dnėie bydlaŝcho jano won ŝam. Na nėželu potom ŝu žowczja ŝe ŝpiwanim a mlode golyz f Rupaŝkeje ginejn jogo pŝchewožiłi na Gory, tam bydlitej jogo ŝtarejšchej tam ŝu jogo do rowa ŝzgnili. „Twoj tonž mėj myŝlach jano, daj grėcham dobru noz, a twaŝ jan ŝchuderfano na Božu gnadnu moz. A nėboj ŝe tog rowa, žarž jano Jeŝuŝka, won tam ŝchi dere chowa, ŝchi wėžo do nėbja.“

Naŝcha žertwja jo nėtol wotnowjona a to topeńe tež gotowe. Žėlujomy ŝe tomu Lubemu Bogu, až žėdna nėgluŝa pŝchi tym ŝe nėjo ŝtafa a jogo ruŝka ŝchytnych, afo na nėj ŝu žėłali, taŝ gnadnė jo hobŝwarnowała. Žėlujomy ŝe teke ŝchytnym, kotarež ŝe ŝwojimi datami a ŝ pilnėju rulu ŝu nam pomogali, až naŝch Božy dom ŝe jo rėdnė wotnowit a hupŝchniŝ.

Taŝ dere ŝchytno, zož wenzė mižimy, jo ŝe porėžalo, jano až gorėj f tej kuli na torńe nėjbu te peńeŝe dožegali, howazej by jen teke wotnowili, až nėrėbaŝ taŝ tužnė dožo glėdaŝch na wŝchytnu pŝchnoŝcz, rowno aby był ŝabyt a ŝanizowan. Rula ŝjonu a ŝgwėidu jo hordowała poŝtojchona 19. juli 1852 a 16. juli 1872, ŝlėdny raŝ pŝchėd 30 lėtami. ŝofna ŝmy teke dali porėžiŝch a hubarwiŝch, teke te žurja. Pŝėny na torńe huŝchėj žuri dež pŝchijŝch huŝchėžer jedno napizmo, ŝłowo f Božego piŝma f chwalbe Božej a f napominanė, aby Workojŝta woŝada we tej wėre ŝwojich woŝczow wotała a wot togo nowego ŝwėtneg duŝa ŝe nėdała ŝamolŝch. Pŝtajiŝcho we bibliji a dawajiŝcho mė do radn, kaŝe ŝłowa ŝe tam nam a ŝchytnym, kėnž mimo du, do wėdobnoŝczi deje ŝwėŝchŝch. — Topeńe jo ŝa 1. a 2. probu wėlgin dere nagotowane a bužo nam žertwju ŝchoplu hužyniŝch a nėrėba niŝt ŝe hubojaŝch, až nėzo ŝe ŝtaŝch mogalo; možo luždy f dobreju myŝlu do topjoneje žertwe huŝch.

W a d a n e.

Ja ŝ raŝom pŝchėzej ŝchuderfano pŝchizom
A ŝ raŝom ŝajej moju drogu žom;
Lež noŝe, ruže namam; ŝled ŝawoŝtawijom,
Bož jano hofognuŝche pobyl hom;

Šastupny redaktor a nalladaŝ ŝhulaŝ. F Mocha w Zureju. — Šchŝchėŝat A. Bapŝich we Worejzach.

Ja how a tam ŝcho do kopize ŝwijom
A na płonym jo ŝajej roŝwijom;
Lež ruže nomam, chromy woteŝchijom
A f ŝeni wėŝe bomy pobijom;
Med žlowėtam jo ldszej, gdyž jano wotejžom,
Ležrownož f nim ŝe ŝajej roŝchijom.

S. f. M. Mocha.

Hugadańe we pŝchiduzem Woŝadniku.

Hugadańe ŝachadneg Woŝadnika jo: „**chotuj**“.

Pŝchawė hugadała jo knėžna E. ŝchĩnoŝkjojz f Zureja.

S n a t e ž y n e ĩ a.

Sa naŝche ŝerbŝte huŝchywaŝti.

Pŝchiduze hupŝchawė płaŝchi lubym Dotnoŝerbŝtim. Šer-
bowłam, žėnŝtim a žowczjam, woni horduju pŝchobone, aby
f jich ŝamŝtima ruŝoma ŝchate rėdne a ŝradocziwe huŝchywańa
na pŝchėŝpyto wańe ŝa ŝerbŝti muŝej w Budyŝchynė naporali,
a to ŝa lapu, karneth (namŝchafŝte miže) a kapiže (kapi
na žłowu). **Nejleŝchė huŝchywańa doŝtanu huŝtawjone mhto,**
nejleŝchė 10 mł., ŝrėzne 5 mł. a ŝnadnėjŝchė 3 mł. hu-
płaŝchone, te druge horduju ŝaŝ ŝledf dane. Huŝchywańti,
afo ŝebe taŝe myto ŝaŝkuznyŝch ŝchė, derbe jich huŝchywańe až
do 1. januara 1913 f mojim ruŝoma w Zureju pŝchė-
pomdaŝch a tež ŝe hupokaŝaŝch, až Woŝadnik žytaju a jen
ŝebe žarže.

Šlėdne bėrtył lėta pŝchizo, togodla deje lube laŝowate
ŝa **Woŝadnik**, afo huŝchėzi do nėta ŝaplaŝchili nėjbu, **ŝwoj**
ŝbydny pŝchĩnoŝk wotewdaŝch a ŝaplaŝchŝch a
pŝchitom Woŝadnik ŝaŝ ned na nowe lėto ŝlaŝaŝch.
Nejleŝchė jo, gdyž ŝe pŝchi ŝtaŝanė ned do pŝėdka ŝapla-
ŝchijo, pon jo ŝabyte.

Peńeŝe ŝa Woŝadnik f lėtow 1911 a 1912, kėnž do 10.
dezebma 1. płaŝchone hordowali nėjbu, wot tyh ŝe myŝlim,
až lubym Woŝadnikatam pŝchawė jo, až po tom žaŝu pŝchėŝ
poŝt nutŝchŝchėgnone horduju.

Woŝadnik jo ŝebe dŝug nagotował, do kulž 60 pń. f lėtu
nėdožegaju, aby ŝe ŝa to ŝchŝchėžanė a roŝpokańe Woŝadnika
mogło ŝaplaŝchŝch, wot ŝaŝkuzny nėj žėdno grono. Togodla
muŝym peńeŝ ŝa Woŝadnik f lėtu na **1 mł.** pohuŝchyŝch, to
hugotujo na bėrtył lėta jano 10 pń. Komuž Woŝadnik
jo luby domazny pŝchijajŝchel hordował a rad zo, aby Bože
kralejŝtvo ŝe dalej podžerało a roŝŝchyralo, nėbužo na tu mału
drobėnžku, afo nėt wėzej hugotujo, rad glėdaŝch, ale ŝwojim
ŝnatym a pŝchijajŝchelam Woŝadnik tež dalej pŝchiruznyŝch.
Š poŝtom do domu pŝchipoŝkany, płaŝchi 1,40 mł., do kulž porto
telito wėzej hugotujo.

A ŝniėmu kupuju ŝe ŝajej „**Nowe ŝaŝpowawŝke razi.**“
Doŝtaŝch možo je luždy pla ŝwojogo knėsa ŝarata abo
ŝchulata, abo w mėŝczje pla Schulza na gjarnzatŝkich wi-
laŝch, abo tež pla mė w Zureju. Teŝame płaŝche lepiŝhe
wėŝane **1,50 mł.**, we papowyh delŝach jano **1 mł.**

Liŝtniza: Do Hochoŝe pla Bizna. Pŝchipoŝkany liŝt
namžomy woŝjawŝch, do kulž luby napŝkat ŝwojo mė ŝatawjo.
Huŝchobny žėt, tež nėpoŝnaty. R.

Mojo napizmo (Adreŝsa) jo:

Herrn Lehrer F. Mocha

in Lauer (Bez. Frankfurt a. O.)

Berkwine powesezi ja dolno-lužiske serbiske wožady.

Dejzember.

Wožadnik pschichada luždy mjašez a plašči pla rozdjelowarow na zefe lěto jan 60 pń. S postom domoj 1 mf. — Stasach jen šebe dejšč pla šwojogo kněša sarara, huzabnika abo agenta.

1912.

Ja šawjona a naš gorějščegněza gnada.

(Tit. 2, 11–14.)

Gody! To jo ten žeh, kotaryž Bog huzynil jo. „Ato ten zaš dopolnony běšcho, pošla Bog šwojog šyna, porožony wot žehšćeje.“ Gal. 4. Nět mamy Jadnogo štejša naš, tenž nam pomoz možo; pscheto Kristus jo nam wot Boga huzynong a dany k mudroscezi a pschawdoscezi k hušwěšcehu a humožehu. (1. Kor. 1, 30.)

S Kristušom jo Boža gnada še šawila. Togo dla jo to wjašele tak welike a tak šchudertano nad tym narodom, až we tom jadnom niž jano zlowezny wjašym šawjony jo ale tež Božy: Bože wotglědane k našchomu humožehu, Boža blištnoscež a hobchadane. Žož zloweti wězej pomogašch namožachu, tam pomogašcho Bog. To jo ta welika šbožna potajnoscež našchej wěry, až Bog šawjony jo we šchěle (1. Tim. 3, 16), až Won še zely s nami šabrał jo, tak, až my jo pschěnoscež možachmy a tak wono jogo šwětej luboscezi rowne jo; pscheto we tom Bog-zloweku jo ten grěch šuzony, ten grěšnil šchonowanij a ta pschawa pschawdoscež šawjona hordowala. Na take žiwne šawne jo Bog juž psched tomšyntow lětami, južo po tom padu, huštawil, zo še stasch bužo; to šwěšcžowanje wot togo zloweta a Božego šyna, tenž tomu huzoju tu głowu šteptasch a šchłne statki togo zorta we tym zloweznym rodu šaschsch dejal, zo psches ten zely šary testament. „Dej, Won pschizo!“ — to jo to wolaše, tenž wot přednych až k šlědnym kniglam starego testamenta žedne nehumełtno. To wošebne šname štaro-testamentšćeje nabožnoscezi běšcho: Zalasch na to kralejštwu Bože a jogo krala. To šname šchěšcžijańšćeje nabožnoscezi jo: na Jesom Kristuška wěrišch a na taki špodk šchytio twarišch. We Jesom Kristušku bydli ta zela polnoscež togo bogojstwa šchłne. (Kol. 2, 9); Tomu še groni (Hebr. 1, 3) ta byšchnoscež Božej šchachnoscezi, a ta šilda Božego wjašyma, ten šyn, psches kotaregož we tnych šlědných dnach Bog k nam powědal jo, šatym ako won juž perweje šchato k tym woščizam psches te profejty powědal běšcho. To nehušche Bože šawne! Tak hušofe, až Kristus to „šlowo“ poměnony hordujo, tenž pla Boga a šamo Bog běšcho a šchělo, zlowek, hordowal jo. (Jan. 1, 1–3. 14.) — Raž to šlowo

to šawne teje potajneje myšli jo, tak ten šyn ten widobny statk Božeg wjašyma. „Nicht nej žedne Boga wizeł, ten jadno-porožony šyn, tenž we tog Woščza šliše jo, jo jo nam šapowědal. (Jan. 1, 18). Šhto wot naš nama to dlymofe požedaše, tomu, zož šlěš a hušchej šchynnych šawneow lažy, we hušnaschu a žywehu bližej šupišch, — we Jesom Kristušku jo, zož wot šachopenka běšcho, jo to žywehe, tenž nimerne jo a podla tog Woščza běšcho, še nam šawilo! — Jo, wono jo še šawilo, a my možomy šnim do hobožena šupišch, až našcho wjašele dopolnone jo! (1. Jan. 1). „Won jo mjaš nami bydlił, a my wizechmy jogo šchachnoscež, jadnu šchachnoscež ako togo jadno-porožonego šyna wot Woščza, polno gnady a wěrnoscezi. (Jan. 1, 14). Tak grone a šname šchłne pošly, tenž jogo šchachali a wizeł a jo nam šapowědali běchu, až tenž my do tatego hušchego hobožena togo žyweha šastupijomy, tenž nimerne jo.

„Boža gnada jo še šawila.“ (Tit. 2, 11). Dej, až Bog akle perweje gnadny hordowasch dejal a psches togo šyna by hujadnany hordowasch mušal, ale až won gnadny jo, pošla Won šwojogo šyna a hujadna ten šwět še šobu. (2. Kor. 5, 18. 19). Juž we štarem šwěstku běšcho jogo wjašym luboscež. We 2. kniglach Mojšaha 34 šni wono: „Ten Kněš jo jaden Bog, šmilny a gnadny a šczerpny a wot welikeje gnady a šwěrnoscezi.“ a we 103. psalme: „Šhwal togo Kněša, tenž tebe šchłne twoje grěchy wodašo a hugoj šchłne twoje brachy. Kenž twojo žywehe še šlaseha humožo, tenž šchi šronujo šgnadu a šmilnoscežu.“ — Ale šawila, we parichone šawila jo še taka gnada akle we Kristu Jesušu. Šatym, ako psched zašom ta kašš dana běšcho a ten pomšcžezny gnaw še kněžyl běšcho, aby to hurumowal, zož tomu šapowědanu teje šwěteje luboscezi na droše štojašcho, jo wona ako Božy wjašym we tom šynu še šawila; pscheto Bog jo luboscež. — „Togodla jo še šawila ta luboscež Boža pscheschitwo naš, až Bog šwojogo jadno-porožonego šyna pošlal jo do togo šwěta, až my psches nogo še žywišch dejmy (1. Jan. 4).

Taka we Kristušku šawjona gnada Boža jo šchłnym zlowekam štrowa, (Tit. 2, 11) šchłnym zlowekam,

tenž ju tře baji a na nu wěte, kaž šchople myšče šchym strowe pščinascz mozo, tenž jo tře baji. A tog strowja poderbimy my šchynne; pšcheto my šchy chore a nash narob padnony a stasony. Za gnada hustrowijo ten narob. Šchynym, tenž na nu še dowėriju, jo wěste strowe pšchigotowane a hugojeńe šchela, dušče a ducha. Běšcho šchal Ješus gojz ša šchelo a dušču, niz ša te, tenž še ša strowych a pšchawych žaržachu, ale ša chorych, ša grěšchnikow, ša negluznych a wot šchych mozow pšchemnožnonych. Te „nejwošebńejšče grěšchniki“ namakachu pšchi nim gnadu (1. Tim. 1, 15). Złoweki, tenž še kaž Pěšch posnachu: „Ša šom grěšchny złowek“, jo won gorějwěšek. Tym chudym we duchu, tym na še šamych hobtužonych, tym ša pšchawdoszczu gładńezym, tym zlonitam, tym pšchobačam a pobědnym plašchěšcho jogo: „Šbožne šczo wy.“ Nicht namžo hynazej žel a hobožjeńe šnim dostasch, ako gaž še wot nogo myšch dajo. (Jan. 13.)

Zata gnada, tenž te nejbedńejšče a nejwinomatšče gorěj bečo, niewostawijo pak tych šwojich, kalez šu, — wona je šchėgńo gorěj a huzynijo šnich nězo šchwalbe teje šchafšneje gnady pšchěš widobne a niewidobne wěžy, nejwězej pšchěš šlowo a ducha a šchizju. A take šchėgńeńe ma nejperwěj to wotgłėdanie, aby my šapřeli tu boganebojašnoscz a to šwětne wjašele. (Jan. 13, 12.) Šswojej šamstej woli, tenž nejłubej mimo Woga lšcha we šwěšče še žywišch šchčela, šstupijo Wog se šwojeju mozu a luboszczu napschěšchimo, štamjo tu nabejnoscz a dajo luboscz do hutšchobny, tenž teje šafni dopošńeńe jo.

A ša mēru, we pšchawdoszczu a nabožnoszczu še žywišch we tutym šwěšče (2, 12): ša mēru; we wjašolej špokojnoszczu šam se šobu; pšchawny: we pšchawem hobožjeńu še šwojimi blišchymi, kotarymž jaden rad niz šlego něžyni, ša teje huzbu Matth. 7, 12; nabožny: we wětezem hobožjeńu š tymi šwojimi, a š tym niewidobnym šwětom, ša kotaryž my we šristušu jadrońe šebjašle powołanie mamy. — Wězej, ako my do šristuša nutšch roščozomy, wězej bužomy tež takich, tenž „žakaju na tu šchafšnoscz Woga nashchogo šumozńita“ (2, 13) a na to žyweńe we tym pšchichodnem šwētu, wot kotaregož ten podšajžont we naš šamych a we tych potajmoszczach šristuša nošymy. — Dajšcho nam Wogu še želowasch, až won nam jadrońe šumozńika wot šchynnog šlego dał jo, a ša tym pošnym šumozńenim še hustřelch. F. Š.

Domoj.

Šsom ras, tak hulizuju šarat Frommel, možńe šapšchimajuze šratkowane šlyšchal, tenž mě dšymošo gnulo a mě žywe huzpřlo jo, zo godowne wjašele na še ma.

Ten šratk šchěšcho dmanasczo lėt štare žowczto, tenž štyri mjašezze we mojom domě bylo jo. Wono šchěšcho š zuseje šeme wot moša š nam pšchšchlo, aby šwojo strowe pšchalo. Wono še naměrašcho we domě kaž gole a wjašelascho še wot nězele š něželi na te ředne Wože šlužby we Woženš domě. Ale ako nět goby še pšchiblizachu, ga šchěšcho domoj a na gwěšdku by hutšchobńe rada doma bylo. Ale tak to še šasch dejascho? Šzamo namožascho to žowczto še na tu dalotu drogu pšchěš zušbu a š zušymi lužimi hudašch a ja namožach šnim šobu jěšch. Tošch pšchizje nenažejuzy š drotom powěšč wot domu, až bot jomu napschěšchimo jězo, tenž jo wotholowasch a domoj domjascz dej. Šebda šchěšcho to gole tu powěšč šlyšchalo, ga pšchewroschi še pšchi nom šchynno do lutneg wjašela, wono šprowascho, škokašcho, štyřikašcho a šmjascho še a běšchu zele něžyme tatego wjašela dla. Špšcheto mono šchěšcho powěšč dostalo š woschzueg domu a wono wěrašcho a wězešcho jo šawěščze, ten bot pšchizjo a ša dwa dńa jo šmalšnym šchėgom doma pla štarejšchyma a šobužičach. Ako jo pšchafšchach: „Nebužo šchi ta dšujka šymna droga hobošna hordowasch?“ žascho wono je šwěšchěžyma wozyma: „D ně, žowšchym!“ — „Na zo bužošch še dužy myšlišch?“ — „D, nět budu škoro doma!“ — „Čto ga doma jo?“ — „Ran a masch, bratschi a šotšchizki.“ — „Rat ga doma bužo?“ — „D, tam pšchidu rowno na gwěšdku, pon še šwěšchi bom.“ — „A zo jo šposy nahobrazowane?“ — „Ša kuždeg nězo.“ — „A zo jo šchi to nejłubšče?“ — „Šano, až doma šom!“

Tež ja šom wam žinška taki telegramm wot něbja pšchšinašł, ten šni: „Šej, ja šapowėdam wam wěłike wjašele, pšcheto wam jo še žinška ten Wimožnik narožik.“ Wafsch Wofsch wězešcho, až wy šami tu drogu domoj daniž namakasch, daniž hujšascz možošcho, ale ten bot jo južo hujšchek š něbja, tenž waš domoj šporašch dej. Wono jo jogo jadrońe-porožony šyn, kotregož won pošłal jo, aby šchynne, tenž do nogo wěte, šgubjone něbyli, ale to nišerne žyweńe měli.

Šab ty tomu telegrammu tak wěrišch mogal, at wone gole, ty by teke šprowal a něby še dał byšch a by še myšliš: nět zo do nišerneg domu a to žyweńe jězo kaž malšny šchėg. A gdyž tebe ta droga žyweńa pšchěš ten šymny šwět dšujka hordowasch dejala pšchěš šchaku šchizju a hobošju, ga by še myšliš: Dch, škoro bužo pšchewińone! A gdyž ty wěrišch by, ga wězešcho ty šawěščze: šwěřcha jo ten Wofsch, tenž na mńo žaka; šwěřcha jo šristus, ten bom žyweńa, tenž še tak byšče šwěšchi wot šwěřka nišerstwa a tak jašńe še šlyšchčzi wot tych nejšchafšńejšchych darow; a wono žakaju na mńo te bratschi a šotšchi šchynne, te žišchi Wože, tenž juž we wěčě domoj hujšchli šu. Tam deje nišerne

godu był. „Sbożne fu, tenż domoj zoju, pscheto wone deje domoj pschisch.“

Hochoska zerkwja.

[Moiz.]

17 lět fu wot tejdy pscheychli a ta woßada jo ße mogla mimo hobuse ßwojogo rėdneho Bożego domu wjaßelisch a to wele lubej, dokulż ßchate hußchzi ße nutschikach a hokolo zerkwje k rėdnejšchemu pschistoj-nejšchemu naglėdu stalo bėßcho. Stary kerchob bu hurownany a hobßety, s drojchanyh plotom hobßazyhony a je selenymi krami hobßajzany. Te stare kschize buchyu na nutschikownem boze zerkwje saßej rėdne sestiajane a te sčazschli j poglazanyhmi zyglami pojzynane.

Zerkwja jo po romańskim nalogom natwatona a je spodka na kschizu jalozona. Kschizna twať zerkwje pať nejso tak mē a tebe niz ned wizesch, dokulż do dweju rogowu pschitwaťki sa farata a stupadla ku khoram a k tormu jatwatone fu.

Murte fu 10 m. hußoke, po wercy 17 m., torm aź na kofaz meri 38 m. Te murte fu dozysťa s zyglom twaťone, wot wenka s lepschymi, nutschy a wenze nage wostawjone a te projne ßmugi rėdne s kalkom hużetone. Kschywo jo s modrymi zyglami kschyte a s modro-schamnyhmi kofazkami huphychone, torm dosta schiberowe kschywo.

Nutschikach jo kschizna twať ned poßnaschu. Dloń meri 27 m. a kchyť 9 m. Tej kschiznej ruma stej 9 m. dlujtej a 4,25 m. kchyrofej. Pod polnoz, pod poludno a pod wjazor fu te kchory natwatone. Na podwjazornyh khorach fu te pischczele (gorle) stajone. Zerkwja jo nutschikach welbowana, kche welbne korabje fu s nagim zyglom mutowane, te kolne a rowne sčzėny pať fu hobchytane a maju ßwėtku barwu. Te roschki tych kolnyh sčzenow fu molowane. Holtatowe hobotwaťene pať jo lepej huphychone a potažo po taptach humolowane sčzėny a puschne hokna, ßtėzne potažo gotejstajonego Wimożnika. Wratkarna a holtat stej s duboweg diewa twaťonej a ßnadnej pomolowanej. Dupėnz jo s bėleje gliny palony, tenż ße terrakota pomenijo. Sawki maju 600 mēstow a fu ßwėtku a brune barwjone. Dno jo pod lawkami kchpundowane, po tych chodach pať a hokolo holtata fu flibe naßajzane. Pischczele maju dwė graschi a 14 kchubeznyh gloßow.

Te tichi swony mēte pschėßpoť 100, 87 a 73 cm a waże 675, 340, 200 kg. a snė we tych sutach s, a, c. Weliki swon ma to napışmo: „Zesch buzi Bogu we tej hußchynė“ a. t. d. a na drugem boze te mēna zerkwineje rady. Na ßtėznem swone stoj: „Bojczjo, wono jo kchynno gotowel“ a potažo dalej te mēna tych hußwolonyh gimensteje rady. Mały swon

ma to napışmo: „Dasscho tym zischettam tu mīno pschisch!“ Na nim fu dalej te mēna kchulata a tych tenzajschnyh zerkwinyh woßczow hulote. Swoneńz jo zety je selesana natwatony.

Seger jo 8 dnow a bijo zeke a bertyl kchundny.

Woßebne starobki ta zerkwja nama. Możno, aź młoge ße pschi tych hognyh spalilo jo. Hobspomnėte mogli te stare zerkwine knigly hordowajsch, do kotaryhž ße wot lėta 1634 jo sachopilo pißasch, dalej dwė starej kswėtnizy na holtatu s lėta 1781, daz wot farata Winkelmanna. S lėta 1718 jo ße lėdka sčzaržala, s huproßhoneg bloka naporana, a potasujo na wėku hußchtapowane a hureßowane hodlate, janzelikowė glowki a spėrchliny a ma woßebne dno.

Telit wot Hochoskeje zerkwje we Chojchebustim kraju. Luby Bog daj, aby posszejische spışate teź pschėzej dobre wot nejso pißasch mogli. Bog daj, aby wona pod jogo hoplewanim wele stowlėt stojala a jej pschėzej hobrazone hordowali swėrne pastyťe a jadna bogabojaßna woßada.

Schafe.

Do Hochose bužo ßnoz, kaź ße klyschy, nimski pomoznik ja farata pschisch, s mēnim Voigtländer a jo pla Straußberga doma. Tat nejso saßej Hochosari pschobba huklnschana ja berßkim duchownyh. Mēžo deje ße dobrasch? Zeden berßki pomoznik wėzej nizi nej, niz rasa kchudańz, tenż by na faratke huknul. Hobbatone golzy dajo teź zinß tam a how kaź perwej, tenż by farata nahuknuli a tych peńes k tomu nej teke mēnej hordowalo. Schaf horduju teke golzy je schafich myschynow welgi podperane. Luby Bog kschet ße smilisch!

S Hochose pla Bizna. Sa farata tudy a Brawos jo humėhony nimski knėß Voigtländer, se stony pla Straußberga, a jo hordowal nēżelu 8. dejz. do ßwojog pomolańa psches knėß promschta Kubnerta nutschweżony. Bog hobraz lubym Hochosatam we nom jadnog dobreg pastyťa a ku godam, aby saß ten mēß Boży ße k nim ßem roschit!

S Deschna. Teź my, zalamy na duchownego a ßmy ßebe ja pastyťa snatego lubego Sserba huglėdali, knėß farata Gotthold Schwela s Wochoß pla Bėleje wody. Luby Bog kschet nascho pozedańe dapolniisch a nam ku godam jogo sa duchneg pastyťa, hobrazisch!

S Goltkojz ße klyschy wjaßola powėczj: Nasch farat, tenż jo zyßty Nimz, hukno berßku rėz a ma to wotglėdańe, po zaßu ßwojej woßaze Boze ßlowo teź we berßtej rėzy poruzysch. Wot ße teź pilne sa to stara, aby berßta nabożnoscz nēßgahnula a jo južo radnu lizbu ßwojich spowėdnyh zisch hokolo Woßadna jagromajit, dokulż huknal jo, aź berßta

nabožnosć a zerkwine žyweńe twardo swěsanej stej se berbšleju rězu, a žoż ta še mińo, tam mińo a sgińo tež pomalem to nabožne žyweńe. **Bożko!**

Zerkwine powěsći.

S Deschna. Narozili su še: 6/9. Rawinym D. žowka Ana Marja; 18/9. Müllerowym Str. hynk Hanso Gerhard; 22/9. Boigtowym Ž. žowžyža Marijanna; 23/9. Aretšmarowym Ž. hynk Richard; 24/9. Muschikowym D. hynk Rito; 29/9. Pannwikowym D. hynk Měrtyu Franz; 14/10. Propejtowym Str. hynk Albert; 21/10. Zachowym Ž. hynk Albert; 24/10. Schwalnikowym D. hynk Wylem; 25/10. Budarowym Ž. hynk Rito Albert; 27/10. Ršchwanowym D. hynk Ernst; 29/10. Gormanowym Str. hynk Rito Hajno; 29/10. Belžnym Ž. hynk Fryžo Wilem.

Rom. 8, 17: „Šmyli my pat šišči, ga šmy my tež berbniki, ato Bože berbniki a pšchiberbniki Kristušowe.“

Wěrowane su: 12/7. pošlednikarški hyn Rito Šdwa w Škodońe s Marju Pěstarej se Žyłowa. — 6/9. selejnzowmy žkšascher Rito Behmann w Strobizach s Wišu Budichojž se Strazowa. — 20/9. wjažtar Albert Behmann w Depstu s Marju Anochojž se Žyłowa. — 27/9. šlednikarški hyn Rito Roaškowmy w Žyłowe s Marju Lauchojž se Žyłowa.

Matth. 6, 33: Pytajšo to Bože kralejštw a jogo pšchawdofč; ga bužo wam to šylnjo pšchidawane.

Šumrěli su: 4/7. huńentkar Měrtyu Brajka D. 72 l. 11. mj. stary. — 4/7. huńentkar Měrtyu Roač Ž. 64 l. 3. mj. stary. — 4/7. huńentkar Rito Graste (Dabow) Ž. 70 l. 1. mj. stary. — 5/7. hudowa Ana Šanschelowa D. 70 l. 9. mj. stara. — 24/7. Ana Šollowiz Ž. 4 l. 6. mj. stara. — 11/8. Frieda Marja Krauhojž Ž. 4. mj. stara. — 11/8. Fryžo Jakobihowmy Ž. 17 l. 9. mj. stary. — 10/9. huńentkar Hanso Mucha D. 57 l. 3. mj. stary. — 21/9. Gerhard Müllerowmy Str. 3 dn. stary. — 22/9. hudowa Wiša Michelžyna D. 72 l. 3. mj. stara. — 24/9. Ana Rawiz D. 16 dn. stara. — 26/9. hudowa Wiša Wiltowa Str. 64 l. 5. mj. stara. — 26/9. hudowa Kathrina Müllerowa Str. 65 l. 5. mj. stara. — 28/9. Atyštijana Muschikowmy D. 4 dn. stara.

Jan. 5, 28, 29: „Štwarda pšchizo, we kotarejž šylnje, lenž we tyč rowach su, budu jogo głoš šylnjaš. A budu wen hych te, kotarež to dobre žyniki su, tu gorejštwanu togo žyweńe, kotarež pat to šte žyniki su, tu gorejštwanu togo kuženja.“

Gadańe.

Žo rědniej na šwědže a luboškej jo, Šcho še mě lubi, mě huwikajo?
Žo rošchim še pšchegaj, lez dalolo šchel, Šsu myšli nejwězej, lez šabych jo tšchaj?

Žo głošy a sult mě rědniejšče šně?
Žo liža a wozh ga šmeju še mě?
Žo hutišchebu dyhju, gdnž do zušby žom
A husta še gibju, gdnž pšchi nič saš kom?

Žo tajchazkow tšchikot še jašniejšchy ida?
Žo modrej to niehjo še pošwiga?
Žo šlyniachto šwěšči tšchahniejšče jan?
Žo šmejom ja groniš: ody mašcher! ody nan?

F. Roča.

Dugadańe šperwějšchego Wožadnika jo: „wicher“.

Šnatežyńeńa.

Sa nasche herbste hušchwartki. Pšchiduze šledne hupišane pšachi lubym Dokoherbstim Šserbowlam, ženškim a žowczam; woni horduju pšchobone, aby s ich šamšlima rukoma šchale rědne a kradofčiwje hušchwarńa na pšchepšyto- wanie ja herbški musej w Budychyńe naporali, a to ja lapy, karnety (namšcharške mize) a lapize (kapki na głowu). **Nejlepšče hušchwarńa dostanu hušchwarńone myto, nejlepšče 10 ml., škrežne 5 ml. a šwadniejšče 3 ml.** hupišchone, te druge horduju saš šledt dane. Hušchwartki, ato šebe taše myto šaklužyš tšchě, derše jich hušchwarńe až do 1. januara 1913 k mojim rukoma w Łureju pšchepowdašch a tež še hupofasasch, až Wožadnik žytaju a jen šebe žarže. F. Roča.

Ššledne bėrtyl lėta pšchizo, togodla deje lube šasoware ja **Wožadnik**, ato hychčaji do nėta šapšachili nejšu, **šwoj šbydny pšchimošł wotewdašch a šapšachišch** a pšchitom **Wožadnik saš ned na nowe lėto škajajch.** **Nejlepšej jo, gdnž še pšchi škajaju ned do předka šapšachišchjo, pon jo šabyte.**

Wožadnik jo šebe dlug nagotowal, dokulž 60 pń. k lėtu ņedobegaju, aby še ja to šchischčanje a rošpškanie Wožadnika moglo šapšachišch, wot šaklužby nej žedno grono. Togodla mušym peńes ja Wožadnik k lėtu na **1 ml.** pohušchjšch, te hugotujo na bėrtyl lėta jano 10 pń. Komuž Wožadnik jo luby domazny pšchijaschel hordowal a čtož rad jo, aby Bože kralejštwo še dalej podšeralo a roššchytalo, nebužo na tu malu droberžku, ako nėt wėzej hugotujo, rad glėdašch, ale šwojim šnathym a pšchijaschelam Wožadnik tež dalej pšchiruzyšch. Špoštom do domu pšchipoškany, pšachi 1,40 ml., dokulž porte teliko wėzej hugotujo.

Dalšče hulizowane wot knėž šarata Wenzloweg **„Drogowańa do Jerusalema“** pšchizo we nowem lešče **„Do dlejšče napnėte žakane bužo še pšches te šchale žiwne tšcho jeńa saš bogasche šarajišch.“**

Š šymemu kupuju še šašej, „Nowe šakopwarńe razi.“ Dostašch možo je kuždy pla šwojogo ņeša šarata abo šchulara, abo w mēšče pla Šchulza na gjarzajškich wi- šach, abo tež pla mě w Łureju. **Tešame pšasche lepšče wėjane 1,50 ml., we papowych delkach jano 1 ml.**

Wožadnik su dalej šapšachili na lėto 1912: D. s Dř. na 4. bėrtyl 1.95 ml. — Šch. Šp. s Dř. 33.60 ml. — W. s Str. 7.20 ml. — Rr. s R. 1.80 ml. — Š. s Š. 5 ml. — Tenšamy wotewdal se Šakškeje 7.35 ml. — W. s Š. 5.25 ml. 4. bėrtyl. — W. s R. 25.20 ml. — Rr. s Pšch. 15 ml.

Šistniza. Šutšchobny žel do Wochož ja ščodre pšchipoškane; žyžym Šchi wjašote gody!

Do šonž dežembra 1912 pšchopšym wo powěšč s kuždeje wšh, wele Wožadnikow na nowe lėto tam pošlasch debu, aby rošpškanie potom še mimo wollekanea we pšchawem žašu hobštarajšch moglo. Dalšče wabeze kopena nebudu wėzej roš- poškane hordowasch, dokulž Wožadnik pšches šwoje pšchijasch. Še še nėt dalej roššchytajšch dej.

Su godam a k nowemu lėtu žyžym šchym lubym pšchija- šchelam Wožadnika **Bože bogate žognowane a wjašele!**

F. R.